

MİMAR SİNAN

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı ..... Can ARPAÇ
8. Message From M.W. Grand Master..... Can ARPAÇ
11. Servet Yesarı ..... Ahmet AKKAN
17. Dr. Fikret Takıyeddin Onuralp ..... Ahmet AKKAN
21. Mustafa Edip Servet (Tör) ..... Ahmet AKKAN
23. İnişasyonun Felsefesi ..... M. Fuat AKEY
33. Ham Taşın Düşündükleri ..... Raşid TEMEL
38. Landmarklar ..... Tanju KORAY
61. Bitmeyen Arayış ..... Semih TEZCAN
77. Mesayik Dışeme ..... Alain CLERCO
83. Masonik Pullar ..... İsmail İŞMEN
93. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
95. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN

Kapak Kompozisyonu : ŐINASI BARUTÇU
Y E N İ L İ K B A S İ M E V İ
Tel. 243 55 72 -245 32 48 ☆ İSTANBUL - 1992

MİMAR SİNAN

**Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı İşlerini fiilen idare eden : Reşad UMUR

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

80050 is

SAYI : 85

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu

Tel : 249 24 51

EYLÜL 1992

4. En Muh. Büyük Üstad Mesajı ..... Can ARPAÇ
8. Message From M.W. Grand Master..... Can ARPAÇ
11. Servet Yesari ..... Ahmet AKKAN
17. Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp ..... Ahmet AKKAN
21. Mustafa Edip Servet (Tör) ..... Ahmet AKKAN
23. İnisyasyonun Felsefesi ..... M. Fuat AKEV
33. Ham Taşın Düşündürdükleri ..... Raşid TEMEL
38. Landmarklar ..... Tanju KORAY
61. Bitmeyen Arayış ..... Semih TEZCAN
77. Mozaik Döşeme..... Alain CLERCO
83. Masonik Pullar ..... İsmail İŞMEN
93. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
95. Aramızdan Ayırılanlar ..... Mimar SİNAN

EN MUH.-. BÜYÜK ÜSTAD MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Üç aylık bir dinlenmeden sonra 1992 yılının ikinci çalışma dönemine girdiğimiz şu günlerde, hepimizce bilinen, çok tekrarlanan ama nedense gözardı edebildiğimiz bir konuya bir kez daha değinmek istiyorum.

Türk Masonları olarak, birbirinden değerli, birbirinden iyi, birbirinden sevecen ve birbirinden doğru insanların kardeşçe elele vermelerine rağmen, zaman zaman bizim dışımızdaki dünyanın çıkar hesaplarını, anlamsız çekişmelerini, kıskançlıklarını dedikodularını ve koltuk hırslarını Masonluğun çatısı altına taşıyanları aramızda görmek, bunların sayıları çok az da olsa hepimizi fazlasıyla üzmektedir. Üstelik, seçme hatamızın yanısıra araştırma yaparken yeterince dikkatli davranmayışımız nedeniyle aramıza karışabilen bu kişiler, çeşitli ard düşüncelerle Masonluğa karşı olanlar için de boy hedefi olmaktadır.

Bu nedenle her çalışma dönemimiz başlarken, Masonların örnek insan olmayı önce öğrenmek

sonra da öğretmek gibi çok çetin ve sonu gelmeyen bir uğraşın gönüllüleri olduklarını daima hatırlamak, ülkemiz ve bütün insanlık için daha aydınlık yarınlar bekliyorsak, aramıza alacağımız yeni kardeşlerimizin seçimindeki hata payımızın en düşük düzeyde olması prensibini benimseyip uygulamak zorundayız.

Ancak bazı kardeşlerimizin, böylesine dikkatli, böylesine prensiplere bağlı bir tutum içerisinde oluşumuz sayısal artışımızı engeller endişesi ve Hamtaşı yontma felsefesine sığınıp, "Hele aramıza alalım; zamanla kusurları yontulur", düşüncesiyle, yaptıkları tekliflerde zaman zaman daha hoşgörülü davrandıkları da bir gerçektir.

Kuşkusuz, Hamtaşı yontmak hepimiz için ömrümüz boyunca sürecektir bitimsiz bir iştir. Hepimiz tekrisimizden bu yana ve içtenlikle kendi kendimizi gönüyle vurup, cetvelle ölçersek pek çok pürüzümüzü düzelttiğimizi ama halâ yontmamız gereken pek çok yanımız olduğunu da görebiliriz. Dolayısı ile aramıza alacağımız kişiler, tıpkı eskiden bizlere tanındığı gibi, Hamtaşlarını yontma şansı verebiliriz. Burada önemli olan, Hamtaşıta aradığımız ana niteliklerin gözden kaçırılmamasıdır. Şöyle ki, taşımız ilk çekiş darbesinde dağılacak kadar çürük veya ne kadar yontarsan yont, düzelmeyecek kadar sert olmamalıdır.

Dıştan bakınca güzel görünse de, iç yapısının daimarlı, çatlak veya bozuk olduğuna dair yaygın bir şöhreti olmamalıdır.

Ocağımıza alındığı zaman, sağında-solunda, uzağında-yakınında bulunan hiçbir kardeşine bataan, sivri görünen, rahatsızlık veren bir anı olmamalıdır.

Kardeşlerine yaslanıp taşınmaya değil, onlarla omuz omuza verip insanlık mâbedimizi yarınlara taşımaya istekli olmalıdır.

Hiç şüphe yok ki, Kardeşlerim, bütün bu nitelikleri ağırlıklı oranda bünyesinde toplayan Hamtaşları bulup, ocağımıza getirmek hem zor hem de büyük bir sorumluluktur. Ama hepimiz biliyoruz ki, Masonluk yolunda olmak ve Masonluğa gönül vermek de sorumlulukların en şerefli si ve en büyüğüdür.

Yeni çalışma dönemimizde de, Mason sıfatını taşıma sorumluluğunu içtenlikle yüklediğinize inandığımız siz kardeşlerimin, sayısal çoğalmayı sıradan üyelerle değil, Masonik nitelikte kardeşler kazanmayı hedefleyen bir anlayış ve çaba içerisinde sağlayacağınıza inanıyorum. Kapımızı çalacak bu adayların, kendiniz kadar iyi insan olmasına özen göstereceğinize inanıyorum.

Adayların kabulü için yapılacak araştırma ve oylamalarda hislerinizle veya söylentilerin etkisiyle değil, Akıl ve Hikmetin ışığında hareket edeceğinize ve oyunuzu yalnız vicdanınızın sesine uyarak kullanacağınıza inanıyorum. Önerdiğiniz kişiye olumsuz oylar çıkarsa, bunu şahsınıza karşı bir davranış, kardeşlerinize karşı bir kırgınlık nedeni saymayacağınıza ve bu adayın alınmamasını bir sorun haline getirmeyeceğinize inanıyorum.

Yüz kızartıcı suçları, karakter bozuklukları ve kötü alışkanlıkları olduğunu bildiğiniz adaylar için, Masonik usüllerimize göre, medeni cesaretle ve açıkça gerçekleri dile getirmekten kaçınmayacağınıza inanıyorum ve özellikle bu konuda sır saklama üzerine verdiğimiz sözün önemine değinmek istiyorum.

Önerileriniz sayesinde aramıza katılan kardeşlerimizin, ömür boyu Masonik eğitimi ve devamının sorumlusu, istenmeden verilmesi gereken Masonik ödentilerinin kefil, Loja içinde ve Loja dışındaki davranışlarınızla örneği olduğunuzu unutmayacağınıza inanıyorum.

Ve son olarak, bütün dikkatimize rağmen nasılsa aramıza girebilmiş, ister özel yaşantısında, ister masonik yaşantısında insanlığa ve ahlâka diğer bir deyişle Masonluğa ters düşen davranışları görülen kardeşlerimiz olursa, onları hoşgörüyü karşılamayacağınıza, işi oluruna bırakmadan, bizim için acı da olsa konuyu disiplin kurullarımıza götürmekten çekinmeyeceğinize inanıyorum.

Ancak bu sayede örnek insanlardan oluşan bir Masonluk, ülkemize ve bütün insanlara özgürlük, eşitlik, kardeşlik, barış ve sevgi yolunda sonsuza dek hizmet edecektir. Dilerim öyle olsun.

Kardeş Sevgilerimle

Can ARPAÇ
Büyük Üstad

MESSAGE OF THE M.W. GRAND MASTER

Dear Brethren,

Having started our labours of the second half of 1992 after a recess of three months. I want to touch a subject which is familiar to you all, repeated numerous times and yet still have been disregarded for unknown reasons.

We Turkish Freemasons, although being valuable, worthy, loving and straight forward people, united hand-in-hand with brotherhood, are hurt to see some people among us, although small in number, who carry the outside world's interests, meaningless conflicts, envies, gossips and greed for power inside the shelter of Freemasonry. On the other hand, these people who join us because of our erroneous choice, as well as insufficient investigations we make about them, become the targets of those who are against Freemasonry due to various prejudices.

When starting each season of labour we must remember that Masons are the volunteers of a very difficult task, namely learning how to become exemplary people and teach this to the others and must accept the principle that the mistakes we make in choosing new brethren should be at the lowest possible level and execute the same if we want a brighter future for our country as well as all humanity.

However, some of our brethren with the fear of being too careful and too much attached to these principles may slow down our numerical increase, find refuge in the philosophy of "To hew

the rough ashlar" therefore think and say: "Let us get them among us and their faults will be chiseled off in time," and are sometimes more tolerant in their choices than necessary.

No doubt that hewing the rough ashlar is a life-long work for all of us. If we from the day of our initiation up to date, can apply the Compasses to ourselves and measure with the 24 inch Gauge, can see that we indeed have hewn off some of our faults but also see that there are some more to go. We can, therefore, give to those wishing to join us the chance of hewing the rough ashlar, as the same chance was given to us in the past. What is important at this point is to see whether those rough ashlars have the basic qualifications. Our ashlars must neither be too soft so they would crumble at the first stroke, nor too hard not to be hewn at all.

One should not have a reputation that, no matter how nice he looks on the surface, he is rotten on the inside.

When he joins us, he should not be a burden to his brethren but join them and be anxious to carry the Temple of Humanity into the future.

There is no doubt my brethren that it is a difficult task, full of responsibilities, to find rough ashlars with all these qualifications. But we all know that to be on the road of, and to be dedicated to, Masonry is the greatest and most dignified of all responsibilities.

I believe that during our new term of labour, you my brethren, who carry the responsibility of calling yourselves "a Mason" with sincerity, will achieve the numerical increase, not by ordinary members, but with those who have the qualifications befitting a Mason. I believe that you will show all the necessary care that these candidates are as much men of good report as yourselves when they come and knock on our door.

I believe that during the investigations and balloting

you will act, not according to your feelings and heresay but under the light of Wisdom and cast your votes only by listening to the voice of your conscience. I believe that in case your proposed candidates receive negative votes, you will not take this as an attitude against yourselves and a reason for disappointment against your bretheren and make the rejection of such a candidate a matter of great issue.

I believe that you will not fail to speak the truth with civilized courage, about the candidates if you know that they posses inferior characters, shameful faults and addictions and I especially want to indicate the importance of your promise of secrecy pertaining to such matters.

I believe that you will not forget that you will be exemplary in your behaviours towards those bretheren, who will be joining us with your proposals within the lodge, as well as without; that you will be responsible for their life-long masonic educations, and their guarantors of their masonic dues, which must be paid without being asked for.

Last but not least, in case, in spite of all our efforts, we have bretheren whose behaviours in their Masonic or private lives are contrary to humanity and ethics, in short contrary to Freemasonry, I believe that you will not show tolerance towards them and no matter how bitter and difficult it may be, you will not hesitate to take them to our Diciplinary Court.

It is only thus a Masonry formed by exemplary men will serve our country and the whole humanity on the road of freedom, equality, brotherhood, peace and love, till the end of time. So mote it be.

With my fraternal greetings.

***Can ARPAÇ
M.W. Grand Master***

SERVET YESARİ

(1873 - 1943)

Ahmet AKKAN

6. Seçim Dönemi (1924-1927)

8. Seçim Dönemi (1930-1933) Yedinci Büyük Üstadımız

Hattat Kazasker Yesarizade İzzet Efendi'nin torunu, 1877 Kanun-u Esasi layihasını hazırlayanlardan, İstanbul Bidâyet Mahkemesi Reisi iken vefat eden Yesarizade Mustafa Hayrullah Efendi'nin oğlu SERVET YESARİ, 1873 yılında İstanbul'da doğmuştur. Lise tahsilini Galatasaray Sultanisi'nde tamamladıktan sonra, Mekteb-i Hukuk-i Şahane'yi birincilikle bitirmiştir. Müddeiumumi muavinliği, Temyiz Mahkemesi azalığı, Darülfünun'da müderrislik, Selânik'te Avukatlık ve uzun yıllar Beyoğlu 3. Noterliği vazifelerini yapmıştır.

Selânik'te avukatlık yaparken İttihat ve Terakki partisine girmiş, parti ileri gelenleri arasında yer almıştır. Büyük amcası Ferit Necip Paşa'dan musiki dalında feyzalmıştır. Batı ve Türk musikisine aşina bir kişi idi. Birçok Türk musikisi besteleri vardır. 1943 senesinde Çamlıca Altunizade'deki köşkünde vefat etmiştir.

Masonluğa 1906 senesinde Selânîk'te intisab etmiştir. 1917'de E.K.S.R. ne girmiş, 1921'de 33 dereceye yükselmiştir. Besim Ömer Paşa'nın Bü.: Üs.:'lığının ilk senesinde Bü.: Hatiplik yapmıştır. Mevzuat ve ritüellerin tercüme ve tashihi ile meşgul olmuştur. 1924 senesinde Yüksek Haysiyet Divan Başkanlığı yapmıştır.

1924-1927 seçim devresinde Bü.: Üs.: seçilmiş, 1925 senesinde istifa ile çekilmiş, yerine devreyi tamamlamak üzere Dr. Fikret Takiyeddin Bü.: Üs.: seçilmiştir. Y.Şura H.B.A.'i Mehmet Ali Baba'nın hastalığı ve Fuat Hulûsi Demirelli B.: 'in Ankara'da bulunması nedeni ile Y. Şura'nın birçok celsesinde başkanlık yapmıştır.

21.4.1927'de Fuat Hulûsi Demirelli H.B.A. ve Servet Yesari de kaymakam seçilmişlerdir.

1930'da Paris'te yapılan Y.Şuralar Kongresi'nde beyanatta bulunmuş ve "DOGMA" hakkındaki düşüncelerini açıklamış ve Dirlik Hâkim Şapitri'nde verdiği konferansı tekrarlamıştır.

1930-1933 seçim devresinde, Edip Servet biraderden sonra ikinci defa Bü.: Üs.: seçilmiştir (Vesika 1).

Bu devrede Mason seçimlerine siyasetin karıştığı iddiaları ile "NE-CAT" Locası "hâdisesi" husule gelmiş, Necat ve Etoile d'Orient Locaları kapatılmıştır. Bu olaylar Masonlar arasında üzücü neticeler doğurmuş, 20 Ekim 1930 tarihli Daimi Heyet toplantısında, Bü.: Üs.: Servet Yesari, yakında toplanacak Büyük Kurul'un (Konvan) bir karar vermesini isterken, Bü.: Üs.: Muavini M. Kemal birader "daimi heyetin istifasının uygun olacağı" fikrini ortaya atmış, biraderler ona iltihak etmişlerdir. 24 Ekim 1930 celsesinde Servet Yesari Bü.: Üs.: , rahatsızlık mazereti ile mevkiini Mim Kemal Kardeşle bırakarak celseyi terketmiştir. Çok münakaşalı geçen celse sonunda, heyetin istifa etmesi, gelecek seçimlere kadar işleri vekâleten idare etmesi ve seçimlerin bu heyet tarafından idaresi ittifakla kabul edilmiştir. 31 Ekim 1930'da yapılan Konvan, Bü.: Üs.: Muavini Mim Kemal K.: başkanlığında toplanmış -Servet Yesari K.: hazır değildi- Mim Kemal beyanatta bulunmuş, seçimlere geçilmiş, Bü.: Üs.: 'lığa Mim Kemal B.: , Muavinliğe M. Hakkı Nalçacı seçilmişlerdir (Vesika 2).

Ritin H.B.Amiri Fuat Hulûsi Demirelli'nin, devamlı surette Ankara'da bulunma mecburiyeti nedeni ile istifa etmesi üzerine, Ekim 1931'de yapılan seçim neticesi Servet Yesari K.: , devreyi tamamlamak üzere H.B.A. seçilir.

24 Haziran 1932'de Y. Şura, yeni dönem için tekrar Servet Yesari B.: 'i H.B.A. seçer. 1932 senesi Ekim ve Kasım aylarında "bazı huzursuzluklar"..."hoşnutsuzluk ve antipati" bir buhran halini alınca, 1932 senesi

son günlerinde Servet Yesari B., Hâkim Büyük Amirlik görevinden istifa eder. "Buhranın sebebinde, bu biraderin dürüstlüğü ile beraber dürüştüğü (sertlik) âmil olmuştur" (Türkiye'de Masonluk Tarihi 1951 sayfa 122).

1924-1927 ve 1930-1933 dönemlerinde iki defa Büyük Üstadlığa, 1931 ve 1932'de iki defa H.B.A.'liğe seçilen ve gerek B.Ü.Ü., gerek H.B.A.'likten istifa ile ayrılan Servet Yesari K.: "... iyi eserler veren bir insandı. Bilgisi ve zekası kuvvetli sayılırdı. Fakat onun hali, vakit vakit tutulduğu asabi haller ve fevri sarsıntılarla, vereceği mahsûlleri uzvî herhangi bir sebeple bazen dökerek kemale erdiremeyen bir ağaca benzetilebilirdi. Tabiatının biraz tahakküme mail oluşu, riyasette bulunmayı şiddetle arzu etmesi idi ki, buna eski bir tâbirle "hub-u riyaset (başkanlık sevgisi) denir. Dürüstlüğüne diyecek yoktu, ama şu riyaset arzusu, biraz huşûneti (haşinliği) ve etrafını küçümser bir eda ile..." "... Hulûsi biraderle beraber tefrikacılarla (bölücüler) mücadele-ye girmişti, Türk Masonluğunu yükseltmek ve Türkiye'de ecnebi obediyanı altındaki Mason tesislerinin hepsinin Türk obediyanına intikalini temin eylemek, pek doğru ve haklı bir emeliydi... Bunların hepsiyle beraber, şurası muhakkaktır ki Servet Yesari biraderin, sayılan iyi hal ve vasıflarıyla beraber, müesseseyi idarede, kararları nazara almaya değer bir ekseriyeti olsun memnun edecek bir durumun dışında kaldığı aşikâr bir hakikattir. Şurasını insafla itiraf etmek lâzımdır ki, Servet Yesari biraderi, Yüksek Şura'nın umumi heyetinde, sade bir aza olarak sütunlarda çok söylemesiyle beraber, nafi hizmetlere delâlet etmekten hali kalmayarak, Teşekküle olan kalbi alâkasını daima ve masonluğun 1935 yılında uğradığı ataletten sonra canlanmasında hayatının sonuna kadar da isbat eylemiştir. "... Servet Yesari, taşkın, temiz duygularının tesiri altında heyecan ve infialini teskin edemeyen, haksızlığı, hele kanaatine uygun gelmeyen his ve fikirleri hoş görmeyen, nev-i şahsına münhasır bir sima, bu taşkın hisleriyle, yabancılara kendini olduğu gibi tanıttıramayan bir şahsiyettir. "... Alınganlığı ve atılganlığı ile duygularını tâdil edemeyen yapısıyla hayatta çok yıpranmıştı... O, hayatta yalnız bir şeyden bıkmamış, yalnız bir aşktan sıyrılmamıştı, o da, içinde binbir ızdırabını çektiği, insanlık müessesesine karşı sönmeyen, söndürülemeyen bağlılığı idi..." diyor ölümünün sene-i devriyesinde, bir kardeşimiz... Ruhu şâdolsun...

LİTERATÜR:

- APAK Kemalettin : Türkiye'de Masonluk Tarihi 1958
Tahrir Heyeti : Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi 1951
UMUR Suha * : Türkiye Fikir ve Kültür Derneği Bülten 6 1991
Büyük Loca Arşivi : 202-36 D.206

Resim : 1

.. U . : M . : Y . : Ş . :

HURRIYET MÜSAVAT UHUVVET

İTTİHAT KUVVET TERAKKI

Büyük Kâtiplik Dairesi

Mec. İstanbul

1930-1933

№ 10

1930/10/2

1930-1933

Devresini ikmal için intihap edilen

Daimi Büyük Heyet listesi :

31 Teşrinievvel 1930

TBL
M. J. J.

Büyük Üsa	Dr. Operator M. Kemal	Ba
Büa Üsa İsmâ	Kustafa Hakki	Ba
Birinci Baa Haa	Cevat Abdurrahim	Ba
İkinci Baa Haa	Dr. Osman Şerifettin	Ba
Baa Haa	İsmail Hatip	Ba
Baa Haa	Hüsit	Ba
Baa Haa Haa	H. Sürgüyan	Ba
Baa Haa	Ferit Anueo	Ba
Baa İsmâ Haa	Kiokî zade Bahattin	Ba
1 inci Baa Haa	Hüsnü Haa	Ba
2 " " "	B. Kralovic	Ba
3 " " "	Dr. Avni	Ba
4 " " "	Dr. İhsan İsmail	Ba
1 inci Baa Tega	İsmail Hakki	Ba
2 " " "	Dokakin zade Feridun	Ba
3 " " "	Osman Fehmi	Ba

در تعداد نشراتی

۱

نور

ص ۱۸۰ : ك : ش
 جیزیت ، میاوات ، اجوت

دائرة ك : ا ع

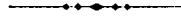

Journal Yearly	ب	روزانه بی	ا	ع	۱۸۰
Journal Monthly	ب	میه بنفید	ا	ع	۱۸۰
Journal Weekly	ب	البعجم نجی	ا	ع	۱۸۰
Journal Daily	ب	کفایت	ا	ع	۱۸۰
Journal Bi-monthly	ب	محدث	ا	ع	۱۸۰
Journal Quarterly	ب	زینب	ا	ع	۱۸۰
Journal Half-yearly	ب	ماطم ضیا	ا	ع	۱۸۰
Journal Annual	ب	ابر صالطید	ا	ع	۱۸۰
Journal Bi-annual	ب	عی آصف	ا	ع	۱۸۰
Journal Tri-annual	ب	ارشیاف	ا	ع	۱۸۰
Journal Semi-annual	ب	خانجاییه	ا	ع	۱۸۰
Journal Quarterly	ب	تجیه محمد	ا	ع	۱۸۰
Journal Half-yearly	ب	محمد	ا	ع	۱۸۰
Journal Annual	ب	کبه	ا	ع	۱۸۰
Journal Bi-annual	ب	نصف	ا	ع	۱۸۰
Journal Tri-annual	ب	محمود	ا	ع	۱۸۰

1930 — 1933

devresi için intihap edilen
Daimi Büyük Heyet listesi:

vesika 1

Büyük Üs.:	SERVET YESARI K. : 33. :	Sabık Mahkemei Temyiz Âzasından, sabık Hukuk Müderrisi, İlahik Noter.
Bü. Üs. : Mua. :	M. KÉMAL K. : 18. :	Doktor, Operator, Gölhane Muallimlerinden.
Birinci Bü. : Na. :	CEVDET HAMDI K. : 32. :	Tacir, Ankara Vilâyeti Meclisi Umumi Âzasından.
İkinci Bü. : Na. :	MUSTAFA HAKKI K. : 30. :	Darülfünun Müderrislerinden, Zarphane Kintyakeri.
Bü. : Hat. :	İBRAHİM NECMİ K. : 22. :	Avokat, Edebiyat Muallimi.
Bü. : Kâ. :	AHMET FAHRI K. : 14. :	Dr. Operator, Haseki Hastahanesi cerrahi poliklinik Şefi.
Bü. : Kâ. : Mua. :	MEHMET ALI HAŞMET K. : 4. :	Felsefe Doktoru, Terakki Lisesi Müdürü.
Bü. : Haz. :	FERİT ASEO K. : 32. :	Sabık Maliye Müfettişlerinden.
Bü. : İda. : Memu. :	AHMET NEHRI K. : 27. :	Sabık Öğmruk Müdürü, Tacir.
1 inci Bü. : Muhak. :	CELÂL TAHSİN K. : 15. :	Tıbbî Adli Kimyahanesi Müdür Muavini, Muallim, Doktor.
2 inci Bü. : Muhak. :	ALİ KÂMİ K. : 15. :	Professör, Darüşşafaka Müdürü.
3 üncü Bü. : Muhak. :	ALİ RAMİZ K. : 15. :	Tacir.
4 üncü Bü. : Muhak. :	YARVANT YUSUFYAN K. : 22. :	Sabık Matbuatı Hariciye Memurlarından.
1 inci Bü. : Teş. :	HAYDAR ALI K. : 22. :	Himaye-i Etfal Muamelât Müdürü.
2 inci Bü. : Teş. :	BABA KURBANOP K. : 22. :	Tacir.
3 üncü Bü. : Teş. :	MEHMET KEMALETİN K. : 9. :	Hayvan Borsası Komiseri.

DR. FİKRET TAKİYEDDİN

ONURALP

(1887-1946)

Sekizinci Büyük Üstadımız

Fikret Takiyeddin kardeş, 1887 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Arnavut asıllı olan aile Yugoslavya'dan gelmiş ve İstanbul'a yerleşmişlerdir. Büyükbabası Belgrad'da dizdar (kalenin bütün ahvalinden mesul, kale muhafızı) Mehmet Ağa'dır. Babası Miralay Tahir Bey'dir.

Tıbbiyeyi 1911'de bitirdikten sonra Trablusgarb'a gönüllü olarak gitmiş, Mustafa Kemal'le orada tanışmıştır. İstanbul'a döndüğünde müşir Deli Fuad Paşa'nın kızı Celile Hanım ile evlenmiştir. 1920'de Fevzi Çakmak'la beraber Ankara'ya gitmiş ve birinci Büyük Millet Meclisi'ne, Kozan mebusu olarak girmiştir. Daha sonra annesi tarafından Bilecik'li olduğu için, o zamanın adı ile Ertuğrul (Bilecik) mebusu olmuştur.

Masonluğa intisab ettiği tarih ve loca bilinmemektedir. 1925 senesinde, 31 biraderden müteşekkil Yüksek Şura, bir sene içinde 10 idare encümeni toplantısı ve 6 Umumi Heyet Toplantısı yapmıştır. 6 ve 13 Mart 1925 tarihli Şura Umumi Heyet toplantılarında Mehmet Ali (Baba)'nin rahatsızlığı nedeni ile yeni bir seçim yapılmış, Dr. Fikret B.'in Yüksek Şuraya alınması müzakere edilmiş ve aynı gün Dr. Fikret 33 dereceye yükseltilmiştir.

Aynı sene, Yüksek Şura'da, "Cumhurreisi Mustafa Kemal Paşa'ya 33. derecenin tevcihi münasip olacağı hakkında" teklif ortaya atıldı. Dr. J.Suhami biraderin "33. derecenin verilmesiyle beraber, fahri reislik ve Rit hâmilîği tevcihi" teklifi kabul olundu. Bu hususta Mustafa Kemal Paşa'nın da fikrinin alınması görevi Dr. Fikret'e verildi. Dr. Fikret bilâhare, görüşmenin neticesini "... memur edildiğim bu iş hakkında kendileriyle temasta bulundum. Mülâkatta Cemil (Ubaydın) B.'de hâzırdı. --Şimdilik kalsın, kendinizi gösteriniz, sonra görüşürüz-- buyurdular" diye bildirmiştir.

1925 senesinde, Büyük Loca'nın 6. seçim dönemi için (1924-1927) Bü.:Üs.: seçilen Servet Yesari birader istifa edince, yerine devreyi tamamlamak üzere Dr. Fikret Takiyeddin, Bü.:Üs.: seçilmiştir. 1927 senesine kadar bu görevi yerine getirmiştir.

1927-30 dönemi için Edip Servet (Tör) B.:., Bü.:Üs.: seçilmiştir.

Ocak 1926'da Mehmet Ali (Baba), Hâkim Büyük Amirlik görevinden hastalık nedeni ile çekilince, Dr. Fikret Takiyeddin H.B.A. seçilmiştir.

1927 senesine kadar H.B.A. ve Üs.: Azam görevini beraber yürütmüş olan yegane kişidir (Türkiye'de).

28 Haziran 1927 tarihli Yüksek Şura celsesinde Dr. Fikret tekrar H.B.A. seçilmiştir.

21 Nisan 1928 tarihinde Yavuz-Havuz davasında sanıklar arasında mahkemeye sevk edilince, Dr. Fikret B.:.'in H.B.A.'lik görevi son bulmuş ve mahkumiyet kararının açıklanmasından sonra kaydı silinmiştir.

Mahkumiyeti hitamında, yurt dışına gitmeye mecbur bırakılan Dr. Fikret, Paris'te cerrahi ihtisası yapmış, 1933'de İstanbul'a dönmüştür. Sağlık ve içtimai muavenet Vekili (Sağlık Bakanı) Dr. Refik Saydam aracılığı ile Beyoğlu Zükûr Hastanesi Baş Tabibliği görevini ölümlüne kadar sürdürmüştür. Aynı zamanda İş Bankası ve Tramvay İdaresi doktorluğunu yapmıştır.

30 Ekim 1946'da Ebedi Maşrıka intikal etmiştir. Kabri Feriköy mezarlığındadır.

Yavuz-Havuz Davası

Mondros mütarekesi ile İzmit Körfezinde tecrit edilen Yavuz zırhlısının tamiri ve yeni kurulan T.C. donanmasına katılması 3 Eylül 1924'de T.B.M.M.'nde karar altına alınmıştı. Bu iş için 2 milyon TL

bütçe ayrılmış ve geminin kızaklanması için bir yüzer havuz alınması öngörülmüştü.

22 Aralık 1924'de Bahriye Vekâleti kurulmuş ve bu iş onun yetkisine bırakılmıştı.

Bahriye Vekili, İhsan Eryavuz, birinci B.M.M. Cebelibereket (Adana-Hakkâri-Gaziantep) mebusu olarak meclise girmiş, emekli bir topçu binbaşısıdır. İttihat ve Terakki cemiyeti azası, bir süre İstiklâl Mahkemesi reisliği yapmış bir kişidir. O sırada bu vekâletin en önemli işi Yavuz zırhlısının tamiri idi. İhsan Eryavuz, Ömer Nâzım Bey ve Dr. Fikret Takiyeddin Bey, kurdukları bir şirket vasıtasıyla, Bahriye Vekâleti kurulmadan evvel, hükümete bu hususta teklifler vermişlerdi. İhsan Bey vekil olunca bir Fransız şirketi ile anlaştı. Husule gelen bir kaza neticesi, havuzun onarılması icap edince, Yavuz'un onarılması gecikti ve şirket ile hükümet arasında ihtilaf çıktı. Vekil ile şirket arasında yolsuzluk iddiaları ortaya atıldı. Bu esnada Fethi Bey (Okyar) kabinesi düştü. İsmet Paşa hükümeti işi ele aldı. Bahriye Vekâleti lağvedildi ve eski Bahriye Vekili İhsan Bey için meclis soruşturması açıldı.

Yunus Nadi başkanlığında bir komisyon kuruldu. Komisyon, çalışmalarını sonunda vekil ile beraber olaya adı karışanlardan Dr. Fikret Bey, Sapançalı Hakkı bey ve Nâzım Beyler'in Yüce Divana sevkini uygun buldu. Neticede "... havuzun ihalesi işinde Nâzım ve Fikret Beyler'in yüzde beş komisyon aldıkları, ikrarlarıyla ve diğer delillerle ve şahitlerden... ifadesi ile ve bankalardan vaki cevaplarla sabit..."

"... İhsan Bey'in irtikâp ve ...I. Ceza Kanunu'nun 205. maddesine tevfi ken altı sene hapse mahkûmiyetine ..." "... Sapanca'lı Hakkı Bey'in fer'an zimmethal olmak itibarıyla ceza kanunu 61 ve 13. maddeleri delâletiyle 205. maddesine tevfi ken bir sene hapsine... Ömer Nâzım ve Fikret Beyler'in dolandırıcılık 277. ... dörder ay hapislerine ve 100'er lira ceza-i nakdiyeye mahkûmiyetlerine... karar verilmiştir.

Bu Yüce Divanda, o zamanın H.B.A. Kaymakamı Fuad Hulûsi Demirelli K.de aza hâkim olarak bulunmakta idi. Ve Fikret Takiyeddin K. hakkında "... daha ağır cezayı gerektiren rüşvet suçunu işlediği yolunda oy kullanmak suretiyle" karara muhalefet etmişti.

Bu dava ile ilgili bütün belgeler toplanmış olup T. Fikir ve Kültür Derneği arşivinde mahfuzdur. (UMUR Suha)

LİTERATÜR:

- Apak Kemalettin* : *Ana Çizgileriyle Türkiye'de Masonluk Tarihi 1958*
- Meydan Larousse* : *İhsan Eryavuz.. Yavuz-Havuz Davası Cilt 12 Ek*
- T.F. ve K. Derneği Yayını* : *Dr. Fikret Tahiyeddin Bülten 4 1989*
- Tahrir Heyeti* : *Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi 1951.*
- Dr. Rıza Nur* : *Hayatım ve Hatıratım 1968 Cilt 4 Say.1371*
- "... *Dr. Fikret, İhsan'ın baş dostu. Beraber irtikâp işi yapıyorlar*" "*Dr. Fikret... bir sarhoşlukmuş tutulduk... Paraları yedik... böyle oldu...*" dedi. *Sayfa 1477.*

MUSTAFA EDİP SERVET (TÖR)

(1881-1960)

1927-1930 Yedinci Dönem

Dokuzuncu Büyük Üstadımız

Ahmet Servet Paşa ile Emine İfakat Hanım'ın oğlu Mustafa Edip Servet, 1881 yılında İstanbul Kuruçeşme'de dünyaya geldi.

İlk öğrenimini, babası Servet Paşa'nın bölge başkomutanı olarak görev ile gittiği Yemen'de tamamlamıştır. Selânik Askeri İdadisi (1896-1899) ve Kuleli'yi (1899-1904) bitirip 1909'da Kurmay Subay olmuştur. Selânik'te bulunduğu devrede, Vatan ve Hürriyet Cemiyetine girmiş, gizli toplantılara katılmış, takibata uğradığında İstanbul'a kaçarak gizlenmiştir. Mustafa Kemal'in çok yakın arkadaşı ve sırdaşıdır. 1915'de Trablusgarp Valisi Rasim Paşa'nın kızlarından Raika Hanım ile İtalya'dan Türkiye'ye gelirken vapurda tanışmış ve İstanbul'da evlenmişlerdir.

1916'da Kafkas cephesinde, 1917'de Gazze'de "Münzil Müfettişi", 1917'de Dobruca'da "İdare-i Askeriye-i Osmani" murahhası sıfatıyla vazife yapmıştır. Bu sırada kendisine Üçüncü Mecidi Nişanı tevcih edilmiştir (Vesika 1). Mondros mütarekesini müteakip askerlikten resmen istifa etmiş ve Kurtuluş Savaşı'na katılmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın emrinde kurtuluş ordusuna silah sağlamak ve Ankara'ya iltihak etmek isteyen bazı kişilerin tahkiki ile vazifelendirilmiştir. Bu faaliyetleri esnasında Roma'dan, bizzat Mustafa Kemal'in imzası ile geri çağrıldığına dair vesika mevcuttur (Vesika 2). Cumhuriyetin ila-

nından sonra Gümüşhane ve İstanbul mebusu olarak Büyük Millet Meclisi'ne girmiştir (Vesika 3). 1926-1927 yıllarında Atatürk'ün yakın çevresi ve güvendiği kişiler arasında diplomatik pasaport ile Mısır, Filistin, İngiltere ve Yunanistan'a resmi ziyaretler yapmıştır. Tayyare Cemiyeti ve Himaye-i Etfal Cemiyetlerinde gayretle çalışmıştır (Vesika 4-5).

Atatürk'ün vefatından sonra aktif hizmetten çekilen Edip Servet B., 1944 senesinde geçirdiği beyin kanaması neticesi kısmi felç ile geri kalan ömrünü dost ve kardeş sohbetleriyle, klasik müzik dinleyerek ve devamlı okuyarak geçirmiş ve 2 Eylül 1960'da Arnavutköy'de vefat etmişti. Çırağan, Yahya Efendi kabristanında medfundur.

MASONLUĞU: Selânik'te bulunduğu sırada, 1904 tarihinde İtalyan Grande Orient'ına bağlı Macedonia Rizorta locasında tekris olmuş, 20.11.1904'de kalfa olmuştur (Vesika 6). 11 Şubat 1905'de Veritas Locasına tebenni etmiştir (Vesika 6 arka sayfasındaki not). 1927'de 33 dereceye terfi etmiştir. 1927-1930 yedinci seçim döneminde Maşrıkı Azam'a Büyük Üstad seçilmiştir. Mason Cemiyetinin (Tekâmül-ü Fikrî Cemiyeti) ismi altında resmen tescili onun döneminde olmuştur (29 Temmuz 1927).

19.12.1928 tarihli, biraderlere gönderilen bir mektuptan öğrenildiğine göre, o zamanki adı Polonya sokağı olan, bilâhare belediye tarafından Nur-u Ziya ismi verilen lokalimiz satın alınmıştır. Edip Servet TÖR'ün Büyük Üstadlığı devresinde, Fransa, Belçika, İsviçre Localarından kardeşler, başlarında Büyük Üstadları ile Murat ve Sebat Localarını ziyaret etmişlerdir.

Dürüst, ketüm, sağlam karakterli, müşfik kardeşimizi rahmet ve saygı ile analım.

LİTERATÜR:

- APAK Kemalettin : *Türkiye'de Masonluk Tarihi 1958*
- ERTUĞ Hasan Ferit : *Neşredilmemiş bilgi ve vesikalar*
- Tahrir Heyeti : *Türkiye'de Hür Masonluk Tarihi 1951*
- UMUR Ziya : *Nuru Ziya Sokağı - Mimar Sinan Dergisi Sayı:52 1985*
- Vesikalar : *(1-2-3-4-5-6) sayılı vesikalar (Anne tarafından yegeni Hasan Ferit Ertuğ K... tarafından verilmiş eski ve yeni harflerle fotokopileri Büyük Loca Arşivinde muhafaza edilmek üzere teslim edilmiştir).*

İNİSYASYONUN (Tekris) FELSEFESİ

Mehmet Fuat AKEV

İnisyasyon (tekris), sözü çok edilmiş bir konu, bir kavramdır. Genç kardeşlerimizin az hatta bazı eskilerin dahi iyi bilmedikleri bir konu, çeşitli tanımları yapılmış bir kavramdır. Larousse inisyasyon için şöyle der: "Eski dinlerde ve bugün bazı derneklerin misterlerine katılma için kabul edilme; mecazî anlamda ise, bir bilim dalına, bir mesleğe, bir sanata... kabul edilme." Yani bir mesleğe başlamak için gösterilen bir yol, bir son değil, bir başlangıçtır. Defalarca ifade ettiğim gibi tekris edilmiş kişi, yani inisyasyon anlamış, bilmiş biri değil arayan, aramanın gerekli olduğunu kavramış olan kişidir.

İnisye eden, tekris eden ritler M.Ö. onbinlerce yıl öteye, paleolitik devre kadar uzanır. Tekris törenlerine dünyadaki tüm kabilelerde, uygarlıkların gelişmesi süresinde hemen tüm dinlerde rastlanılır.

- Törenlerin aşağı yukarı hepsinde üç evrenin yaşandığına tanık olunur: bir ölüm, bir ya da birkaç seyahat ve nihayet yeniden doğuş.

- Amaçları her zaman ruh ya da bedende bir gelişme sağlamaktır. Üst düzey bir kast ya da mesleğe, felsefe okulu misterlerine (Eflatun), dinsel akımlara (Brahmanlar, Sufiler) kabul edi-

lirken, ruhta bir gelişme elde edilmeye çalışılır. Afrika'nın bazı kabilelerinde savaşı olabilmek, daha sonraki devrelerde şövalyelikte daha ileri gruplara girebilmek için yapılan törenlerde bedensel denemelere yer verilir.

- Masonik inisiyasyon (tekris) da, biraz evvel belirttiğim şema çerçevesi içinde gerçekleşir. Onun da amacı, ritüel ölümünden sonra yeniden doğan adayın ruhunu daha yüce bir plana ulaştırmaktır.

Şimdi İnisiyasyonun Daha İleri Bir Analizine Geçelim.

İlkel toplumlarda başlayıp, günümüze kadar süregeldiği bilinen **inisyatik ilke** örneğin, C.G.Jung ve Mircea Eliade gibi çağımızın büyük düşünürlerinin indinde insanlığın en büyük keşiflerinden biridir.

"Initier" fiilinin kökeni, lâtince "initium" başlangıçtır. Alec Mellor'un "Masonluk ve Masonlar Sözlüğü"nde bu Lâtince kökene dayanan tanımlama ile yetinmemek gerektiğini görüyoruz. René Guénon'a göre inisiyasyonun Yunanca karşılığı, kökeni Telo (yapma, geliştirme) olan Téleti'dir. Bu fiil, konumuzda, ruhsal gerçekleştirme, etkinliğe ulaşma anlamını taşır.

Yani, Lâtince "başlangıç" demek olan inisiyasyon, Yunanca'da başka anlama gelir; hatta harfî harfine alınırsa tam tersi olmaktadır. Biz, işe başlaması için hariciye küçücük bir dürtü olan Masonik tekris (inisiyasyon)ın Lâtince anlamıyla yetineceğiz. Tekris edilmiş olan kişi, inisiye, elinde alet ve avadanlıkları ile gelecekteki işi ve görevi karşısına aydınlanmış, bilinçlendirilmiş olarak çıkacaktır.

Eğer hakiki bir inisyeden ya da büyük bir inisyeden söz ediyorsak O, görevinin başlangıcında değildir ve o zaman Yunanca anlam olan "telos" (gerçekleştirme) anlamı geçerli hale gelecektir.

İnisiyasyonun (tekrisin) üç evresi, yani ölüm, yaşam, yeneden doğuş (basubadelmevt) doğanın normal sürecinin bir devamıdır . Bu değişimin yokluğunda hiçbir süreklilik, hiçbir gelişme olamaz; her şey önce durgunluğa sonra da yokluğa itilir. Bir gelişme, bir ilerleme, ancak, iki kutup olan doğum ve ölüm arasında yer alabilir. İnisiyasyonu uygulayan tüm ritler, binlerce yıldan beri, adayın zihninde, onu daha yüksek, daha ulu düzeylere ulaştıracak bir kıvılcımı yaktırma ilkesinden yararlanmışlardır.

F.: M.:luk da aynı şekilde hareket etmiştir. Operatif M.:ların çeşitli sembolleri içeren ol-

dukça basit ritüelleri vardı. Localarda katedralleri inşa edenlerin yerini alan Spekülâtif M.:lar, bu sembollerden bazılarını benimsemişler, bunlara Simyanın, Hermetizmin, Rose-Croix ve Kabbalistlerin bilgilerini eklemiştir. Bazı M.: yazarlar, bu etkinliklerin varlığı konusunda somut kanıtların bulunmamasını göz önüne alarak bunları reddetmektedirler. Oysa birçoklarının halâ kullandığımız, atalarımızın basit sembollerini (gönye, pergel, cetvel, çekiç) ritüellerimizin derin öğretisiyle kıyaslırsak, Spekülâtif M.:ların localarımıza kazandırdıkları geniş zihinsel gelişmeyi görmezlikten gelemeyiz. 1717'den sonra ortaya çıkan sembolik seyahatler, Süleyman Mabedi, Akasya Dalı ve kolonlar, sütunlar, mozaik zemin, ibranca geçiş ve mukaddes kelimeler buna birer kanıttır. Avrupa, Rönesansın başında (16 yy.) Doğudan kaynaklanan ezoterizmle uğraşmaya, ilgilenmeye başlamıştı ama ritüellerimize ezoterik akımları getiren Elias Ashmole gibi 17. yy. Spekülâtif Masonlarıdır. Operatif M.:ların mesleksel aletlerle sınırlı olan sembolleriyse F.:M.:luk sembolleri arasındaki ahengi de onlar kurmuşlar, M.:luğumuza özgül biçimini getiren ve adayın zihniyle bedenine çarpıcı tepkiyi sağlayacak antik ritleri sokan da yine onlar olmuştur.

İnisiyasyonu, az ya da çok saygı ile karşılanacak bir gelenek

yahut bir uygulama, bir tiyatro sahnesi olarak gören KK. vardır. Bunlar, doğuş-yaşam-ölüm ve bunu takip eden yeniden doğma sürecine, insanın koşulsuz ve zorunlu bir bütünleşme düşüncesi olan hedefine ulaşamayacaklardır. F.:M.:luk, bu antik inisiyatik misterlerin, günümüzde, tek mirasçısıdır. Başka bir özelliği de, adayın çevresi, gelenek ve göreneklerinin hiçbir baskısı olmadan kendi isteği ile tekris olmayı istemesidir.

Çok zaman M.:luk öğretiminin, eğitiminden söz edilir. Bunun tanımlanmasına gelindiğinde ise, özellikle bu eğitimin ne olmadığı üzerinde durulur. Ne bir din, ne bir bilim, ne bir politikadır. Denir ki, M.:luk, insanlık, hoşgörü, kardeşlik sevgisi, evrensellik ilkelerini öğretir. Oysa tüm bu ilkeler İslâm, Hristiyanlık gibi dinlerde de mevcuttur. Yani biz bu etiklerin bir taklitçisi miyiz? Bütün ilke, sembol ve alegorilerin arkasına saklanmakta mıyız? Öyleyse, F.:M.:luğun hiçbir özelliği, hiçbir orijinalliği yoktur. Bu nedenle, bir M.:luk öğreniminden söz etmekten kaçınmalıyız. Daha doğrusu bir M.:luk metodundan (meta ile odos-yol, yöntem) söz etmemiz gerekir. Öğrenim bir şeyi zorunlu kılar; oysa metod kullanılacak yolu gösterir. Eğitim, öğretim, var olan, başkaları tarafından bulunmuş, açılmış birçok kavramın kabul edilmesini bekler; oysa metod, düşünmeyi, kişisel belirlemeyi sağ-

layan bir çalışmayı, bir uğraşmayı gerektirir. Öğretim ise, bir uygulama ile yetinir.

"Dogmalara karşı" olarak tanımlanan bizim inisyasyon (tekris) sistemimiz, kuşkusuz bir metoddur. Birkaç örnek vermek gerekiyorsa, meditasyon, yoga, budizm, zen, sufilik gibi üyelerini düşünmeye, beden ve ruhları üzerine baskıya yönelten "metod" ya da yollara benzetebiliriz. Metodumuz, batı dünyası insanı düşünülerek geliştirildiği için özellikle onu tatmin eder. Demek oluyor ki, hakiki inisyasyon, ritüellerimizin ileri sürdüğü düşünce ve ilkeleri boyun eğmek zorunda olduğu bir öğretim olarak değil, kendi kafa yapısı ve vicdanıyla yorumlayacağı bazı göstergeler olarak kabul edecektir. İnisyatik yoldan ayrılıp ayrılmadığına da vicdanı ve sağduyusu karar verecektir. İnisyasyon, yandaşlarından körü körüne bir itaat isteyen bir öğretim değildir. Onlara pre-fabrike ilkeler değil, kişisel bilgi, bir gnoz sağlar.

BİZİM İNİSYATİK METODUMUZU, GÖRGÜ VE ZİHİN GENİŞLETMEYİ AMAÇLAYAN ÖTEKİ ZİHİNSEL TEKNİK VE GİRİŞİMLERDEN AYIRAN NEDİR?

Eski, antik inisyasyonlar, ruhsal olsun, bedensel olsun yan-

daşlarını var olan, ulaşılabilen bir hedefe yöneltmeyi amaçlamışlardı. Bazı gizemleri açıklayarak, sınırlı sayıda insanları, daha yüksek bir düzeye erdirmekle yetinirlerdi. Bu insanlar, varılmak istenen hedefe dünya üzerindeki yaşamları boyunca erişebilmeyi ümit ederlerdi. Simyacılar için hedef, ölümsüzlük, ulu yaratıkla birleşme, ağrıya karşı zafer, beden ve duyulara hakimiyet kısacası "büyük eser"di. Bazı surların açıklanması, örneğin Pitagorcular ve eski Mısır rahiplerinde, bunları bilenlerin bilmeyenler üzerinde üstünlük sağlamasına yarardı. Yani inisyasyonun sonucu derhal meydana çıkardı.

Buna karşın, masonik inisyasyonların her biri, sonsuza uzanan bir merdivenin basamaklarını teker teker çıkmaktır. Bize önerilen hedefler, kişinin yetkinliği (mikap taş), barış ve kardeşliğin hüküm sürdüğü ideal bir cemiyet içinde bütünleşme, tüm insanların eşit olacağı bir insanlığı gerçekleştirme ve nihayet EUM diye adlandırdığımız Hakikata varmaktır. Aramızda, herhangi birimizin bunlara ulaşacağına ümidi var mıdır? Yaklaşmak, evet ümidimiz ancak bu! F.:M.:luğun inisyasyonu ve kademeli iykafları, bizden önce gelen inisyeler ve büyük düşünürlerin çabalarıyla elde edilen bilgilerle bize yürüyeceğimiz yolu gösterir. M.:luk sisteminin bir başka büyük ayrıcalığı da insanı kişi

olarak değil, durumunu herhan gi dinsel ya da siyasal öğretinin boyunduruğu altına sokmadan düzeltmeyi amaçladığımız, tüm insanlığı hedef almasıdır. Haricî âlemde, çok zaman, M.: inisyas-yonunun yandaşlarını daha ulu bir düzeye fırlattığı ve öteki insanlar üzerinde bir üstünlüğe erdirdiği kanısı vardır.

Ritüelin anlamadan ya da yanlış anlayarak okunması böyle bir sonuç çıkarmaya neden olabilir. Sistemin dışardan görüntüsü nedir? Ritüelleri okuyan harici, karanlık odanın kişiyi içine dönük vicdanının sesini duymaya itelediğini, oda içindeki sembollerin simyadan kalma olduklarını, geçireceği deneylere daha duyarlı olmasını sağlamak için su, ateş ve hava ile saflaştırdığını, Nura kavuşmak için kendi çabasının gerektiğini belirtmek için yapıldığını nasıl anlar?

Yedi senelik M.: olduğum ve tam "Fizikötesi" devremde bulunduğum 1957 senesinde "İsisten çağdaş F.:M.:luğa kadar inisyas-yonun ezoterik incelemesi" adı altında verdiğim bir konferansta şöyle diyordum:

"İnisyas-yonların amacı, kullanılan ritüellerin türü ne olursa olsun, birçoklarının anladığını sandıklarının aksine, felsefi ya da dinsel öğretilerin inceletilme-

si değil, haricinin bilinçaltını etkilemektir. Hariciyi bir karanlık odaya koyarak gözlerini bağlıyor ve töreni dikkatle araştırılmış bir müzik eşliğinde yapıyorsak bu onun alma anıklığını, kavrama yetisini artırmak içindir. İnisyas-yonumuzun hedefi, tıpkı eski Mısırlıların (bu sanatın en büyük üstadları olan Mısırlıların) haricide **bilinenin** sınırını aşmasını sağlayacak mekanizmayı harekete geçirmektir. Bu suretle harici, Göksel (gizemciler tarafından fiziksel ile ruhsal arasında yer alan bir dünyaya verilen ad) diye adlandırdığımız bir âlemi anlayacak ve tam bir inisye olacaktır..."

Humanitas Muh.L.:sında 1961'de yaptığım ilk tekris töreninde ben bu ruh hâleti içinde bulunuyordum. Bütün gücümü ortaya koyarak, uzattığım kılıçla karşımdaki M.: adayına bir akım iletteceğimi sanıyordum.

Ne yazık ki, ben böyle bir güce sahip değilim. Ama, çok nadir de olsa, bazı kişilerin iradelerini başkalarına iletibildiklerine inanıyorum.

Kuramsal olarak, ruhsal iletişim, uygun inisyatik ortamda, kavramaya mutlaka hazır olması ve inanması koşuluyla, her iyi niyet sahibine taşınabilir. "Kelâm" günümüzde de halâ ge-

İNİSYASYON SURECİ NİN DEVAMLILIĞI

çerlidir. Bir evren yaratamıyorsa dahi, hiç değilse, sembolik olarak bir inisiye yaratabilir. 1957'den beri süregelen M.: deneyimim bana, M.: inisiyasyonunun neden olduğu etkinin, haricinin nura kavuştuğu anda değil ileride açıklayacağım gibi, uzun yıllara yayılıp gerçekleşeceğini öğretmiştir. Eski Mısır'da inisiye edilen "mist"ler gerçek tehlikelerle karşı karşıya kalırlardı. Afrika kabileleri ve Amerika kıızılderililerinde, harici uyuşturucularla yapay bir erime (vecde) sokulurdu. M.:lukta böyle bir şey olmadığından, gözleri açıldığı zaman haricide anında bir değişim beklemek abestir. Hamtaş, büyülü bir değnek darbesiyle mikâp taş dönmüşdür. İnisiye ettiğimiz canlı bir yaratıktır ve inisiyasyonu kademeli olarak gelişecektir. Bu değişime, her derecede bir ilerikine geçmek için verilen avadanlıkların teslimi sırasında, sembolik olarak tanık oluruz. Bu avadanlıkların gerek maddesel, gerek ruhsal önemleri çok büyüktür. Hangilerinin verilmesi gerektiği ise, taliplerin o sırada edinmiş oldukları deneyime bağlıdır. Bu avadanlıkları kullanmayı öğrenmemiş olanı gönyeden pergele geçiremeyiz. Yükselmeye aday K.:, bu âletleri eline aldığı anda hep birlikte yürüttüğümüz inşaata katkıda bulunmalı, yeni insanlar yetiştirmeli, onları eğitmeli ve evrensel bir eserin yaratılmasına hazır olduğunu ispatlamalıdır.

Birbirini izleyen inisiyasyonların her biri, bir öncekine eklenerek toplam mantiki bir bütün oluştururlar. İnisiye, kendi üzerindeki çalışmasını sürdürür. Zaten, kabulü sırasında F.:M.:luğun bireyci olduğu kendisine söylenmiştir. Her alet ve avadanlık, her sembol, M.:un daha geniş, daha derin bir bilgi, bir görgü edinmesine yardımcı olur. Yavaş yavaş ilerleyerek, inisiyasyon kabul eden, pasif kişiliğinden çıkıp, inisiye edici kişi durumuna geçer. Bu işlevini, yaşamının sonuna kadar koruyacaktır. Karanlık odadan çıkar çıkmaz kendisine iletilen yeniden doğmak için ölmek gerektiği fikri, M.:un yaşamı boyunca etkili olacak, ölüm korkusunu yenmesine yardım edecek, bitkisel, âtil bir yaşam sürmek yerine tam anlamıyla yaşaması gerektiğini öğretecektir.

C.G.Jung'un bir cümlesini aktarmak isterim: "Yaşamın ortasından sonra ancak yaşamla ölmeyi isteyenler yaşayabilir" diyor. Demek oluyor ki, M.:, etrafındaki tüm olgular içinde tek doğal gerçeği, "yeniden doğmak için ölmek gerektiğini" aramaya çalışacağından, inisiyasyonu sürekli ve kesintisizdir. Doğamın bu büyük gizemi ile karşılaşan inisiye (yola koyulmuş olan) kuşkusuz daha ilerisini de araştırmaya yönelecektir. Önce kendi benliğini

inceleyecek, daha sonra çevresine geçecek ve nihayet evrenin analizini yapmaya başlayacaktır. Böylece F.:M.:luğun ezoterik hedefi olan Hakikata adım adım yaklaşacaktır. Hakikata bu yaklaşım, inisyatik sürecin devamlılığına kanıttan başka bir şey değildir.

Üst.:Muh.:., nurun verilmesini emrettiği an, M.:un, uzun süreçli inisyatik yola yöneltildiği ilk itim anıdır.

Bir kez daha yinelemek istiyorum: bizim M.:luğumuz, iki yüzü olan bir madalyaya benzer; biri, her M.:un sahip olması gereken etik ve örnek hareketleriyle yaymak zorunda olduğu ahlâksal nitelikler, yani madalyonun dışa dönük ezoterik yüzü; ikincisi, içe dönük, Hakikata yaklaşmak olan, ezoterik yüz.

Tekris edilmiş M.:.,nura kavuşunca, aşama aşama geçeceği uzun bir yolun başında bulunur. Üs.: derecesine vardığında, F.:M.:luğun ahlâksal kurallarının tümünü yani ezoterik yüzünü öğrenmiş olacaktır.

İnisyasyon, tıpkı yemin kürsüsü üzerinde açık duran St. Jean İncil'indeki "Kelâm" gibi süreçlidir. Hiçbir zaman duraksamaz ve madalyonun ezoterik yüzünü görmek için geçilmesi gereken yçlu gösterir. Uyguladığımız

EKSR her yeni inisyasyonda (iyi-kafta) o ana kadar saklı kalmış gizemleri açıklayan mantıksal, ilerleyici bir sisteme sahiptir. İlk tekriste yeni M.:a bir anahtar teslim edilmiştir. Kendisine simya, maji, kabalıcı semboller gösterilmiş, zora geldiğinde fizikötesinden yararlanabileceği söylenmiştir.

LOGOS, Verbe, KELAM, "Nur Olsun" Evrenin yaratılışını sembolik olarak ifade eden sözlerdir. Çağdaş bilim bunları, gün geçtikçe daha gerçekçi bir görünüme sokmaktadır. Ama ne de olsa Kelâm yine işlevini korumaktadır. Çırağa verilen Nur kendisine inisyatik yaşamında a.dan z.ye kadar eşlik edecektir. Bu itim, Hakikata yaklaşmak istiyorsak geçeceğimiz yolun ucuna kadar etkisini kendi içimizde sürdürecektir. M.:luk inisyasyonuna hangi tanımlamayı uygularsak uygulayalım tekris edilmiş M.:., ezoterizmin varlığını anlamış, madalyonun iki yüzünü görebilen bir kişi olmaktan ileriye gidemeyecektir.

F.: M.: UN PRATİK YAŞANTISINDA İNİSYATİK SÜREÇ

Her M.:., kendi seçtiği hedefe ulaşmak için birbiri peşi sıra geçirdiği inisyasyonlarda elde ettiği bilgileri, yaşamı boyunca kişisel olanakları, kişisel eğilim ve yönlendirmeleriyle uygulayaya-

caktır. Genellikle inisyeye, kendine en yakın sorunlara, en çok zorlayan konulara yönelecektir. Simyacilar, kuramsal olarak, kurşun olan (materia prima) ana maddeyi altına dönüştürme ve böylece "yüce eseri" gerçekleştirme deneylerini yorulmadan sürdürmektedirler. Aslında bu, bizim ham taş üzerindeki çalışmamızdan başka bir şey değildir. Tekris edilmiş inisyeye M.:, kendi benliğinin derinliklerine inerek asıl ruhu olan ilahi kıvılcımı bulmaya, keşfe çalışacaktır. Bunun için, sabırlı bir çalışma, bir inceleme, sürekli yenilenen denemeler ve saflaştırmalardan oluşan simyacıların metodunun eşini, bir benzerini kullanacaktır. Doğal olarak, bütün bu girişimler özveri isteyecek bazen, de karamsarlık getirecektir. Ama, M.:, bunlardan başka engelleri de yenmeyi başaracaktır.

Kendi karakterinin gerçek bir görüntüsünü çizecek, yenmek zorunda olduğu zaaflarını görececek, olanak ve erdemlerini saptayacak ve bütün engellerin üstesinden gelecektir. Herşeyden önce, inisiyatik süreç ona bunun yolunu gösterecek, kendi kişiliği, zaafları, tutkuları üzerine kazanacağı zafer için gereken sembolik alet ve avadanlıkları kademe kademe vererek M.:luk etik'ini ortaya koyacaktır. Hamtaş üzerindeki bu çalışmanın başlangıç noktasını saptamak için ortaya iki soru atılmalıdır:

a) Beni en çok ilgilendiren, sorunun çözümü, nelerden vazgeçmem gerekmekte olduğudur? Hangi alışkanlıklarımı, hangi inançlarımı terk etmek zorundayım? Çok uzun zamandan beri bağlı olduğumuz birçok şeyi kendi içimizde öldürmek zorunda olduğumuza göre, bu vazgeçmeler aslında birer ölüm sürecidir. Ölüm bu yönlü bakış, bize inisiyasyondaki sembolik ölümü daha kolay anlamamıza hizmet eder.

b) İç sorunlarımdan arındıktan sonra ne gibi değişikliklere uğramalıyım? "Aklımı esir tutan kusurlarımdan" kurtulduktan sonra çevremi saran olaylara daha bilinçli bakmaktayım. Semboller, maddesel niteliklerini yitirerek bana sahici anlamlarıyla görünür olmaktadır. Madde saydamlaşmakta, içindeki ruhu görme olanağı doğmaktadır. Böylelikle başkalarını inisyeye etme gücüne kavuşmuş olmaktadır. Önemli bir nokta, bu gücün sınırlarının bilincinde olmamızdır. Cetvelle sembolize edilen bu sınırdır; tüm maddeyi kapsar. İki ucu sonsuza kadar açılan pergel ise, ruhsalı temsil eder. Ruhsal inisiyasyon Üstada özgüdür ve sınırı yoktur. Aştığımız her basamağın sonunda karşımıza bir yenisi çıkar ve yükselmemiz için gereken güç, kendi içimizden kaynaklanır.

Biraz evvel de söylediğim gibi inisiyasyonun iki cephesi vardır, biri egzoterik diğeri ezoterik.

Bunlar sonsuza doğru ilerleyen iki paralel yol halinde önümüze çıkarlar. Eğer, bu çizgilerden herhangi birini terk edecek olursak, haricî âleme yuvarlanır, hedefimize hiçbir zaman ulaşamayız.

F.: M.: olmak için kendi iradesiyle seçtiği inisyatik bağlama giren bireyde, inisyasyonun tam olarak gerçekleşebilmesi için o iki hasletin bulunması gerekir:

HAZIR OLMAK VE İMAN

Kelâm'ın, inisyasyonun başlangıcı olduğunu kabul edersek onu almak, benimsemek için hazır olmamız gerekir.

Dinler derler ki;

Musevi geleneği: "Dinle İsrail, Efendini, Tanrını, Elohim olan Adonai, Adonai, Bir'dir."

Bir hadisinde Hz. Muhammed: "Allah'a doğru bir adım at, o sana yüz adım yaklaşacaktır" der.

Hakikata doğru ilerleyen kişi, yani inisyete, benliğine giren M.:luk Nurunun simgelediği ulu gerçekleri anlamaya hazır, dünyaya, sevgiye, E.U.M.na açık olmaktadır.

M.:luk Nurunu almak amacıyla mabedin kapısına vurduğu muz zaman biz herşeye razıyız. Dış dünyadaki hayata ölmeye, yeniden doğmaya, hiçbir şeyini bilmediğimiz yeni bir yaşantıya atılmaya razı ve hazırız.

Haricî ancak, bunlara gerçekten hazırsa inisyatik Nura kavuşabilecektir.

HAZIR OLMAK demek, görmeden inanmak, anlamadan istemek, görmeden umutlanmaktır.

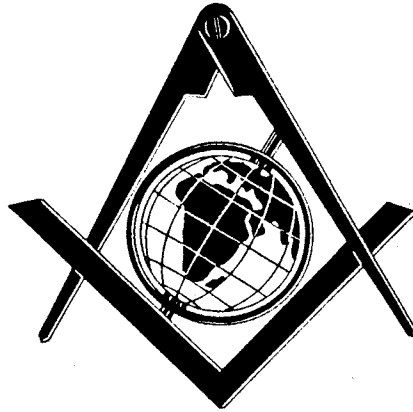
Oysa, hariciden bütün bunlar istenmektedir; inisyete E.U.M. diye adlandırdığımız varlık içinde yaşayacak, kendi nurunu kavrayacak ve bütün dünyaya yayacaktır. Önce onu içimizde aramaya başlarız, daha sonra gelen yeni iyikafılar, ilerlemeler, bizi Hakikat dediğimiz gerçek Nura ulaştırır.

Ancak sadece HAZIR olmak da yeterli değildir. İNANMAK da gerekir. Bu inanç durağan olmalı, inisyeyi ilk gününden başlayarak beslemeli, kendisini yarı yolda duraklatabilecek hayal kırıklıklarından koruyacak biçimde yaşantısının sonuna kadar süregelmelidir.

Biri hakkında "İşte gerçek bir inisyete" diye ne zaman söyleyebiliriz? Haricî yaşantısından tamamen soyutlanmış, kendini tü-

müyle Hakikatı aramaya adanmış zaman. Tuttuğu yolun doğru olduğu inancıyla yılmadan ilerlemeye devam ettiği zaman. Sadece ailesi ve KK.ini kapsayan değil, tüm insanlara Özgürlüğü, Eşitliği, Adalet ve Nisfeti dağıttığı, gerçek bir sevgiye ulaştığı zaman. Benim gözümde inisiyenin görüntüsü, portresi, işte budur.

Hepimiz, kendi kendimize soralım: "Gerçek bir inisiye miyiz?" Evet diyen, yoluna devam etsin. Kuşku ise, yetkinleşsin olgunlaşmaya çalışsın. Biz ona yardımcı olmaya her zaman hazırız. Olabileceğine inanmıyorsa dahi, yine de umutlansın, bir gün gelecek başaracaktır.

HAM TAŞIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ?

Raşid TEMEL

Masonluk öğretilerini sembollerle yapar. Masonluğun nuru sembollerin içinde gizlenen sırlardadır. Bizim görevimiz bu sembollerin sırlarını çözmektir. Yani semboller üzerine kendimiz için çalışarak, anlamlarını açıklamalı ve geliştirmeliyiz.

Ritüellerimizde ham taş ve nur kelimeleri sık sık kullanılmıştır. Öyleyse bu semboller üzerine kafamızı yormamız ve düşünmemiz lâzımdır.

Ham taşı yonttuk, halâ da yontuyoruz. Ham taş nedir? Operatif Masonluktan gelen ham taş, ocaktan çıkarıldığı doğal şeklinde kaba bir taştır. Bu taş, hepimizin tabiatında olan kaba ve kusurlu yönümüzü hatırlatır. O, bize ruhsal yeteneklerimizin henüz uyanmadığını, ayrıca çirkin maddecilikten sıyrılarak daha yüksek bilgilerin araştırılmasına da henüz yönelemediğimizi hatırlatır. Bu nedenle ham taşın bu haliyle Kutsal Mabedin yapımında fazla bir rolü olamaz. Ama malzeme sağlam ise, Allah'ın Mabedini yapmak için bir işe yaraması mutlak düşünülecek ve o, bu işte kullanılacaktır.

Layık olmayan bir namzet mesleğimize kabul edilirse, ki onlar sağlam olmayan taşlar gibidirler, onu istediğimiz şekil ve boyuta göre yontmaya kalkarsak, taş hemen çatlayacaktır.

Eskilerde kusurlu taşlar reddedilirdi. Bu işlem dikkatli yapılmazsa, kıymetli iş zamanı kaybolur ve bütün program gecikirdi. Onun için ham taş her yönden sağlam olmalıdır. Layık olmayan namzetlerin Localarımıza alınmamasını sağlamak için, ham taş Locamızda daima gözümüzün önünde, bir uyarma vasıtası olarak durmaktadır.

Eğer layık olmayanlar kabul edilirse, sadece işin yapılmasından sorumlu olanlar kabiliyetlerini gösteremeyecekleri gibi, binanın yapısında da zayıf bir nokta meydana gelecek ve sonunda bütün yapı çökecek ve birçok mükemmel taş da beraberinde sürükleyecektir.

Bugün bile İskoçya'da total, kusurlu ve körlerin alınmaması için Üstadı Muhteremlere özel yeminler yaptırılmıştır. İngiltere'de ise, bedeni kusur dikkate alınmaz. Ama ruhsal denge istenmektedir. Bu ise namzetin oylanmasından evvel çok sıkı bir tahkikten geçmiş olmasını gerektirir. Eğer Locanın üyeleri yeterli cesarete sahip iseler, hatıra gö-nüle bakmadan uygun olmayan namzetleri reddedebilirler.

Bir namzet teklif edilirken Locamızdaki ham taş her zaman gözlerimizin önündedir. Onun için, namzetin alacağı derslerden yararlanabilecek yetenekte olması, yani Allah'ın Yüce Şanına inşa etmekte olduğumuz Mâbedin bir parçası olmaya layık olacağından kesinlikle emin olmamız lâzımdır.

Aslında ham taşı yontmakla nura kavuşmak arasında bir bağlantı olduğuna inanıyorum. Masonluk nura doğru bir yürüyüş ve bir savaştır. Savaştır çünkü, önünde bir sürü engeller vardır. Bu engeller ancak savaşılarak aşılır.

Peki nur nedir? Ritüelde nurun kendini bilmekten doğan hakikat sevelikten alındığı söyleniyor. Nur fazilet, insanlık, zekâ, bilgi, hakikat, hürriyet ve adaletin sembolüdür. Nur bizi karanlıktan ayırır. Masonlukta yolculuğa başladığımız zaman etrafımız karanlıktı. Bu karanlıkta locaya girdik ve ne beklediğimizi iyice bilmeden Masonluğa doğuş işleminden geçtik. Daha sonra etrafımızı gördük. Böylece yeni bir âleme doğduk. Orada ise, bize yol gösterecek kardeşler nura kavuşmamıza yardım için bizi beklemekte idiler.

Bakın Paul Naudon ne diyor:

"Nura doğru ilerleyerek yükselişte akıldan vazgeçilmez. Amaç insanoglunun evvelâ hem kafası hem de kalbi ile sonra da nur ile ahenge karşı beslediği özlemle, sonunda kendi benliğine yanı özüne dönüşüdür.

Mâbedin inşası için herkes kendi taşını getirerek, onu kendi iç benliğinde kurmuş olur. Ama sevgi kavramı yalnız ahlâk bakımından değil,

bilginin kavranılma şekli olarak anlaşılmaktadır. Ferdî aklın genel akla ve evrensel akla, yani hakikate ulaşması imkânını verir."

Masonluk hakikatleri araştırmaktır. Bunu aklımızdan çıkarmayalım. Çünkü bilgi ve herşeyin esası hakikatlerden elde edilir. Her zaman tekrar ediyorum, bilgi gerçekleri aramaktır. Akıl ve hikmet ise, bu gerçekleri ne yapacağını bilmektir.

Albert Pike nur için bakın neler diyor:

"Tanrı nurun merkezidir. Onun ışınları evrenin içine yayılmıştır. İşte Masonların aradığı nur budur. Localarımızdaki Güneş, Ay ve diğer ışıklar sadece birer semboldürler. Ta zamanın başından beri birbirinin ana düşmanı olan aydınlık (nur) ve karanlık her yerde devamlı savaşıyorlar. Biz de bunu, karanlıkta kalmış namzetin nura kavuşmasıyla sembolize ederiz. Çabalarımızın gayesi olan nura kavuşmak, Tanrının yaratıcı gücü olarak görünür. Tanrı'dan yayılan nur, bütün varlığın sebebi ve neticesidir. Yüce anlamda herşeyin anası ve babasıdır. O herşeye kadirdir, herşeye nüfuz eder, onsuz hiçbir şey bir an bile var olamaz.

Bütün Masonlar için Kuzey daima karanlık olarak bilinmiştir. Localardaki sembolik nurlardan hiçbiri oraya konmamıştır."

İşte, bu nedenle Doğu ile yemin kürsüsü arasında kuzeye, yani karanlığa doğru yürünmez.

Yaşamımızda olduğu gibi Masonlukta da bir anda yükselme ulaşmaz. Bu iş sabır ve çaba ile elde edilir. Eğer yaşamımızı hür bir şekilde, adil ve rahat huzur içinde tamamlamak istiyorsak, herşeyden evvel başkalarının haklarına saygılı olmalıyız. Hürriyet ve sorumluluğun ortak olduğunu ve birbirinden ayrılmadığını bilmemiz lâzımdır. Herbirimizin hürriyeti herbirimizin sorumluluğuna dayanır.

Müşterek yardım sistemi üzerine kurulmuş mükemmel organizasyonlar vardır. Sigorta şirketleri, ticaret şirketleri, kooperatifler, yardım dernekleri, vs. gibi. Masonluk bunlardan hiçbiri değildir; bunların yaptığı işlerden hiçbirini yapmaz. Masonluk bir müşterek menfaat derneği değildir. Masonluğu maddî yaşamımızı kolaylaştırmak için bir alet olarak gören ve böyle düşünen kimse, hangi derecede olursa olsun, derslerini öğrenmemiş, ham taşı yontmamış ve nurdan uzak duran kimsedir. Yani karanlığa yönelmiştir.

Masonluk kendine has bir ahlâk sistemi olarak tarif edilir. Bu kendine has tâbiri ne demektir? Neden ahlâk sistemi değil de, kendine has ahlâk sistemi? Bizim kardeşliğimizi kendine has yapan şeyler, landmarklarımız, kardeşliğimiz, kardeş sevgimiz, hürriyete, inanç, ırk

farklarına saygımız ve siyaset yapmamamız gibi özelliklerdir. İşte bunlar bizi canlı ve hareketli yapar. Başka derneklerde bunlar yoktur.

Kardeşlik sevgisi deyip geçmeyelim. Bu kardeşlik sevgisinden büyük bir güç doğar. Masonluk bu gücün çıkarlarımız için kullanılacağı bir yer değildir. Tam tersine bu güç bize ham taşı yontmamıza yardım ve insanlığa hizmet etme imkânlarını yaratmış olarak kabul edilmelidir.

Masonlukta usuller vardır. Bu usuller yoluyla esasa varılır. Usuller esastan önce gelir. Çünkü usuller doğru uygulanmazlarsa işin esası da bozuktur.

Bilgiye yani gerçeklere dayanmayan sözler, daha doğrusu laflar, bir hiçtir. İnsan bilmediği şeyi nasıl düşünebilir? Ona nasıl anlam kazandırabilir? Zeki bir kimse olmamızın da bir yararı yoktur. Sadece zekidir diye bir kimseye Masonlukta büyük bir görev vermek doğru değildir. Ayrıca seçimlerde şahıslara oy vermek yerine, gerçeklere yani bilgiye oy vermek, yani Masonik bilgisi olan kardeşleri tercih etmemiz daha yararlı olacaktır. Çünkü bilgisiz bir kimsenin zekâsı zaten fazla bir işe yaramaz. Bilgi derecemizi iyi tayin ederek, daha doğrusu kendimizi bilerek, her işe, her söze karışmayalım. Yine kendimizi bilerek, Masonluğu iyice bilmeden, Masonluğu yönetecek bir göreve talip olmayalım.

Bunları bize hatırlatmak için ham taş her zaman önümüzde durmaktadır. Taşın ne kadarını yonttuğumuzu bilmemiz başta gelen Masonik görevimizdir. Varlıklı ve dış âlemde yüksek mevki sahibi kardeşlerimiz de, tesviyede olduklarını hiçbir zaman unutmamalıdır.

Hissizlik, lâkaytlık, egoistlik ve bilgisizlik. İşte, Masonluğu verimsiz yapan ve birliği bozan bunlardır.

Şimdi yine Albert Pike'ı dinleyelim:

"İnsanların olduklarından daha iyi olmalarını beklemeyelim. Hepsinde iyilikleri aramalı, kötülükleri görmemeliyiz. Yoksa kendimizin dışında bütün insanları kötü görmeye başlarız. İnsanların egoistlikten tamamen kurtulmuş olmalarını da beklememeliyiz. Bütün insanlar bazı şeylerde egoist olurlar. Bütün bunlar tabiatımızın bir parçasıdır. İnsanları Allah'ın yarattığı şekilde kabul etmeliyiz. Dünyayı da O'nun yaptığı gibi kabul edip hepsinden en iyi sonucu almaya çalışmalıyız. Masonluğun prensipleri birçok kimsenin dudaklarında, ama daha az kimsenin kalbindedir. Bunları bize öğretecek kimseler, onları evvelâ kendileri uygulamalı, alicenaplık, yardım ve müsamahalarıyla verecekleri örneklerle dikkati üstlerine çekmelidirler".

Masonluğun sırları sadece kardeşlerimize söylenenler değildir. Bu sırlar, sembollerin anlamlarını çözerek ortaya çıkar. Masonluk sem-

bollerin içine gizlenmiş hakikatleri anlatmaz. Sadece sembolü gösterir ve bunların karakteristik anlamları hakkında ara sıra üstü kapalı ip uçları verir. Ama daha derin ve gizli anlamlarının araştırılmasını kendimize bırakır. Öyleyse Masonluğa kabulümüz sırasında öğretilen şeyler sırların kendisi değildir. Çünkü bunların o anda öğrenilmesi imkânsızdır. O zaman verilen bilgiler, Masonluğun sırlarını öğrenebilmemiz için lüzumlu usulleri ve yolları göstermeye yardımcı olmak için verilmiştir. Bizi bu işe alıştıran ruhi etkimizdir.

Paul Naudon diyor ki:

"Mesleğe yeni girenlere herşeyden önce herkesin herkese karşı borçlu olduğu insanlık görevleri anlayışını aşılacak uygun olacaktır. Başaracağımız işlerin nur ile ilişkisi ise: Düşünce hürriyetine kavuşma çabası, ahlâki yükseliş, yardımlaşma görevinin peşini bırakmamak, aynı zamanda bütün bunları daha da mükemmelleştirmekten ibarettir. İyi bir günü hazırlamak ve başlatmak için, birkaç sabit nokta bize yol gösterebilir ve göstermelidir: Evvelâ içgüdü haline gelecek kadar ileri götürülmüş bir kardeşlik sevgisi. Sonra, evrensel ölçüde bir yurttaşlık duygusu. Son olarak da, insanoğlunun temsil ettiği değerleri ve bunları niteleyen şeyleri birlikte korumaktır. Yani akla, akılcı değerlere ve hürriyete boyun eğmek."

Eğer ham taşı yontmaz, nura doğru yürümezsek, bir Mason olarak oturduğumuz yerde çürür, kokarız.

İşte, ham taş bana bunları düşündürdü. Yolumuzda durmadan ilerleyelim.

Landmarklar

(Kavramın tarihsel gelişimi)

Tanju KORAY

Masonlukta, Landmarklar denildiği zaman çoğunlukla Mackey⁽¹⁾'in Landmarklar listesi hatırlanır. Çünkü Landmarklar onunla birlikte ilgi ve tartışma konusu olmuştur.

Coil, Mackey gibi bir Amerikalı olduğu halde, ansiklopedisinin Landmarklar bahsine "*Eski Landmarklar bir Amerikan uydurmasıdır, olmayacak iddialarla ortaya atılmış, oldukça büyük ayrılık ve tartışmalara sebep olmuş ve fiyaskoyla da sona ermiştir*" diye başlamıştır⁽²⁾. Doğrudur, Amerika'da 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Landmark listeleri düzenlemek adeta moda haline gelmiştir. Bu moda-ya, yazarların yanı sıra, Büyük

Localar da uymuştur. Örneğin, dört Büyük Loca Mackey'in listesini aynen alıp resmen kabul etmiş, dokuz Büyük Loca daha değişik liste yapmış; bazıları da, resmen değilse bile, birtakım Landmark listeleri benimsemişlerdir.

Amerika'ya karşılık, Anglosakson Masonluğu Landmark tarif ve tasnifi yapmamıştır. Landmarkların ne olduğuna ilişkin resmî beyanları da yoktur, ama Anayasalarında, ritüellerinde Landmark sözü geçmektedir.

Büyük Locamızın düzenlilik kazanma ve Anglosakson Masonluğu tarafından tanınma sürecinde, İngiltere, İskoçya ve İrlanda

(1) Albert G. Mackey, Jurisprudence of Freemasonry, Macoy, 1953.

(2) Coil's Masonic Encyclopedia, Macoy, 1961, s. 352.

Büyük Localarının yabancı Büyük Locaları tanıma esaslarını gösteren 1929 tarihli ortak bildirilerinin "*Eski Landmarkların esaslarına, mesleğin örf ve adetlerine mutlak riayet şarttır*" şeklindeki 8. maddesiyle birlikte, Landmarklar bizim literatürümüzde de güncelleşmiştir⁽³⁾.

Bir kaynak, eğer doğruysa, bizim de resmen bazı Landmarkları kabul ettiğimizi söylemektedir⁽⁴⁾; ancak ortada böyle bir liste yoktur. Bununla beraber, Çırac Ritüelimizde, Tüzüğümüzde ve Anayasamızda Landmark sözü geçmektedir.

Tekris töreninden sonra⁽⁵⁾, genç masona hitaben yapılan konuşmada "*Landmarklara uyacaksınız*" denilmektedir; ama ne olduğunu bilmediği şeylere nasıl uycaktır?

İs'ad ritüelimizde, yeni Üstadı Muhtereme uymakla yükümlü olduğu "*Eski Mükellefiyetler ve Kaideler*" sayılmaktadır. Bunla-

ra Landmarklar denmemiştir, ama Üstadı Muhterem, genç mason kadar şansız değildir, çünkü ona hiç olmazsa nelere uyacağı açık olarak söylenmektedir.

Tüzükte⁽⁶⁾ "*Büyük Loca, hür Masonluğun eski Landmarklarına, gelenek ve törelerine bağlıdır; bu ana prensipleri korumakla yükümlüdür*"; Anayasada⁽⁷⁾ ise, "*Türkiye Büyük Locası, Hür Masonluğun eski Landmarklarına, gelenek ve törelerine bağlıdır. Bu ilkelere dokunulamaz ve bunlar değiştirilemez*" denmektedir.

Eğer gözümünden kaçmamışsa, bizde başka yerde Landmark sözü geçmemektedir.

Tanımlar

Landmark, kelime olarak, Land (arazi) ve mark (işaret) kelimelelerinden oluşmaktadır, "arazi, top- rak işareti" demektir.

Sözlüklerdeki Landmark tanımları ise, esas itibarıyla şöyledir:

- (3) Mimar Sinan, Sayı 2, Sayfa 18, Landmarklar, R. Temel; Sayı 3, Sayfa 16, Landmarkların kaynağı ve niteliği, G. Kardam; Sayı 24, Sayfa 11, Landmarklar üzerine, Fikret Çeltikçi. Anadolu Muh... Locası Yayını 1, 1987-88 yıllığı. Anadolu Muh... Locası Yayını 4, Masonluk Üzerine, Raşid Temel.
- (4) Transactions, Phoenix No.30, Vol.7, 1975/1976, The Ancient Landmarks, Peter A.Cawsey, Sayfa 84: "Yakın bir tarihte Türkiye Büyük Locası, 2076 No.lu Quatuor Coronati Locasının tavsiyesiyle resmen yedi Landmark kabul etmiştir".
- (5) Birinci Derece Ritüeli, 5. Baskı, 1989, Sayfa 40.
- (6) Masonluğun Temel Prensipleri ve Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Tüzüğü, 24 Nisan 1982 tarihli Büyük Loca toplantısında tâdil edilmiş metin, Madde 1.-Büyük Loca.
- (7) Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locası Anayasası, İstanbul 1970, Sayfa 8, Madde 10-e.

* Birincisi, Landmark, arazide sınır işareti anlamında bir kadastro terimidir. Bu işaretin doğal olması gerekmemektedir, önemli olan oraya yerleştirilmiş, tesbit edilmiş olmasıdır. Bu, insanın koyduğu bir işaret, bir izdir, ama kendi koyduğu işareti kaldırması, yoketmesi de dinsel ve yasal yönden yasaktır⁽⁸⁾.

* İkincisi, Landmark, çevredeki en belirgin nesnelere, cisimlere göre geminin mevkiini tayin etmek ve buna göre rotasını çizmek için yararlanılan, kerteriz işareti, röper veya nirengi noktası da denilen bir denizcilik terimidir.

* Üçüncüsü, Landmark, bir eylemin, bir etkinin, bir oluşumun, bir gelişmenin belirlendiği tarihi dönüm noktasıdır. İstanbul'un fethi ile yeni bir çağın başlaması; Fleming'in penisilini bulması gibi.

Masonlukta da Landmark aynı anlamlarda kullanılmaktadır.

Birincisi, yani sınır işareti olarak Landmarklar, masonluğu haricî âlemden ayıran kurallardır. Bu kurallar kaldırılamaz, değiştirilemez. İkincisi, röper nok-

tası olarak Landmarklar, Ustada Muhteremin Locasını yönetirken uyacağı ve kendisine yol gösteren masonik kurallardır. Üçüncüsü, dönüm noktası olarak Landmark, Masonlukta bir tekris sisteminin bulunması ve bu sistemin bir parçası olan tekris töreniyle de bir haricinin mason oluşunun tescil ve ilân edilmesidir.

Bugün, Landmarklardan bunlar anlaşılmaktadır, ama acaba geçmişte de öyle miydi?

18. Yüzyılda Landmarklar

Landmark, masonik anlamda, ilk defa⁽⁹⁾ 1723 Hürmasonlar Anayasasında⁽¹⁰⁾ Localar Genel Tüzüğü'nün XXXIX. maddesinde kullanılmıştır: "*Her Yıllık Büyük Loca'nın, bu eski Kardeşliğin gerçek Yararı için yeni tüzükler yapmaya ve bunları değiştirmeye tabii olarak Gücü ve Yetkisi vardır: Yeter ki, her zaman eski Landmarkların korunmasına özen gösterilsin...*".

Landmarklarla ilgili tek referans budur. Landmark, ne daha başka bir yerde, ne de bu tarihten önceki herhangi bir belgede geçmemektedir.

(8) Bkz. Tevrat. Eyüb, XXIV, 2 "Sınırları yerlerinden kaldırıyorlar; sürüler gasbedip otlatıyorlar". Süleyman'ın Meselleri, XXII, 28: "Atalarının koydukları eski sınırın yerini değiştirmek". Tesniye, XXVII, 17: "Komşusunun sınırının yerini değiştiren lânetli olsun. Ve bütün kavmi Amin, diyecek".

(9) Hextall, A.Q.C. XXV.

(10) Anderson'un Kitabı, Murat Özgen Ayfer, İstanbul 1989. Hür Masonlar Anayasası (Anderson Nizamı) 1723, M. Kemal Tunusluoğlu, İstanbul 1989.

Localar Genel Tüzüğünü, 1720'de o zamanki Büyük Üstad George Payne düzenlemiştir, 1721'de Büyük Loca onayladıktan sonra ilk Anayasa kitabında basılmıştır.

Anayasanın "*Hürmasonun Yükümlülükleri*" başlığının hemen altında, bunların "*eski kayıtlar*"dan alındığı, Localar Genel Tüzüğünün baş tarafında da "*eski kayıtların ve Kardeşliğin hatırlanamayacak kadar eski örf ve âdetlerinin gözden geçirildiği*" yazılıdır. Ancak "*eski kayıtlar*" denilen eski Locaların evrakları, Gotik anayasalar, kurallar, yükümlülükler, örf ve âdetler, lejandlar 1717'de Büyük Loca'yı kuranların elinde yoktu, birkaç yıl sonra toplanmaya başlamıştı. Yeni sistemle birlikte birçok eski örf ve âdetin değiştirilmiş olduğu bilinmektedir. Böyle olunca, değiştirilmiş olan hususların Landmark olarak kabul edilemeyeceğini söylemek mümkündür. Çünkü Landmark olsalardı, oldukları gibi korunmaları gerekirdi, değiştirilemezdi.

1738'de Anayasa değiştirilmiştir. Burada Land Mark iki yerde geçmektedir. Biri, Payne'in Tüzüğünün son maddesinde, Anderson, buna "eski", diğeri de gene tüzüğün son maddesinde, buna da "yeni" demiştir. Anderson her iki tüzüğü de yanyana basmıştır. Payne'inde herhangi bir değişiklik yoktur; yeniye ise Anderson: "*İlk baskısından itibaren muhtelif Büyük Locaların*

yaptığı yeni Tüzükler ya da Eskiyle ilgili Değişiklikler, Geliştirmeler ve Açıklamalar" demiştir.

"Yeni" XXXIX. maddede, Anderson iki Büyük Locanın 24 Haziran ve 25 Kasım 1723 kararlarını özetlemektedir. Birincisi Büyük Locanın "*Masonluğun eski Kurallarına uygun olmak kaydıyla... Genel Tüzükleri*" değiştirme yetki ve gücü üzerinedir. İkincisinde, Anderson'a göre, "*Anayasa Kitabında basılmış Tüzükler*" dikkate alınmaktadır; "*...Usulüne göre toplanmış Büyük Locanın değiştirme yetkisi vardır...*" ve "*Kardeşliğin eski Kurallarına ters düşmedikçe basılı Tüzüklerin*" değiştirilmesine gerek olmadığına karar verilmiştir. Bu iki kararda Landmarklardan değil, sadece eski kurallardan bahsedilmektedir. Fakat yeni tüzüğün XXXIX. maddesinin son paragrafı ise, şöyledir: "*Buna göre, yukarıdaki bütün değişiklikler ya da Yeni Tüzükler, Masonluğun İyiliği için, Kardeşliğin eski kuralları bozulmadan, Eski Landmarklar da korunarak, Eski Tüzükleri değiştirme ya da açıklamak içindir;...*". Bu cümle Anderson'un ya kendi eklentisidir ya da onun terimiyle bir "*açıklama*"dır.

Yalnız, ne olursa olsun zoraki bir açıklamadır. Çünkü değişiklikler bütün kardeşlerin tasvip ve onayından geçmesi gerektiği halde⁽¹¹⁾ böyle olmamıştır. Ama, Büyük Loca hem bütün kardeşleri temsil ettiğinden hem de tüzük

yapmaya ve değiştirmeye yetkili olduğundan, Anderson'a göre, herhangi bir usulsüzlük söz konusu değildir. nemli olan "eski landmarkları özenle korumaktır"; korunduğu da söylenmiştir.

Tabii, Payne'in, Büyük Locanın ve Anderson'un Landmarklardan ne anladıklarını bilemiyoruz. Ancak, anlaşıldığı kadarı ile Payne için, "tüzükler" ve "Landmarklar" ayrı kavramlar, tüzükler değiştirilebilir, ama Landmarklar özenle korunmalıdır.

Anderson'un naklettiği Büyük Loca kararlarında Landmarklardan hiç söz edilmemektedir, sadece "kardeşliğin eski kuralları" denmiştir. Bundan dolayı, Büyük Locanın, eski kurallarla Landmarkları bir tuttuğunu düşünmek mümkündür. Ancak, Anderson, hem "kardeşliğin eski kuralları"ndan hem de "Landmarklar"dan söz ettiği için onun, ne düşündüğü anlaşılmamaktadır.

1756'da Anayasaya yeniden bas tırılmıştır. Buraya Payne ve Anderson'un metinlerinden parçalar alınmış, Eski Landmarklarla ilgili olarak da yalnız Anderson'un 1738 metni verilmiştir.

1767 ve 1784 Anayasaların da ise, Landmark sözü geçmemektedir. Nedeni de belli değildir.

İngiliz Masonluğun 1751 bölünmesiyle, ortaya, eskisi "Modernler", yenisi "Eskiler" diye tanımlanan iki ayrı Büyük Loca çıkmıştır.

"Modernler"in Büyük Locasına ait tutanaklarda Landmark kelimesine rastlanmamaktadır.

"Eskiler"in tutanaklarında ise, Landmark yalnız bir yerde, Royal Arch ile ilgili 5 Kasım 1783 tarihli bir kararda geçmektedir: "Eski Landmarkların korunabilmesi için ... görevliler meslekte uygulanan muhtelif eski törenleri, özellikle Mukaddes Royal Arch'in misterlerini, araştıracak, renecek, tekrarlayacak ve uygulayacak...". Resmî kayıtlarda başka Landmark kelimesi yoktur.

Resmî kayıtların dışında ise, Landmark kelimesini dört yazar kullanmıştır.

Fifield Dassigny⁽¹²⁾, Royal Arch'in icad edilmesiyle ilgili olarak, "*Masonluğun Landmarkları evrenseldir öyle iyi tesbit edilmişlerdir ki kaldırılamazlar...*"

(11) Tüzüğün XXXIX. maddesi: "... ve bu değişiklikler ve yeni tüzükler Büyük şölenden önceki üçüncü  aylık toplantıda teklif edilip kararlaştırılmalıdır ve böylece yemekten önce bütün kardeşlerin, hatta en ge çırak'ın bile dikkatle okumasına imkân verilmiş olur; mevcut olan bütün kardeşlerin çoğunluğunca tasvip ve onayı mutlaka gerekli, aynı şekilde bağlayıcı ve mecburidir".

(12) Serious and Impartial Enquiry (Ciddi ve Tarafsız Soruştırma), 1744.

diye yazmıştır. L.Dermott⁽¹³⁾, kitabına "*Eski Landmarkları da gözden ayırmadan, hareketlerini Doğru, Tutarlı, Ahlâklı ve Kardeşçe Sevgiyle nasıl sürdürmeleri gerektiği hususunu genç Kardeşlere öğretmek çabasıyla ekteki yapırları yayınladım*" diye başlamıştır. W.Preston⁽¹⁴⁾, "*Cemiyetin eski ve muhterem Landmarklarını...*"; korumakla yükümlü olduğunuz eski Landmarklarımız..."; W. Calcott⁽¹⁵⁾, Loca iç tüzükleri ile ilgili olarak, "*yeter ki, eski Landmarklar ihlâl edilmesin ve de genel tüzüklere uysun*" demektedir.

Bunlardan sonra, 18. yüzyılda Landmark kavramının ne ifade ettiği hususunda şunlar söylenebilir. Resmî kayıtlara göre, "Landmarklar dikkatle korunmalıdır". Ancak 1767 ve 1784 Anayasalarında Landmark kelimesinin bulunmaması Landmarklardan "eski kurallar"ın anlaşılmağa olduğunu da düşündürmektedir. Yazarlar açısından ise, Landmarklar "eski, muhterem, evrenseldir", bunlar "kaldırılmaz".

19. Yüzyılda Landmarklar

İngiliz Masonluk tarihinin en önemli olaylarından biri iki Büyük Locanın 1813'de yeniden birleşmesidir. Bu birleşmede iki Locanın önemli çalışmaları olmuştur. Biri, Lodge of Promulgation

(1809-11), birleşme yolunu hazırlamış; diğeri, Lodge of Reconciliation (1813-16) kabul edilen şekil ve usûlleri tanıtıp öğretmiştir. Birleşmede taraflar "*şekiller*"in ve "*usûller*"in "*gerçek ve eski Masonluğa*" uygun olduğu hususunda anlaşmışlardır. Bundan dolayı da, araştırmacılar, "usûllerin, ritüellerin, törenlerin..." Landmarklar olarak kabul edildiğini söylemektedirler. Ancak gene de resmî bir beyan yoktur.

Modernlerin Büyük Locasının 12 Nisan 1809 tarihli "*cemiyetin eski Landmarklarına dönmeleri hususunda muhtelif Locaları ikaz etme*" kararı vardır. Burada, Landmark kelimesi Anayasaların dışında ilk defa resmen kullanılmaktadır. Büyük Loca, 1739 yılında dereceler arasındaki geçiş kelimelerinin yerlerini değiştirmiş olduğundan-beri eski yolundan çıkmış olduğu iddia ve ithamlarına karşı böyle bir karara gerek duymuş olabilir. Böyle olunca da, geçiş kelimelerinin Landmark olarak görüldüğü düşünülebilir.

26 Ekim 1809'da, Büyük Üstad, Lodge of Promulgation'a "*Cemiyetin eski Landmarklarını tesbit ve ilan etmek ve bilinmesi gerekli husus ve şekilleri öğretmek*" göreviyle berat verir. Bu Locanın 8 Aralık 1809 tarihli tutanağında, "*Birinci dereceye Landmarklar*

(13) Ahiman Rezon, 1756.

(14) Illustrations of Masonry, (1772 ve 1775.

15 Candid Disquisition (Samimi Konuşma), 1769.

ciddi olarak araştırılmış ve tesbit edilmiştir. 19 Ekim 1810 tutanağına göre de "*Üstadi Muhterem İsad Töreni Cemiyetin gerçek*"⁽¹⁶⁾ Landmarklarından biri"dir. Landmarklar, bu kez de, sanki derecelerle ve törenle ilgili birtakım ayrıntıları ifade etmektedir.

29 Aralık 1810 tarihli Büyük Loca tutanağında Lodge of Promulgation'ın çalışmaları vardır. Buna göre, Büyük Üstad, derecelerdeki şekli hususlar dediği, Locanın şekli, Görevlilerin sayısı ve yerleri, derecelere göre Sıfatları, derecelerin geçiş kelimelerinin yeniden konmasıyla ilgili görüşlerini açıklamakta ve "*Cemiyetin Eski Landmarklarının korunmasında bunlara dikkat edilmesi*"ni istemektedir. Buradan da, Landmarklardan şekli hususların anlaşıldığı çıkmaktadır.

Son toplantısını 5 Mart 1811'de yapan Lodge of Promulgation'ın Büyük Üstada verilen raporunda, "*Mesleğin bütün mutad törenlerini, uygulamada basit, etkide güçlü ve her halikârda eski tabrikata tamamıyla uygun hale getirmek için...*" diye bir ifade vardır. Burada, Landmark kelimesi yoktur, ama "eski tatbi kat" ile de sanki "Landmarklar" kastedilmiştir.

Resmî birleşmeden kısa bir süre önce, 1 Aralık 1813'te, her iki Büyük Locanın Büyük Üstadlarına

hitaben yapılan konuşmalarda söylenenler de ilginçtir. Modernlerin Büyük Üstadı Sussex Düküne "*Eski Landmarkları desteklediği ve koruduğu için kuvvetle ve kardeşçe sevgiyle*", Eski-lerin Büyük Üstadı Kent Düküne de "*eski Landmarkları kabul etmek, korumak ve garanti altına almakta gösterdiği sağlam ve kardeşçe kararlılıktan dolayı*" teşekkür edilmiştir.

Carr da haklı olarak, "*hasım Büyük Locaların kararları birbirini iptal ediyor. Aralarında sürekli çatışma olan her iki tarafın Landmarkları yüceltmeyi gerçekten başarmış olmaları imkânsızdır. Eğer iki taraf da Landmarkları korumuşlarsa, uzun süre üzerinde anlaşamadıkları noktalar Landmark değildir*" demmiştir.

Lodge of Reconciliation'ın çalışmalarına ait belge yoktur. Bu sebeple bu Locanın Landmarklara ait görüşleri bilinmemektedir.

1813 Birleşme Beyannamesinin III. maddesinde de "*lekelenmiş olan bir tek bu sistem ki, gerçek Landmarklara, Cemiyetin yasa ve göreneklerine uygundur, bütün Masonluk Dünyasında aynen korunup uygulanacaktır*" denilmiştir. Bu cümlede, sanki hiçbir şey olmamış, sistem hiç bozulmadan devam edip gelmiş iddiası vardır. Bir de, tüm masonluk dünyasında yalnız bu sistemin uygulanması istenirken de-

(16) Her ne kadar, true (gerçek) değil, two (iki) yazılmışsa da doğrusunun true olması gerektiği söylenmektedir.

gişik milletlerin, farklı kültürlerin var olduğunun hiç dikkate alınmadığı görülmektedir.

1 Aralık 1819 tarihli bir levhada, Büyük Üstad Sussex Dükü, Lecture denilen soru/cevaplı derece bilgileriyle ilgili olarak Localara ve Üstadı Muhteremlere "*Loca Üstadı Muhteremi Mesleğin Landmarklarına uyduğu müddetçe, Lecture'leri Locasının yapısına en uygun dilde vermekte serbesttir*" ifadesini kullanmıştır. Tabii burada da hangi! Landmarklara diye sorulması gerekmektedir.

Birleşmeden sonra, 1815'de Anayasa yeniden basılmıştır. 3., 8. ve 10. maddelerde Landmark geçmektedir.

En önemlisi olan 10. maddede: "*Büyük Loca, mesleğin yönetimi için, Yasalar ve tüzükler yapmaya, bunları değiştirmeye, kaldırmaya yetkilidir, yapılanlarla yeter ki, eski Landmarklar aynen muhafaza edilebilsin...*" denilmektedir. 1767 ve 1784 baskılarında çıkarılmış olan bu madde Anayasaya yeniden girmiştir.

8. Madde: "*... cemiyetin eski Landmarklarına aykırı hiçbir şeyi ihtiva etmediği araştırılıp anlaşıldıktan sonra, önerge açıkça teklif edilebilir...*". Anayasanın 1767 ve 1784 baskılarında da benzer bir madde vardır, ama orada da Landmark sözü geçmemektedir.

3. Madde: "*Her Üstadı Muhterem, makama oturduğu zaman cemiyetin usûllerine ve göreneklerine uymak, Landmarklarını korumak ve bunları locasında uygulamakla mükelleftir*". Bu da, Anayasanın 1756, 1767 ve 1784 baskılarında yoktur.

1815 Anayasasında da Landmarklardan ne kastedildiğine dair herhangi bir ima yoktur. Anlaşıldığı kadarı ile Landmarklar "eskidir" ve "ihtimamla korunmalıdır"; Landmarklardan başka bir de eski usûller ve görenekler vardır.

19. yüzyılda, Landmarklardan epeyce söz etmiş olanlardan biri de George Oliver'dir. Oliver, önce, Masonlukta ne kadar önemli tarihî olay varsa, hepsini Landmark saymıştır. Sonra, yeni bir liste yapmış, Yaradılış, Tufan, Hz. İbrahim Efsanesi, Yakub'un rüyası, yeminler, sırlar, tekris töreni, kalfalığa geçiş, üstadlığa yükseliş, süsler, mefruşat, mücevherleri Landmark yapmıştır⁽¹⁷⁾.

Gould⁽¹⁸⁾, herhalde böyle uydurmalara dayanamamış olacak ki, "*Kimse nelerin Landmark olduğunu ya da nelerin Landmark olmadığını bilmiyor; bunların hiçbirisi dünya otoritesi değil, eğer karşınızdaki sizi susturmak istiyorsa herşey bir anda Landmark oluveriyor; ama kendi düşüncesine aykırı göründü mü hiçbir*

(17) Daha geniş bilgi için, Bkz. Coil's Masonic Encyclopedia, Sayfa 354-55.

(18) Robert F. Gould, History of Freemasonry.

şey Landmark olmayıveriyor", demiştir.

20. Yüzyılda Landmarklar

İngiltere Büyük Locasının 1960'da yeniden yayınladığı Anayasanın 4., 55. ve 111. maddeleri 1815 Anayasasının daha önce bahsettiğimiz üç maddesidir.

4. Madde, Büyük Locanın yetkileri üzerinedir: "*Büyük Loca... Cemiyetin eski Landmarklarının muhafaza edilmesine daima ihtimam göstererek mesleğin idaresi için tek başına yasa ve tüzük yapma, değiştirme ve kaldırma yetkisine sahiptir*". Bu Payne'in tüzüğündeki maddedir ve 1815'den sonraki bütün Anayasalarda, madde no.ları değişik olarak, yer almıştır; örneğin 1841'de 14, 1865'de 16. maddedir.

55. Madde, uygun olmayan teklifler hakkındadır: "*Herhangi bir karar teklifi eğer Büyük Üstadın nazarında Cemiyetin eski Landmarklarına uygun olmayan bir şeyi ihtiva ediyorsa, bunun görüşülmesini reddedebilir*". Bu madde, anayasanın 1815'den sonraki bütün baskılarında vardır; madde no.sı bazen değişmiştir.

111. Madde, Üstadı Muhterem yeminiyle ilgilidir: "*Seçilmiş her Üstadı Muhterem, Makamına oturtulmadan önce, Cemiyetin Landmarklarını koruyacağına, eski usûl ve yerleşmiş göreneklere uyacağına ve bunları Locasının*

da uygulayacağına yemin edecektir". Bu madde, 1756, 1767, 1784 Anayasalarında yoktur; 1815'den sonraki baskılara (1841 ve 1865 baskılarında 2 No.lu madde) girmiştir.

Burada da Landmarklarla ilgili görüşün 1815'den farklı olmadığı anlaşılmaktadır.

Landmarklarla İlgili Değişik Görüşler

Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkan Landmarklar konusunda değişik görüşler vardır.

Amerikalı Masonların görüşleriyle ilgili olarak şu örnekler verilebilir.

J.W.S. Mitchell, History of Freemasonry and Masonic Digest, 1858:

"Masonluğun Landmarkları çok eskilerden gelen yasalardır; bunlar çağdan çağa, nesilden nesile geçmiştir; hiç kimse bunların ne zaman ortaya çıktıklarını bilmez, kimsenin bunları değiştirmeye veya ortadan kaldırmaya hakkı yoktur. Bunlar Cemiyetin yazılı ya da yazılı olmayan yasalarıdır. Yazılı olmayan Landmarklar, başka hiçbir yerde öğrenilemeyecek Loca ritüelleri ve öğretileridir. Yazılı Landmarklar ise altı tanedir ve ilk defa 1723'de yayınlanmış İngiliz Anayasasında "Hürmasonun Mükellefiyetleri" başlığı altında bulunabilir".

Albert Pike, Proceedings Masonic Veterans Association, 1888:

"Eski basit Hürmasonluğun üzerine inşa edildiği temel ilkelerdir, onlar olmadan Hürmasonluk olmayacaktır: Cemiyetin localar halinde organize olması, üyeliğe kabul şartları, başlangıçta düzenlenmiş yönetim yöntemleri".

John W. Simons, Principles of Masonic Jurisprudence, 1864:

"Bu eylem ilkelerini, ister yazılmış ister yazılmamış olsun, bilinmeyen bir tarihte var olmuş Landmarklar olarak kabul ediyoruz; bunlar cemiyetin şekil ve esasıyla özdeşleştirilir; büyük çoğunluğun ittifak ettiği gibi bunlar değiştirilemez; her Mason bunları oldukları gibi korumakla yükümlüdür".

Roscoe Pound, Masonic Jurisprudence, 1919:

"Masonlukta Landmarklardan, bizler, genellikle, bilinmeyen bir tarihten beri var olan ve hiçbir Masonik otoritenin saptıramayacağı ve aynen korumakla yükümlü olduğu Masonluğun bir parçası olmuş bazı evrensel, değiştirilemez, yok edilemez esasları olarak anlıyoruz".

Delmar D. Darrah, Evolution of Freemasonry, 1920:

"Günümüzde kabul edilmiş olan teoriye göre, Landmarklar Kardeşliğin evrensel lisanını ve yasalarını kapsar; bunlar 17. yüzyıldan bize kadar, cemiyetin

zaman zaman ihtiyaç gördüğü bazı değişikliklerle gelmiştir".

Joseph D. Evans, Constitutions of the Grand Lodge of New York, 1923:

"Landmarklar, ritüelde açıklandığı gibi, Hürmasonluğun ezoterik misterlerindeki belirgin noktalar ki, bunların arasında işaretler, dokunuşlar, kelimeler ve üçüncü derecenin efsanesi vardır".

Charles C. Hunt, Landmarks, 1943:

"Masonik Landmarkları, Masonluğu belli eden ya da başka bir şeyden ayırdeden özellikleri olarak tanımlayacağım... Landmarkı eylem yasası veya kuralı olarak tarif eden bütün tanımları reddetmeliyiz... Eski Landmarklar, Hürmasonluğun devamlı özelliklerini işaret eder, bunlar yıllar boyu değişmeyen nitelikler olarak Masonluğun menşesini gösterir, özünü korur... Landmarklar yaratılmamış ya da bir yerden alınmamıştır; bunlar Cemiyetin özünde zaten vardır".

Aglosaksonlar ise, şöyle düşünmektedir:

A.J.A. Poignant, A.Q.C., Cilt XXIV:

"Hürmasonluğun esaslı bir parçası olan bir şey, öyle ki Masonluğun hüviyetini yoketmeden değiştirilemez".

W.B.Hextall, A.Q.C., Cilt XXV:

"Eski Landmarklar, filhakika, Mesleğe üye verdikleri günlerde operatif Masonlar arasında mevcut olan sırlardır".

A.S. Mcbride, Speculative Masonry, Its Mission, Its Evolution and Its Landmarks, 1914:

"Masonlukta Landmarklar, iç bölünmesinde ve harici dünyayla dış ilişkilerinde Masonluk dünyasının sınır çizgile rini işaret eden bazı yerleşmiş gelenek ve göreneklerdir".

Landmarklarla ilgili görüşleri, tasnif edenlerle (listeli görüşler), etmeyenler (listesiz görüşler) diye iki genel gruba ayırmak da mümkündür.

Listeli Görüşler

İngiliz Masonluğunda 1813 Birleşmesinin idarî ve ritüel yapısını benimsemediği için kuralan Wigan Büyük Locası, 1823 yılında, her birine Landmark dediği 15 maddelik bir liste yayınlamıştır. Çoğu madde, Locaların büyük Locaya göre demokratik hakları ile ilgilidir. Bu da ayrılma iddialarını kuvvetlendirebilmeleri için normaldir. 7. maddesinde *"Büyük Locanın oybirliği kararı Masonluğun Eski Landmarklarını değiştiremez"* denmiştir. Listelerin her bir maddesine Landmark demiş oldukları halde, ayrıca burada bir de eski Landmarklar ifadesiyle ortaya bir farklılığı koymaya çalışmış oldukları düşünülebilir.

1850'de Missouri Büyük Locası Landmarkları tanımlamaya girişerek, 1723 Anayasasındaki "Eski Mükellefiyetler"i, "tam, olmasa bile kısmen", "Masonluğun Eski Landmarkları ve Usûlleri olarak yayınlamayı uygun" görmüştür. İddialarına göre, Büyük Loca 1738'de Landmarkları ihlâl etmiştir.

Bundan sonra, Amerika'da yeni listeler çıkmaya başlamıştır. 1856'da Minnesota Büyük Locası 26, Rob Morris 17 maddelik listeler yayınlamışlardır.

Bunlardan iki yıl sonra, 1858'de, Mackey'in büyük akisler yapacak olan ünlü 25 maddelik listesi çıkmıştır. Mackey, öncekileri unutarak, Landmarkların sanki ilk defa kendisi tasnif ediyormuş gibi yayınlamıştır. Başta R. Gould ve A.Pike olmak üzere, listesi hemen hemen herkes tarafından eleştirilmiştir. En fazla eleştiriye de Büyük Üstada yakıştırdığı yetkiler almıştır. Ayrıca çoğunun sıradan tüzük maddeleri olduğu söylenmiştir. Tabii bu arada, onu tenkit edenlerin büyük bir kısmı kendileri Landmarklar listesi yapmayı ihmal etmemişlerdir.

Mackey'in listesinden ilhamla, kısa bir süre sonra, dokuz Amerikan Jüridiksiyonu yediden altmışbir maddeye kadar değişik Landmark listeleri yapmıştır.

Fakat, sebep olduğu durum ne olursa olsun, Mackey'le birlikte, Landmarkların ciddî araştırma konusu haline geldiği de bir gerçektir. Mackey'e göre, listesi bir

kenara, bir göreneğin ya da bir davranış kuralının Landmark sayılabilmesi için ilk şart "*hatırlanamayacak kadar eski olması*"; ikinci şart ise, "*Landmarkların kaldırılmayacağı*"dır.

Landmarkları araştırmış, tanım lamış ve tasnif etmiş olanlar, Landmarkları **eski, kaldırılmaz, değiştirilemez, evrensel, kendilerine özgü ve eşsiz** olarak değerlendirmektedirler. Ancak, bunlar soyut kavramlardır. Eğer bütün bu nitelikler birleştirilebilirse, masonik anlamda, Landmark, her ne ise, belki tanımlanabilir; am gene de ortaya çıkacak olan tanım soyut olacaktır.

Listesiz Görüşler

Bazılarına göre ise, Landmarkların listesi yapılamaz.

C.Hunt⁽¹⁹⁾, "*Landmarklar ilke olarak açık, ayrıntı olarak müphemdir, bunları tanımlamak temel özelliklerini yok eder*" diye düşünmektedir. Bunu, Mackey'in "*Masonik Yasanın temel-leri Landmarklarda, yani Yazılı olmayan Yasada bulunacaktır*" sözü üzerine de yazmış olabilir.

Elbert Bede⁽²⁰⁾ biraz daha farklı düşünerek, "*Bana göre Landmark Masonluğun o kadar eskiden beri mevcut bir parçası gibidir ki, ne Locadaki ne de Hürmason olarak davranışla ilgili olarak onun nereden geldi-*

ğini hiç merak etmedim; neden böyle hissetmem gerektiğini tahlil etmeden duramıyorum, ama Hürmasonluğun yapısını, bana göre, değiştirmeden ortadan kaldırılmayacağını da hissediyorum... Herhangi bir özel çaba göstermeden onunla yaşıyorum. Böyle olduğu halde, Landmarkları listelemek için kendimi herhangi bir kimseden daha becerikli görmüyorum. Sadece birini gördüğümde ya da bana yakınlıştığında âşina olduğunu farakediyorum", demiştir.

Bu arada, birçok anglosakson yazar, her ne kadar bizim Büyük Locamız Landmarkları tanımlayıp listesini yapmamışsa da, her kardeş kendine göre bir liste yapabilir, görüşündedir.

Pratik Yaklaşım

Britanya Adasının üç Büyük Locası Landmarklar konusunda hiçbir zaman hiçbir şekilde görüş bildirmemiştir. Yalnız, Masonlukta esas gördükleri hususları iki ayrı tarihte iki bildiri halinde ilân edip yayınlamışlardır.

Bunlardan biri, 1929'da yayınlanan "*Bir Büyük Locayı tanımaya ilişkin Temel İlkeler*"dir. Buna göre, tanınmak isteyen bir Büyük Loca bu "*temel ilkelere*" uymak zorundadır. 8 maddelik bu bildirinin sonunda "*Eski*

(19) C.C. Hunt, 1924'den 1945'e kadar Iowa'nın Büyük Kütüphanecisidir.

(20) The Landmarks of Freemasonry, Macoy, 1954.

Landmarkların esaslarına, mesleğin örf ve âdetlerine mutlak riayet şarttır" denilmektedir.

Diğeri ise, 1949'da anlaşılıp yayınladıkları 11 maddelik "*Mesleğin Temel Hedefleri ve İlişkileri*" bildirisidir. Bu bildirinin de sonunda, herhangi bir Büyük Loca bu "temel ilkeler"le mutabık değilse, "*Cemiyetin Eski Landmarklarına uyduğunu iddia edemeyecektir*" denilmiştir.

Bazı yazarlar, bu metinlerin kısmen, bazıları da tamamen Landmarklar olduğunu iddia etmektedir. Ama üç Büyük Loca bu bildirimleri Landmarklar olarak ortaya koymamışlardır. Bu durumda, bunlar Landmark değilse, o zaman Landmarklar nelerdir diye sorulabilir. Buna da katî ve somut bir cevap vermek mümkün değildir.

Bu iki bildiri birbiriyle pek uyumlu değildir, içerikleri de tartışılır. Ama bu bildirimler Landmarkların tanımından ve tasnifinden çok daha önemlidir.

Sonuç

Landmarklar Amerika'da tanımlanmış ve tasnif edilmiştir. Anglosaksonlar ise, bunu yapmamışlardır. Ancak, Masonluğun gelişmesine ne birinin faydası ne de diğerinin zararı olmuştur. Landmarkların ne olduğunun, nelerin Landmark olduğunun veya olmadığının Masonluk için öyle hayati bir önemi yoktur. Mason-

lukta Landmarklardan çok daha önemli ve değerli şeyler vardır.

Anglosaksonların Landmarkları tarif ve tasnif etmemelerinin nedenleri belli değildir. Belki de İngiltere'de yazılı yasalardan ziyade teamüle önem verildiği içindir. Ama Anglosaksonların tarif etmemiş olmalarından dolayı da, Landmark soyut bir kavram olarak ortada kalmıştır. Ancak, böyle soyut bir kavram olarak kalmasının da kimseye bir zararı yoktur.

Anglosakson Masonluğunun, Landmarkları tarif ve tasnif etmek yerine daha değişik bir yol seçmesi ve Masonlukta temel saydığı hususları açıklayarak ortaya somut birtakım prensipler koyması, bir bakıma, Landmark karmaşasını pratik yoldan çözmüştür.

Bu çözüm şekli, bir kere, Landmark adı altında ortaya atılan Masonik uydurmaları ve icatları önlemiştir. Böylece, herkes kendine göre herhangi bir şeye Landmark diyemeyecektir.

Bir de, bu ilkeler, hem Büyük Localara hem de Masonlara kimliklerini tesbit ve tâyin ederek yerlerini seçme hakkını ve imkânını vermiştir. Bu bildirimlerin içerikleri ve bunlara ilgili uygulamalar doğrudur ya da yanlıştır, ama düzenli olmak ve düzenli kalmak isteniyorsa, bu kurallara uyulması istenmektedir.

* * *

Amerikan listelerinin karşılaştırılması

MINNESOTA, 1856

1. Kötülüğü cezalandıracak, erdemi ödüllendirecek Yüce Varlığa, Evrenin Ulu Mimarı, iman.

(karşılığı yok)

(karşılığı yok)

2. Ahlâk yasasına uyma, hukuka ve devlete itaat.

3. Masonik yasa ve otoriteye itaat.

4. Eski York Riti sisteminin ritleri ve törenleri (yazı dilinde olmayanlar da dahil) kaldırılamaz.

5. Masonlar arasında kavga ve dava, Masonluk yasa ve kurallarına aykırıdır.

MACKEY, 1858

19. Tanrı'ya Evrenin Ulu Mimarını olarak iman etme.

20. Gelecek hayatta dirileceğine inanma.

21. Yasanın Kitabı her Locanın mefruşatının zorunlu bir parçası olmalıdır.

(karşılığı yok)

17. Her Hürmason ikamet ettiği yerdeki masonik Jüridiksiyonun yasa ve kurallarına itaat etmekle yükümlüdür.

1. Tanışma usûlleri.

2. Sembolik Masonluğun üç dereceye ayrılması.

3. Üçüncü derecenin efsanesi.

24. Bir Spekülatif Bilimin bir Operatif Sanat üzerine kurulmuş olması.

(karşılığı yok)

6. Muhtaç her masonun, dulunun ve yetiminin, yardım istemek hakkıdır, varlığının yardım etmesi de görevidir.
7. Masonik eğitim Masonların karşılıklı hak ve görevlidir.

8. Masonik ziyaret mutlak bir hak ve görevdir.

9. Mason olan erkekler, olgun yaşta, hür doğmuş, iyi itibarlı, fiziken kusursuz, uzuvları tam olacak, hadım olmayacaktır.

(karşılığı yok)

14. Her Masonun muntazam her Locayı ziyaret edip oturabilme hakkı.

15. Kardeşlerce tanınmayan hiçbir ziyaretçinin Locaya alınmayacağı.

18. Tekris edilebilecek Aday, erkek, sakatlığı bulunmayan, hür doğmuş, ergin yaşta olmalıdır.

4. Kardeşliğin bir Büyük Üstad tarafından yönetilmesi.

5. Büyük Üstadın Mesleğin her toplantısına başkanlık etme imtiyazı.

6. Büyük Üstadın istediği zaman Derece tevcih etme imtiyazı.

7. Büyük Üstadın Loca Açma ve Devam ettirme imtiyazı.

(karşılığı yok)

21. Eski Masonluk Mesleği ile ilgili bütün konularda Büyük Loca kendi sınırları içinde tek ve en üstün kuvvettir.

23. Büyük Üstadı her yıl Büyük Loca seçer.

24. Görevliler ve temsilcilerin den oluşan Büyük Loca Jürisdiksiyonu içindeki Masonlukla ilgili konuları gözden geçirmek üzere en az yılda bir defa toplanmalıdır.

25. Büyük Locanın ve ona bağlı locaların görevlileri Üstad Mason olmalıdır.

10. Büyük Üstad istediğini Mason yapabilir; bu konuda localara istisnai uygulama izni verebilir.

Aksi halde, aday, günü belli toplantıda teklif edilmeli, gizli skrütende ittifakla seçilmeli, giriş rakamını ödemesi, belli günde de kabul edilmelidir.

11. Her Masonun bir Locaya üye olması görevidir.

12. Herhangi bir Loca üyesi olmayan bir mason, masonik cezayı hakeder.

13. Berathlı her Locanın Üstadı ve Nazırları, Büyük Locanın, temsilcileri ve üyesidirler.

20. Berathlı Her Locanın Büyük Locada Temsil edilmesi görev ve hakdır.

14. Ancak Nazır olarak görev yapmış bir Üstad Mason Üstad seçilebilir.

15. Her masonu ancak onunla eşit olanlar yargılayabilir; Loca Üstadını Locası yargılayamaz. ya da düzenli teş

8. Büyük Üstadın istediğini doğrudan Mason yapma imtiyazı.

(karşılığı yok)

9. Masonların Localarda toplanma gereği.

10. Locanın bir Üstad ve iki Nazırla yönetilmesi.

12. Her Masonun Mesleğinin bütün genel toplantılarında temsil edilme hakkı.

(karşılığı yok)

22. Bütün Masonların eşitliği.

16. Bir mason, Ustadın ya da yokluğunda makamına geçmiş Nazırın kararının temyizini isteyemez.

22. Büyük Üstad, vekili ya da yerine bu görevi yapan Nazırın kararını temyizi istenemez.

18. Büyük Loca tarafından masonluk haklarının iadesi loca üyeliği hakkını vermez.

17. Düzensiz (clandestine) ya da ihraç edilmiş bir masonla masonik temas görevin suistimalidir ve masonik yasaya aykırı davranıştır.

19. Bir Locanın bir yılı aşkın toplanmaması beratını kaybetme nedenidir.

(karşılığı yok)

(karşılığı yok)

26. Locada dinî ya da politik konular tartışılmaz; böyle bir konuyu teklif eden hakkında Locası disiplin cezası uygulanır.

(karşılığı yok)

13. Her Masonun Loca kardeşlerinin kararına karşı Büyük Loca ya da Masonların genel toplantısı nezdinde temyiz yoluna başvurmahakkı.

(karşılığı yok)

(karşılığı yok)

16. Hiç bir Loca başka bir Locanın işine karışamaz.

11. Toplanan her Locanın haricilere kapalı olması.

23. Sır saklama.

(karşılığı yok)

25. Bu landmarklar değiştirilemez, eksiltilemez, bunlara ilâve yapılamaz.

Anglosakson belgelerinin karşılaştırılması

BİR BÜYÜK LOCAYI TANIMAYA İLİŞKİN TEMEL İLKELER

Büyük Loca tarafından 4 Eylül 1929'da kabul edilmiştir.

En Muhterem Büyük Üstad, İngiliz jüridiksiyonunca tanımak isteyen bir Büyük Locayı tanıyabilmek için aranan şartlara ilişkin bir temel ilkeler bildirisi hazırlanmasını Genel Kuruldan istemiş, Kurul da bu isteği memnurlukla yerine getirmiştir. Aşağıdaki sonuç, Büyük Üstad tarafından onaylanmış olup İngilizler tarafından tanınmak isteyecek her jüridiksiyona gönderilecek formun esasını oluşturacaktır.

Kurul, İngiltere Büyük Locasınınbütün tarihi boyunca bağlı kaldığı Hür Masonluğun Temel İlkelerindenyalnız bu kuruluşların değil BüyükÜstadın jüridiksiyonu içindeki kardeşlerin de bilgi sahibi olmalarınıarzu etmektedir.

1. Menşein düzenliliği; yani BüyükLoca tanınan bir Bü-

MESLEĞİN TEMEL HEDEFLERİ VE İLİŞKİLERİ

Büyük Loca tarafından 7 Eylül 1949'da kabul edilmiştir.

1938 Ağustosunda, İngiltere, İrlanda ve İskoçya Büyük Locaları, her biri kendi adına olacak bir bildiri metni üzerinde anlaşıp yayınlamışlardır. "Mesleğin temel hedefleri ve ilişkileri" başlıklı bildirinin metni şöyledir:

1. Zaman zaman, İngiltere Birleşik Büyük Locası, 1717'de organize bir kuruluş olarak vücut bulduğundan beri, kendi jüridiksiyonunda uygulanmakta olan Hürmasonluğun temel hedeflerini açık ve seçik bir şekilde ortaya koymayı, aynı zamanda kardeşçe bir uyum içinde olduğu diğer Büyük Localarla ilişkilerini düzenleyen ilkeleri tanımlamayı arzu etmiştir.
2. Vâki müracaatlar ve son zamanlarda yayınlanan Masonluğun gerçek amaçlarını tahrif eden ve karalayıcı beyanlar karşısında, Cemiyetin bazı temel ilkelerini vurgulamak bir kere daha gerekli görülmüştür.

(karşılığı yok)

yük Loca kilolmuş üç veya daha fazla Loca tarafından yasal olarak kurulmuş olmalıdır.

2. Evrenin Ulu Mimarına ve Onun iradesinin tezahürüne inanmak üyelik için temel şart olacaktır.
3. Cemiyete girmek ve üye olmak için ilk şart Yüce Varlığa inanmaktır. Bu, esastır ve hiçbir tevil ve tâviz kabul etmez.
6. Hürmasonluğun Üç Büyük Nuru (bunlar Kutsal Kanunun Kitabı, Gönye ve Pergel) Büyük Loca ya da ona tâbi Localar toplantıda iken açık bulundurulacaktır, bunlardan Kutsal Kanunun Kitabı esastır.
4. Masonlarca Kutsal Kanunun Kitabı olarak tanınan İncil daima Localarda açık bulundurulur.
3. Bütün Tekris olanlar yeminlerini Kutsal Kanunun Kitabı üzerine ya da açık bulunan bu Kitaba bakarak yapacaklardır. Bununla, yukarıdan gelen ilhamın tekris olan kimsenin vicdanını bağladığı ifade edilir.
5. Her adayın, bunun ya da kendi özel inancına göre üzerine edilen yemini veya verilen sözü kutsal kılan Kitap üzerine yemin etmesi gerekir.
5. Hürmasonluğa giren her kimsenin, ilk başta, toplumun huzur ve düzenini bozma eğilimindeki herhangi bir hareketi teşvik ve desteklemesi kati olarak yasaktır; ikamet ettiği ya da himayesi altında bulunduğu devletin yasasına gereken itaati göstermeli, anavatanının egemenliğine daima bağlı olmalıdır.
6. İngiliz Hürmasonluğu böylece her üyesine sadakat ve vatandaşlık görevleri telkin ederken, ferde toplum meseleleri üzerinde kendi fikrine sahip olma hakkını tanıır.-

7. Loca içinde din ve siyaset münakaşaları katiyetle yasaktır.

Fakat, ne herhangi bir Locada, ne de herhangi bir zaman Hürmason sıfatıyla, dinî ve siyasi konularda tartışmaya veya görüşlerini açıklamaya izin vermez.

7. Büyük Loca, hem dahilde hem de dışarda, devletin iç ve dış politikası üzerinde fikir beyan etmeyi daima reddetmiştir; bir hükümetle diğeri veya siyasi partiler arasındaki ilişkileri etkileyen her meselenin ya da hükümet aleyhine meselelerin daima dışında kalmak olan değişmez politikasını ihlâl eden herhangi bir eyleme, ne kadar insanî görünürse görünsün, adının karıştırılmasına izin vermeyecektir.

8. Büyük Loca, kendilerini Hürmason sayan, bu ilkelere uymayan Kurumların mevcut olduklarını bilmektedir; bu durum var oldukça İngiltere Büyük Locası böyle Kurumlarla herhangi bir ilişki kurmayı ve onları Hürmason olarak kabul etmeyi katiyetle reddetmektedir.

4. Büyük Locanın ve Locaların üyeleri yalnız erkeklerden meydana gelecektir; hiçbir Büyük Loca kadınları üyeliğe kabul eden karışık Localar veya kuruluşlarla her ne şekilde olursa Masonik ilişki kurmayacaktır.

(karşılığı yok)

5. Büyük Loca kontrolü altındaki Localar üzerindeki en

9. İngiltere Büyük Locası, Hürmasonluğu yalnız üç Derece

üst ve büyük otorite olacaktır; yani obediyanı içindeki Meslek ya da Sembolik Dereceler (Çırac, Kalfa, ve Üstad Masonlar) üzerinde tek ve tartışılmaz otoriteyle sorumlu, bağımsız, kendi kendini yöneten teşekkül olacaktır; ve bu dereceler üzerinde herhangi bir kontrol veya nezaret iddia eden bir Yüksek Şûra veya başka Güce hiçbir surette tâbi olmayacak veya otoritesini onunla paylaşmayacaktır.

de ve de Anayasasında "tek Kadim Masonluk" olarak tanımlanan sınırlar için uygulayan en yüksek ve bağımsız Kurumdur. Adı ne olursa olsun, herhangi bir Masonik otoritenin varlığını tanımaz ve kabul etmez.

(karşılığı yok)

10. Büyük Loca, İngiltere Büyük Locasının kuruluş ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olmayan Kurumları üyeliğe kabul eden ve Hürmasonluğu temsil ettiklerini iddia eden sözde Uluslararası Konferanslara katılmayı birçok vesileyle reddetmiştir, reddetmeye de devam edecektir. Büyük Loca ne böyle bir iddiayı kabul eder, ne de onun görüşleri böyle herhangi bir kuruluş tarafından temsil edilebilir.

11. Bir kısmı yukarıda belirtilmiş olan Masonluğun temel ilkelerinin hiçbir gizliliği yoktur. Büyük Loca, bu yeleşmiş ve değişmez ilkeleri beyan edip uygulayan ve de devamlı uyguladığını gösterebilen Büyük Locaların tanınması hususunu daima dikkate alacaktır; fakat bu ilkelerin yeniden veya değişik yorumlanmasında hiçbir surette münakaşa ve müzake-

olarak tanınmayı arzu edenlerce içtenlikle ve bütünlüğü içinde kabul edilip uygulamaları gerekir.

İngiltere Büyük Locasına, halâ bu deklarasyonu, özellikle de 7. maddeyi destekleyip desteklemediği sorulmuştur. İngiltere Büyük Locası deklarasyonunun her kelimesini kabul edip desteklediğini bildirmiş, ayrıca İrlanda ve İskoçya Büyük Localarının fikirlerini de almak istemiştir. Üç Büyük Loca arasında bir konferans toplanmış, üçü de 1938 beyanını tereddütsüz yeniden teyid etmişlerdir; şimdiki halde onları bu tutumdan vazgeçirecek hiçbir neden de görülmemektedir.

Eğer Hürmasonluk, siyasi veya dinî konularda fikir beyan ederek yolundan sapacak olursa, yalnız ilerde ortaya çıkabilecek herhangi bir hareketi açıkca kabul veya reddetmeye davet edilmekle kalmayacak, aynı zamanda da kendi üyeleri arasına ni fak tohumları ekmiş olacaktır.

Üç Büyük Loca, Hürmasonluğun bu politikaya sıkı sıkıya bağlanıp dış dünyanın sürekli değişen doktrinlerinin dışında kalarak varlığını korumuş olduğuna kanidirler; Hürmasonluğun temel ilkelelerinden en küçük bir sapma-

reye girmeyecektir. Bunların, İngiltere Birleşik Büyük Locası tarafından Hürmason ya imkân verebilecek herhangi bir hareketi asla tasvip etmeyi tesbit ve tescile kendilerini zorunlu hissetmişlerdir.

8. Eski Landmarkların esaslarına, mesleğin örf ve âdetlerine mutlak riayet şarttır.

Üç Büyük Loca, üç Büyük Locadan herhangi birinin böyle yapması halinde, artık Cemiyetin Eski Landmarklarına uymakta olduğu iddiasında bulunamayacağına ve mutlaka dağılmaya mahkûm olacağına kuvvetle inanmaktadır.

BİTMEYEN ARAYIŞ (1)

Semih S. TEZCAN

Kişinin mutlu olabilmesi için, ailenin, toplumun, hatta evrenin mutlu olması gerek. Bu mutluluklar zincirini ise kişi kendi kurar. Kişi nasıl, hangi yol ile ne yaparak ve ne yapmayarak mutlu olur? Dünya durdukça, kişi bu suali soracaktır.

Tekâmülün sınırı ve zamanı yoktur. Kişinin eğitimi ömür boyu sürer. Büyük filozof Goethe bile ölüm döşeginde, arkadaşına "Biraz daha nur" istediğini söylemiştir.

Mutluluk rehberine ışık tutmak üzere derlediğim bazı yararlı ve pratik düsturları sıralamadan evvel, mutlu bir dünya yaratma çabalarının tarihçesine bir göz atalım (*Naki Cevad Akkerman, M.Sinan 1.11*).

Musa Peygamber'den Zerdüş'te, Confucius'tan Zoro Aster'e, Bud-

ha'dan Hermes'e, Hz. İsa'dan Hz. Muhammed'e kadar tüm sosyologlar, peygamberler daima kişinin ve toplumun mutluluğu için direktifler vermişlerdir.

Hepsinin dili ve dileği aşağı yukarı aynıdır. "*Gerçeği bulmak ve bu gerçekte kendini bulmak*". Esasen, en hür vicdanlı filozof Sokrat da "*Kendini bil*" diyerek bunu en veciz bir şekilde ifade etmiştir (*Rasim Adasal, M. Sinan 10.63*).

Hazreti Musa'nın (*M.Ö. 1298-1232*) Tevrat'taki on emri insanları sulh ve sükuna eriştirecek temel kuralları vaz etmiştir.

Dünyanın ilk sosyoloğu olarak bilinen Zerdüş (*M.Ö.660*), şöyle der:

"İyi düşünmek, doğru kanunlar, asil hükümet, kutsal seciye, hay-

(1) İstanbul'da 20.04.1992 tarihinde yapılan bir konuşma için hazırlanmıştır.

rın şerre galebesi, insanlar arasında sevgi ve kardeşlik duygusunun ebedileşmesi, ihtiyaçlıya yardım ve iyilik, insanların ve toplumun mutluluğu ve ruhun huzura ermesi için en esaslı ahlaki hususlardır".

Dünyanın ilk hümanisti olarak bilinen Konfüçyüs (M.Ö.551-479) şöyle der:

"Nefsinize yapılmasını istemediğiniz şeyi siz de başkalarına yapmayın. Siyasal ve sosyal bütün işlerde asıl olan, sevgi, tevazu ve itidaldir."

Budha (M.Ö.563-483) Veda adlı kitapta "Dürüst sevgi, dürüst inanç, dürüst karar, dürüst söz, dürüst hareket, dürüst çalışma, dürüst mahkeme ve dürüst düşünce", gibi sekiz şartı mutlu yaşamın temel taşları ilan etmiştir.

Aristoteles (M.Ö. 384-322) "Everen kemale ve hakka yönelen iradi ve gayri iradi aşktan başka bir şey değildir. Bütün sevgileri kapsayan fazilet de, ruhumuzun azim ve iradesiyle ve nefis mücadelesi ile elde edilen, fakat aklın faaliyetiyle olgunlaşan en asil ve yüce bir meziyettir" der.

Hazreti İsa "Kötülükten nefret edin, iyiye yapışın, kardeşlik sevgisinde birbirinizi şefkatle sevin" diyerek toplumda mutluluğun temel taşlarını koymuştur.

İslam dininin kutsal kitabı Kur'an (MS. 622) "Dinde zorlama yoktur" diye başlayan ilkeleleriyle fikir ve vicdan özgürlüğü bakımından insan haklarının ko-

runmasını, basiretli olmayı, körü körüne her şeye inanmamayı, doğruyu ve hakkı görmeyi, bütün beşeri ilişkilerde düşünmeyi, akli ve bilgiyi, insanların ve iman edenlerin kardeş olmaları itibarıyla birbirlerini sevmeyi ve şahsi çıkarlar için haksızlık etmemeyi, gerçeklerin kabul edilmesini, kibir ve gururdan, katil ve zinadan, hodbinlikten ve kötü zanlardan, insanları teşhir ve tecessüs-ten, alay ve iftiradan, yalandan ve hasislikten kaçınmayı; anaya ve babaya, akraba ve taallükata ve özellikle kadınlara ve ihtiyarlara, bilim adamlarına saygı göstermeyi, yetimleri korumayı ve düşkünlerle yoksullara yardımcı olmayı telkin ve millet malına el uzatanları da telin eder.

Sabırlı ve müsamahalı olmanın ve insanları sevmenin en kutsal bir haslet ve meziyet olduğu üzerinde ısrarla durduktan başka her türlü emaneti ehline vermenin, insanları kemale ulaştıracak niteliklerin başında geldiğini de ilave eder.

İnsan sevgisini en ulu amaç sayan, ruhsal ve sosyal kemalin temeltaşı "humanizma" kavramının, bu kadar geniş ölçüde yer bulduğu bir din kitabı veya felsefe mevcut değildir.

Masonluk, bütün bu tarihsel düstur ve prensipleri içinde toplar. Masonluğun çok kısa bir tarifini şöyle yapabiliriz: "Hakikatleri arayan, insanlar arasında sevgi bağının kurulmasını amaç eden ve kişinin mutluluğu ve yü-

celmesi için öğretme metodu olarak da sembolleri kullanan, düşüncelerimizde daima doğruyu, hareketlerimizde ise en ideali arayan bir bilgi ve kültür sistemi"dir.

Bu engin arayış içinde, ahlaka ait birkaç düstur, bazı gelenekler ve ritüeller, hakikatleri arayanları ve masonları tatmin etmeyecektir. Hakiki mason devamlı okuyan, araştıran, devamlı öğrenci statüsünde kalan, bilgiye susamış biridir. Masonluğun amacı sosyal mutluluktur. Fakat, işlevlerini ve uygulamalarını kişi üzerine toplamıştır. Masonluğun araştırma konuları ise çok çeşitlidir.

Cevad Memduh Altar (*M.Sinan 1.65*) kardeşimiz masonik konuların dokuz ana kategoride incelenmesini önerir. Bunlar şöyle özetlenebilir:

1. Sosyal ahlak ile ilgili olanlar:

İnsan hakları, insanlık haysiyeti, beşeri hayatın manası ve amacı, sosyal adalet ilkeleri.

2. Özel ahlak ile ilgili olanlar:

Kişisel ahlak kuralları, kişisel davranış değer yargıları, kişilerarası ilişkilerdeki kurallar.

3. Aile ahlakı ile ilgili olanlar:

Ailenin amacı ve manası, aile içi ilişkiler, ailenin toplumsal ve sosyal fonksiyonları

4. Vatandaşlık ahlakı ile ilgili olanlar:

Devlet ve vatandaşlık ahlakı, milliyetçiliğin amacı ve anlamı, hukuk devleti ve demokrasi ilkeleri.

5. Çalışma ahlakı ile ilgili olanlar:

Meslek ahlakı, iş ilişkileri, çalışma ahlakının kuralları, mesleki dayanışma, mesleki eğitim.

6. Uluslararası ahlak ile ilgili olanlar:

İnsanlığa karşı görevlerimiz, uluslararası ahlak yasaları, humaniter kuruluşlar ve uluslararası insan sevgisine dayanan ilişkiler

7. Doğa ve Evren bilimleri ile insan arasındaki ilişkiler :

Doğa ve evren bilimleri ile insan ilişkileri, hayatın manası ve amacı, İnsanın doğadaki yeri ve önemi, Makrokosmos ve mikrokosmos ortamda insanın rolü.

8. Sanat dünyası ile insan ilişkileri :

Sanatçı ve sanatsal yaratış, doğada ve sanattaki estetik, sanatın insan hayatındaki önemi, sanat eseri niçin ve kimin için yapılır?

9. Eğitim ve öğretim ahlakı ile ilgili olanlar :

Temel eğitimin amacı, orta ve yüksek eğitimin amacı, toplumda nasıl bir insan bekleniyor?

Bu geniş araştırmalar ve inceleme konuları manzumesinin bütün kurallarını ve masonik bek-

lenti ve değer yargularını bir malkalenin içine sıkıştırabilmek çok güçtür. Onun için bu geniş bilgi ve kültür okyanusu içinde sadece birkaç damla ve serpintiye ve bir kaç deniz fenerini dile getirmeye çalışacağım.

Masonik özellikler (Raşid Temel, M. Sinan 5.30)

Raşid Temel kardeşimiz masonluğun en önemli on özelliğini şöyle özetler:

1. İtidalli olmak:

Zihnimizi, bedenimizi, davranışlarımızı kötülüklerden ve ihtiraslardan koruma frenidir.

2. Basiretli olmak:

Davranışlarımızda ve muhakememizde isabetli ve akılcı olmak demektir. Geleceği görebilme ve zorluklara hazırlıklı olabilmek sanattır.

3. Metin olmak:

Zor, sıkışık ve çaresiz anlarımızda acıya, felakete ve tehlikeye karşı koymada güçlü olabilmek ve kendini kaybetmemek yeteneğidir.

4. Adaletli olmak:

Fark gözetmeksizin herkese tam hakkını verebilmek ve doğru olabilmek, hakikatleri görebilmek sanattır. Hakikatlere nüfuz edebilmek masonluğun başlıca görevlerinden biridir.

5. Kardeşlik sevgisine sahip olmak:

Tüm insanlığın mutluluğu için,

fakir-zengin, yüksek-alçak, genç-yaşlı, güzel-çirkin demeden tüm insanlara karşı yardımcı ve iyiliksever olabilme ve onları karşılıksız (hasbi) sevebilme sanattır. Bakınız karşılıksız sevgi için Cevad Memduh Altar kardeşimiz ne diyor:

Karşılıksız Sevgi: (Cevad Memduh Altar, Mimar Sinan 2.65):

Freud, her şeyiyle insanı, onun fiziksel ve ruhsal davranışlarını seksüel güdüye ve onun şeytanca yönetimine bağlar. Acaba Freud, amansız hastalıkların tedavisi için kendi hayatlarını hiç sayan ve feda eden bir *Madam Curie'nin, Pasteur'ün, Albert Schweitzer'in* asil hareketlerini, suya düşen uçak kurbanlarını kurtarmak için buzlu nehir sularına atlayan bir meçhul kahramanın bu ani kararını, yangından evladını kurtarmak için alevler içinde yanmayı göze alan annenin şefkatini, sevgisini ve insanoğlunun saymakla bitirilemeyen daha nice asil jest ve fedakârlıklarını insandaki seksüel içgüdünün şeytanca birer tezahürü olarak mı izah edecek? "Bunu hiç zannetmem" diyor *Cevat Memduh Altar* ve ekliyor: *Freud'un* bitmek tükenmek bilmeyen bilimsel araştırma ve buluşlarına karşı sevgimiz de karşılıksızdır. Halbuki, *Carl Gustav Jung (1962)* kardeşimiz "*Hatıralar, Rüyalar, Düşünceler*" adlı kitabında karşılıksız sevgiyi tanımlamış ve seksüel içgüdüden soyutlamıştır. Bu ikilem Budha

mezhebinde şöyle dile getirilmiştir: "Sevgi "Raga" ve "Metta" diye iki tiptir. "Raga" seksüel içgüdüye, dünya nimetlerine, kadına, mala, mülke, paraya, dosta ve hayatın zevklerine sahip olabilmenin sevgisidir. "Metta" ise, diğergamlığın, şefkat ve merhametin, kardeşliğin, yardımseverliğin, Allah'ın sevgisidir ve karşılıksızdır.

6. Huzur verebilmek:

Dertlileri teselli etmek, düşkünlere ve ihtiyaçlılara yardım etmek, onları huzura kavuşturma bilmek insanlık görevimiz olanıdır. Hatta, mason bilginini Ludwig Keller'e göre:

"İmandan önce sevmek, dinsel kurallardan önce de iyilik etmek temel amacımız olmalıdır."

7. Doğru olmak:

Doğruluk bütün faziletlerin temelidir. Davranışlarımızı doğruluğun ışığında yönlendirmeliyiz. Doğruluğun girdiği yere hile, yalan, iki yüzlülük giremez.

8. Toleranslı olmak:

Kişilere şefkatle ve tatlı muamele etmek, insaflı davranmak ve bağışlayıcı olmak lazımdır. Ancak, toleransı, ruh ve davranış genişliği, vurdumduymazlık manasına almamalıdır. Tembelliğe, korkuya, kaygısızlığa, acımasızlığa ihmale tolerans gösterilmez. İnsana ve topluma zarar verecek görüş ve davranışlara tolerans göstermek de aynen o zararlara

iştirak etmek anlamına gelir. Nezaket ve tolerans eş anlamlıdır. Kaba adamdan tolerans beklenmez. Gerçek nezaket toleransla beraber yürür. Ancak, nazik olmak, kaba kuvvetin esareti, sevgisizliğin vurdumduymazlığı demek değildir.

Kendine, bakmakla yükümlü olduğu çocuklara, şahıslara veya öğrencilerine karşı ilgisizlik, ahlak kurallarına aldırılmamak bir umursamazlık ve ihmâl sayılır. Çok sevilen kimselerin suçlarını örtbas etmek de masonik toleransa girmez (B.Cankat, M.Sinan 5.61)

9. Sembolizmayı iyi bilmek:

Doğruluğun, hakikatın, sevginin, en emin ve kalıcı öğretim metodu sembolizmadır. Sembolizma, beş duyumuzun ötesinde, en kuvvetli bir gücümüz olan, muhayyile gücümüze hitap eden bir öğretidir, hem de en kalıcı bir öğretidir.

Zihinden zihine kelimelerle köprü kurulabilir. Ancak, kalpten kalbe gözden kafaya en iyi köprüyü semboller kurar. Esasen, masonluk sembollerle anlatılan bir ahlak sistemidir.

Masonluk'ta her dereceye ait birçok bilgilerin sembollerle ifadesi, onların taşıdıkları derin ve geniş manaların yazı ve sözle ifadesi güçlüğünden başka, delalet ettikleri fikirleri çözümlemeye mensuplarını düşünmeye sevk etmek, diğer bir deyim ile düşünce

yolunu açık bırakmak maksadını da taşımaktadır.

10. Landmarkların kutsallığı:

Kardeşler arasında eşitlik, tam ve kusursuz kardeşlik sevgisi, mecbur bırakılmadan kendi arzuları ile kurallara uygunluk, çalışmalarındaki disiplin ve dürüstlük, sulh ve ahenk, eğitim, samimiyet, görgü ve değerlendirme, kişinin olgunlaşmasında, toplumun manevi mutluluğuna erişmesinde en büyük rolü oynar.

Sürekli Eğitim:

"*Düşünüyorum o halde varım*" sözü, insanı tarif eder ama, gerçek bir "insan"ı, bir masonu tarif eden özellikler düşünmeden çok öteye gider. İnsan hem bireysel, hem toplumsal, hem de evrensel bir varlıktır. Mason ise bu dünyalar için eğitim ve öğretim yolu ile olgunlaşmış, yücelmiş insandır. Masonik davranışların evrensel bir nitelik kazanabilmesi için bunlar a) Bilime dayalı, b) Ahlağa uygun ve c) Toplumla yararlı olmalıdır.

Eğitim ve öğretim olmasa mason da olmaz. Çünkü, masonluk normal bir insanın ruhsal ve fiziksel davranışlarının devamlı eğitilmesi ve yüceltilmesi demektir.

Robotik Çağ ve Masonluk:

İçinde yaşadığımız bilgi ve iletişim çağında, giderek birçok bireysel ve toplumsal işlevler bilgisayarlara aktarılmaktadır. Bu konuda Cevad Memduh Altar kardeşimiz şöyle der:

"Eğer sözde ilerici "Beyin yıkama" teorisi de gerçekleşirse (*Cevad Memduh Altar, M.Sinan 8.60*) İnsan artık düşünüp yargılamak zahmetine katlanmayıp, sadece güdülecek, medeni cesaretin fedakârane örneklerini verebilme gücünü kaybedecek ve ancak dıştan geleni uygulamakla görevli bir robot olacaktır. Böyle bir fonksiyon insanı bilmilerece yıllık görgü, bilgi ve ahlâk kurallarından uzaklaştıracaktır.

Çünkü, bilgisayar, dünyalar durdukça akıldan ve ruhtan yoksun olacak, sevgi ile yanıp tutuşamayacak, şefkat, merhamet, af, hoşgörü ve nefse itimat duygularını tanımayacak, yüzü kızarmayacak, gözü yaşarmayacak, umutsuza umut, mutsuza teselli bulamayacaktır."

Görülüyor ki, masonluğu bilgisayara öğretmek mümkün değildir. Doğa, yaratıcı gücünü, insanın yardımıyla daha da verimli kılar. İnsanın insana yönelik düşünme gücü, akıl ve hikmetin katkısıyla, bilim, kültür ve sanatta, statik değil, dinamik gelişim içinde tüm dünyaya yararlı olur ve insan sevgisinde bütünleşir. Karşıt tutum, her şeyi bilgisayara yüklemek, düşünsel evrimde duraklama demektir ki, zamanla bireyi de toplumu da yozlaştırır.

Halbuki, insanın eğitimi, hür vicdanı oluşturur ve insanı robottan ayırır. Hele sevgi, masonluğun temel hücrelidir ve sadece vicdan hürriyetinden feyiz alarak yeşerir.

Mason, dine saygılıdır; hurafeye karşıdır; bilime ve sanata bağlıdır; ahlaka değer tanır; gelenekten hız alır; yeniliğe yönelir; baskıya hak tanımaz, inancını savunur; üstün fikri benimser; müsamahaya değer verir; duyguda ölçülüdür; maddeyi amaç değil; araç bilir.

Mason, müsamaha ile ihmali ayırt eder; doğrudan şaşmaz; gerçekten kaçmaz; kin gütmez; nefret edemez; çünkü insandan vazgeçemez; kötülüğü korktuğu için değil, fena olduğu için yapmaz; baskıya boyun eğmez; medeni cesaretin üstün örneğini vermekten haz duyar.

Masonik Özellikler:

Bir masonu tarif etmek çok güçtür. Ama, bazı özelliklerini sıralamak mümkündür (*Ziya Umur, M.Sinan 9.11*).

- Akli tamamen aydınlık, her türlü peşin hükümlerden ve taassuplardan kurtulmuştur; görüş seviyesi, insanlık hakikatini en geniş nisbette kavrayacak kadar açıktır.

- Kendisinin belki yanıltmış olması ihtimalinin bulunabileceğini, diğerlerinin de haklı olabileceklerini kabul etmeye her zaman hazırdır.

Bu itibarla, ne kadar geniş olursa olsun, kendi kültürü ile iktifa etmeyi düşünmez. Fakat ondan vazgeçmeyi de aklından geçirmez, çünkü bu sahada, ne kadar çok kimsenin kendisinden geride olduğunu, lüzumsuz bir tevazu

duygusuna kapılmadan, görür. Ancak bunu görmek, ona kibir ve azamet vermez; çünkü kendisinin başkalarından ileride olmasının, özel çaba ve eğitimin yanısıra, ne kadar büyük ölçüde tesadüflere ve şansa bağlı olduğunu çok iyi bilir.

- Kendisindeki "nur"u başkalarına zorla vermeyi de asla düşünmez; halbuki o, kendi iktidarı dahilinde ve en uygun şekilde, arzu eden herkese bütün bilgisini vermeye hazırdır. Bunu hiç kimse istemese bile, kendi kendine memnun olmasını, huzur duymasını, kendi insanlığı ile için için iftihar etmesini bilir.

- Tamamen, bütünü ile su katılmamışcasına dürüştür. Yalnız başkaları önünde değil, daha çok kendisiyle başbaşa kaldığı vakit dürüst, vicdanının sesine her an sadık, kendi içinde kendisine karşı kuvvetlidir; fakat kendi faziletine en ufak bir ehemmiyet verdiğini göstermez; kendi şerefliğini başkalarının görmesine yarayacak bir beyanda asla bulunmaz; gösterişli fedakârlıklara veya kendisine ehemmiyet verici tezahürlere tenezzül etmez.

- Fazileti de bilgisi kadar, sunilikten uzaktır. Adeta utangaç ve mahcupdur. Başkalarının zaaflarına karşı onda hakim olan his, hiddetli bir küçümseme değil, iyimser bir acımadır.

- Dünyanın üzerinde, daha iyi bir dünyaya olan imanı ve ümidi ile yaşar ve onun nazarında, şu dünya üzerindeki hayatına ma-

na, güzellik ve değer veren, sırf bu imanı ve mididir. Bununla beraber o, gizli bir hazine gibi kendi derinliklerinde taşıdığı bu imanı, hiç kimseye zorla aşılamaya kalkmaz.

Akılın Öğretileri:

Masonik özellikleri kazanırken akılın öğretilerini ve kazançlarını şöylece sıralayabiliriz (*Raşid Temel, M. Sinan 18.78*).

1. Sükutun meyvaları
2. Sağlığın mutluluğu
3. Kendini idare edebilmenin mükafatı
4. Başarının sevinci
5. Kudretin sorumluluğu
6. Doğanın güzelliği
7. Sevginin mucizesi
8. Dostluğun anlamı
9. İmanın kudreti
10. Paylaşmanın zevki
11. Doğruluğun hazinesi

Masonik Hatalar:

Masonik davranışlardaki hatalardan bazıları şunlardır. (*Raşid Temel, M. Sinan 26.60*).

- aresi olmayan bir şey için kendimizi ve başkalarını özlemek.
- Kendi yapamayacağımız bir şeyi olanaksız saymak.
- Bütün mizaçları aynı kalıba sokmaya çalışmak.
- Budalaları ve tecrbesizleri

müsamaha ile karşılayamamak.

- Yaptığımız her iş için sempati, koruma ve kayırma beklemek.
- Bu dünya üzerinde görüş birliği beklemek.
- Başkalarının zayıflıklarına hoşgörü ile davranmamak.
- Başkalarının sevinç ve kederlerini kendimizinkilerle tartmak.
- Kendi hak ve hata llerimizin herkes tarafından kabulünü beklemek.
- Vicdanımızın kabul etmediği şeyi yapmak.
- Nerede ve nasıl olursa olsun bir kimseye yardımdan kaçınmak.
- Kendi hatalarımızı pişmanlık duyduğumuz halde dzeltmemek.

Masonik zellikler :

Yedi basamaklı merdiven veya yedi yıldızla temsil edilen masonik sembollerin manaları şunlardır: (1)

(1)	(2)
1. Dostluk	Doğruluk
2. Birlik	Cesaret
3. Tevekkül	Müsamaha
4. Ketumiyet	Ketumiyet
5. Sadakat	Sevgi
6. İtidal	Sabır
7. Basiret	Basiret

Bitmeyen zlem :

Platon bundan 2500 yıl önce yapmış olduğu bir yorumda (*Ce-*

vad Memduh Altar, M. Sinan 31.61) şöyle der:

"İnsanın akıl gözü ile görebilmesi, ancak beden gözü ile görebilme duyusunun geri plana geçtiği anda başlar."

Dünyamızı ve olayları, Platon'un dediği gibi, kalp-gözü ile görmeye çalışalım; saflarımızı, insan hak, özgürlük ve moraline yönelme yolunda sıklaştıralım; sevgi, vefa, dostluk ve feragate içtenlikle bağlanalım. Ancak, böylesine bir morale ulaşabilmenin çabası ile dir ki, sevgiye giden yol, pürüzlerden arınmış olacak, karşılıksız sevgi, insanoğlunu, kaybettiklerini yeniden elde edebilmenin iradesiyle güçlendirecektir; insanlığın bitmeyen, tükenmeyen, sonu gelmeyen özlemi budur ve bu olmalıdır.

Bir Tekris'in intibaları (Semih Tezcan, M. Sinan 34.60)

"Ölümü hatırlatıp hırsı ve bencilliği unutturan kurukafa, iyi insan olmak için mümkünse her gün bir mezarlığa bakarak ibret almalsın", diyen annemin aşılacağı felsefeyi temsil ediyordu.

Açık kalpli, hakikatlerden korkmayan, hatasını hem idrak hem de itiraf edebilen, tanıdığının ol-

duğu kadar tanımadığının yardımına koşan ve onun gözyaşını silen, ısıtan fakat yakmayan, dostuna olduğu gibi düşmanına da elini uzatabilen, başarıya ulaşabilmek için hiçbir şeye değil, kendi öz hasletlerine ve Tanrı'ya güvenen, ölümsüzlüğe erişebilmek için eser verebilen, en azından kendisini ve evlatlarını iyi ahlaklı, kalbi sevgi ile dolu, iyi bir insan olarak yetiştirmek sureti ile eserlerini sergileyebilen, ölüm korkusu duymayan, yarın ölecekmiş gibi huzuru kalple hesap vermeye, hiç ölmeyecekmiş gibi insanlığa hizmete hazır olabilen, kin-önyargılar, egoizm ve katı yüreklilik çemberinden ve kısıklardan kendini kurtarabilen bir insan olabilmek. İşte, mason olduktan sonra değil, mason olmadan evvel sahip olmamız gereken hasletler bunlar."

Noksan ve Sağlıklı Karakter Özellikleri:

Merkezi Washington D.C'de bulunan Neurotics Anonymous International Liaison Inc. tarafından yayınlanan bir listede (1967) karakter kusurları ve meziyetleri, hastalıklı veya sağlıklı olarak şu şekilde ayrılmıştır:

Karakter noksanlıkları; Hastalık yaratan:

*Kendine acıma
Darılma
Öfke
Küstahlık
Kibir*

*Küçümseme
Depresyon
Endişe
Suçluluk
Vicdan azabı*

Bencillik
Açgözlülük
Suçlama
Kayıtsızlık
Tatminsizlik
Sabırsızlık
Korku
Kendinden nefret
Kıskançlık

Psikosomatik rahatsızlık
Uykusuzluk
Huzursuzluk
Gerginlik
İntihar ve öldürme eğilimleri
Sevdiklerine kötü muamele
Yalnızlık
İçe dönme

Karakter meziyetleri; Sağlık yaratan:

Sevgi
Anlayış
Sabır
Gerçeği kabul
Hoşgörü
Alçakgönüllülük
Hizmet
Cömertlik
Dürüstlük
Şefkat
Tatmin
İnanç
Başkalarına ilgi

Minnet
Mutluluk
Zengin, dolu yaşam
Yaşama sevinci
Enerji
Duygusal acı yokluğu
Gülme
Heves
Sıcaklık
Huzur
İyimserlik
Yararlılık
Uyum

Böylece, görülüyor ki, bir insanın sinir sisteminin sağlığı için gerekli, tıbbi olarak aranılan meziyetler, masonik prensiplerle üst üste düşmektedir. Başka bir deyişle, masonik prensiplere, tıpta bir insanın sağlık ve sinir sistemine en uygun ilaç gözü ile bakılabilir.

MASONİK FELSEFE

Masonik görüş, masonik yaşam bir felsefe midir? Bu soru çoğu za-

man akla gelir ve masonluğun da bir felsefe ve düşün sistemi olduğu yargısına insan düşebilir. Halbuki, durum böyle değildir.

Masonik görüş tek başına bir felsefe sistemi değildir. Onun tek bir felsefesi yoktur. Ancak, masonik görüş, akıl, ilim ve hikmet esaslarının ölçüsü ile birçok felsefe ve ilim sistemlerinden almış olduğu unsurları birleştirerek, doktrinler, prensipler, düşünme

ve inanma tarzı ve ahlâk konularında kendine mahsus bir felsefe kurmuştur. Masonik düşünce bu felsefesini eklettik (en iyisini seçme metodu) bir tarzda meydana getirmiştir. Dogmatik değil, pragmatiktir.

Böylece, masonlukta, nice asırların, yüzlerce, binlerce alim, mütefekkir ve filozofun fikirleri, ilim kollarının ve felsefe sistemlerinin bulguları yer almıştır. Masonluk, her fikir, her bilgi, her felsefe doktrini ve sisteminin, her dinin, her içtimai, iktisadi, siyasi teşekkül ve müessesenin kanaat ve görüşlerini derinden tetkik etmiş, elemiş ve her birinin en güzel, en iyi, en doğru ve akla, ilme ve hikmete en uygun tarafını almıştır.

Bütün bilgi ve felsefe daimi bir gelişme ve değişmeye maruzdur. Masonik görüş, ilim ve felsefeye değil, onların ilmi ve akli düşünüş ve inanış tarzlarına, müşahede, tecrübe ve tenkid usullerine bağlı kalmıştır. Bundan dolayı masonluk daima ilmi ve felsefi değişmelerin üstüne çıkabilmiştir. Böylece, değişebilecek olan neticelere değil, değişmeyecek olan esaslara sadık kalınmış, devamlılık ve ölmezlik sağlanmıştır.

Masonik dünya görüşünde hayat felsefesi tek cepheli olmayıp, çok yönlü bir felsefeler topluluğudur. Teker teker felsefe sistemlerinin özüdür.

Masonik görüşte de kainat ve berşeriyetin yaradılışına, Allah'ın

mahiyetine, hayatın esasına, cevherine, ölüme, öldükten sonraya ait fikir ve inançlara yer verilir. Bu, bir tek felsefe sistemi değil, eklettik bir tarzda, birçok felsefe sistemlerinden unsur alınarak meydana getirilmiş pragmatik bir felsefedir.

Felsefelerin hayatiyetlerini kaybetmelerinin nedeni dayandıkları bilgilerin veya sadece tahayyül ve tasavvurlarının zamanla değişmesinden ve fonksiyonlarını muhafaza edememelerindedir. Felsefeler ya tasavvurlara veya tahayyüllere dayanır. Bunlar kişisel-soyut, nisbi ve zafidir ve değişebilirler. Bunlara dayanan felsefeler de zaman içinde sarsılırlar. Masonik görüşün bu hale düşmeşi ve ebedi oluşu bir felsefesi olmadığından değil, değişebilen tasavvur, tahayyül ve bilgiler yerine değişmeyen akıl ve ilim prensiplerine dayanmasındandır.

Masonik görüş metafiziği kabul etmiştir. Fakat, ilmin izah edemediği hadiselerin mahiyeti ile değil, neticeleri ve eserleri ile meşgul olmasının lüzumu üzerinde durmuştur. Akıl ve ilimle açıklanamayan hadiselerin düşünce ve inançlarımıza esas olmayacağı ileri sürülmüştür. Bu itibarla, masonik görüşün daha ziyade August Comte'un, Durkheim'in, Poincaré'nin pozitivist felsefesi ile yakınlığı aşıkardır.

Yeni ilmi terakki ve inkişaf, yeni felsefe cereyanları veya zaman, masonik görüşü, onun

inanç ve ahlak sistemini eskitememiş, devrini yapıp geçmesine, çaptan düşmesine ve bir kenara atılmasına amil olamamıştır.

MASONİK DÜNYA GÖRÜŞÜ-NE GÖRE DEĞER YARGILARI

Bu dünya görüşüne göre bir masonun hayattaki amaçları ve değer yargılarından en belirgin olanlarından bazıları aşağıda kısaca özetlenmiştir:

İnsan Sevgisi

1. İnsan sevgisi hudutsuzdur. Hayata verilen önem çok büyüktür. İnsanlarda birlik, refah ve mutluluk esas alınır.

Ahenk ve harmoni

2. İnsan iç dünyasında ahenk ve harmoniyi tercih eder; çabalarında, bunalıma, kırgınlığa ve bölünmeye gidecek yolları terk eder.

Hırsların kontrolü

3. Mason kendi kendini eğiterek iç dünyasında arzuları ile yetenekleri arasında bir denge kurar. Servet hırsı, şöhret hırsı ve şehvet hırsının esiri olmadan, davranışlarını kontrol eder. İhtiraslarını ve bütün sivri özelliklerini törpüler ve kendini mükemmelleştirir.

Başkalarının mutluluğu

4. Kendi üzerinde uyguladığı bu prensipleri mason dış aleme de uygular, başkalarını müsamaha ile karşılar. Ancak, gerçekçi fikir ve davranışlardan taviz vermez.

İnsan başkalarının mutluluğu için çalışır ve topluma yararlı bir unsur olur.

Kendini kontrol

5. Mason, bir sarkacın salınımı gibi, davranışları içinde bazen sapmalar yapabilirse de, bir sarkaç nasıl her seferinde düşey durumdan, yani, sapmasız, hatasız durumdan geçerse, mason da her zaman kendini kontrol eder ve hatalarından, kusurlarından temizlenir, bir şakul gibi doğru ve hatasız olur. Bu amaca erişebilmek için, mason zaman zaman tefekkür dünyasına dalar ve yalnızlık içinde iç dünyasının muhasebesini yapar.

İyi insan

6. Masonun davranışları koyu din taassubunun tahakkümü altında değildir. Yahudi, Hristiyan, Budhist veya Müslüman olsun bir insan, tezatları bünyesinden atmış, kalbinde ve kafasında temizliğe, dürüstlüğe ve sadeliğe erişmiş, gönlü insan sevgisi ile dolu, kainatın sevgi mabedine inanan bir kimsedir.

Dolayısı ile, "En iyi bir mason her zaman en iyi bir Müslüman, en iyi bir Yahudi veya en iyi bir Hristiyan'dır" demek yanlış olmaz.

Manevi Değerler

7. Masonlar arasında dine göre ayırım bahis konusu değildir. Dinler insanı esas olarak alır. Masonlukta insan sevgisi esastır. İnsan Allah'ın yarattığı en üstün bir varlıktır. Fakat, insa-

nın iç dünyasında başka çeşit yaratıklarda bulunabilecek olan her türlü nitelikler mevcut olabilir. Hile, riyakarlık, dalavera, acımasızlık, fesat, vefasızlık, hıyanet, kindarlık ve hatta vahşilik insanın iç dünyasında mevcut olabilecek ve üstesinden gelinmesi gereken çeşitli özelliklerden bazılarısıdır. Dinler, işte bu kötü özellikleri yok etmek için ve hileyi doğruluğa, riyakârlığı samimiyete, dalaverayı gerçekçiliğe, acımasızlığı müsamahaya, fesatı birliğe, hıyaneti sadakate, kindarlığı bağışlayıcılığa, vahşeti şefkate çevirmek için bir manevi değerler manzumesi oluşturur. Masonluk da aynı şeyi amaçlar. Madde dünyasının önemi yoktur. İnsanlar manevi değerleri ile ölçülür. Hayatın manası kalmadığını ve bu nedenle hayatına son vereceğini kararlaştıran bir insanın masonlukta yeri yoktur. Çünkü, bir masonun değer yargıları, bir insanı hayata sıkı sıkıya bağlayacak çok engin bir zenginliğe sahiptir.

Diğergamlık

8. Davranışlarda egoizm (bencilik) yerine altruizm (diğergamlık) esastır. İnsan, kendisi için yapılması istenenleri başkalarına da uygular. Mağdurları korumak, iyilik etmek ve yardım yapmak gibi davranışları ile bir insanın belirgin bazı amaçlara ulaşmak zevkini tatmin ettiğini iddia etmek ve dolayısıyla bu davranışları ile bir insanın egoist olduğu sonucuna varmak kabildir. Ancak, bu bir insancıl egoizmdir ve

masonik felsefenin tabiatına uygundur.

Yardımseverlik

9. Masonik görüşe inanan insan, ağlayan gözlere gülümseme vermesini, kişinin acılı ve ümitsiz günlerinde onun yanbaşınde olmasını bilir. Kendi tükenişi pahasına imkânlarını dostunun önüne usanmadan armağan edebilir. Başkasını mutlu kılma huzurunu ve zevkini ruhunda duyduğu zaman kendi de mutlu olur. Böyle bir mason yakınları ile olan görüş ayrılıklarını, sinirlenmeden, öfkelenmeden geçiştirip, karakter ve alışkanlık farkından doğan anlaşmazlıkları kavga etmeden yatıştırır. Eleştiri ve isteklerde başkalarının duygularına ve düşüncelerine değer vermeyi başarır. Zamanı çok kısıtlı olsa bile, başkalarının dertlerine deva olmaya vakit ayırır; kendisinden bir şeyler vererek zenginleştiğini hisseder; kendisini aşip başkalarının dünyalarına girer.

Tecrübe ve bilgi

10. Masonik görüşe inanan insanın amacı, hayatta tecrübe ve bilgi sahibi olmaktır. Sadece iyi insan, temiz insan ve akıllı insan olmak yeterli değildir. Çünkü, bir çoban da temiz, iyi kalpli ve akıllı olabilir. Ancak, bu özellikler, tecrübe ve bilgi ile hikmete dönüştüğü zaman ve başkalarını eğitmek ve topluma yararlı olmak için uygulamaya dönüştüğü zaman insan görevini yapmış sayılır. İnsan, bilim ve teknolojinin en son

ve en çağdaş olanaklarından yararlanmak için çaba sarf eder ve bu olanakları başkalarının hizmetine sunar.

Dost edinmek

11. Dost edinmek, maddi ve manevi zenginlikleri dostları ile paylaşmak, almaktan çok vermek, masonik görüşe inanan bir insanın en büyük dünya zevkleri arasındadır. Masonik dünya görüşüne inanan insanın gönlünde maddi ve manevi varını dosta sunmasının sevinci ve huzuru ışıltar ve dostlarını bütün günah ve sevapları ile kabullenir. Çünkü, dostluk demek manevi imkânlar, kültür ve ruh olgunluğunu bütünüyle kucaklamak demektir. Dostluk, yaşam sanatının özü, kendisinden fazla başkasını sevebilme kabiliyetidir. İnsanın hayatında gerçek bir dost olması büyük bir mutluluktur.

Kadınlara saygı

12. Mason hemcinslerine, özellikle kadınlara ve yaşlılara karşı saygılıdır, onları korur. Mason, hemcinslerinin doğal özelliklerindeki veya sosyal şartlarındaki zaaflarından yararlanıp onların onurlarını kırarak, şereflerini düşürebilecek hareketlerden ve onları aldatacak davranışlardan kaçınır.

Evlat yetiştirme

13. Mason, yakınlarına ve özellikle evlatlarına karşı sevgi ve şefkat doludur. Mason, yakınlarının ve evlatlarının kendisinden çekinmelerini sağlayacak kadar

otoriter, sevgilerini azaltmayacak kadar ilgili, yardımsever ve şefkatli, saygınlıklarını yitirmeyecek kadar olgun ve ölçülü davranışlıdır. Maddeyi veya görüntüyü amaçlayan becerilerden çok, mason evlatlarına iç dünyalarını ve gönüllerini zenginleştirecek sağlam ve iyi prensipler öğretir. Mason, evladına maharet yerine dürüstlük, zerafet yerine sevgi aşılar.

Eser yaratma

14. Hümanist dünya görüşü bir insanın yaşantısı boyunca bir sanatkâr gibi ortaya bir eser çıkarmasını öngörür. Masonik dünya görüşünde ise bu eser insandır. İnsanın aklı, bilgi ve tecrübesi bir heykeltaş gibi ortaya mükemmel bir insanlık mabedi çıkartmak için çaba sarfeder. Böylece, maddi varlıklara ve doğanın çeşitli olanaklarına sahip olan insan, aynı fiziki bünyesi içinde manevi yönden zenginleşmiş bir sevgi mabedi yaratır.

Ketumiyet

15. Mason genellikle ketum olmalı ve susmasını bilmelidir. Olgun insan gerçekten sükut notalarının bir senfonisidir. Masonun gönlünde inşa ettiği insanlık mabedi, sükut ve sükun doludur. Ketumiyet, sır saklamak anlamından çok, nerede neyi, ne miktar, ne zaman ve nasıl söylemesini bilmek sanatıdır. "Düşünüyorum o halde varım" deyiimi ile Descartes "Susmak var olmanın anasıdır" demek istemektedir herhalde. Çünkü, susmanın en

büyük değeri, düşünmek için bir başlangıca olanak vermesidir.

SONUÇ

Sonuç olarak, masonluk, kaynağını ahlaktan ve insan sevgisinden alan bir idealdir. Esas olan, ahlak mefhumunu itibarilikten kurtarmak ve bütün insanları fazilet sahibi yaparak müşterek hayırlara bağlamaktır. Fazilet nisbi ve izafi değildir. Bütün insanlar aynı fazilet esaslarına bağlanmalıdır. Mezhep, ırk, millet ve medeniyet farkı gözetmeden bütün insanların aynı adalet nizamı içinde mütalaa edilmesini savunduğu için, masonik dünya görüşüne evrensel ve adil bir hukuk ideali gözü ile de bakılabilir. İnsanlık, bu ahlak idealini fikir olarak bırakmaya tahammül edemez. İnsan, ahlak ideali fikrinin fiil haline gelmedikçe bir kıymet olamayacağına inanır.

Masonluk bu esaslar içinde, evvela fertleri eğitmek ve geliştirmek ve sonra onlar vasıtasıyla, ruhun terbiyesini hedef alan ahlaki prensipleri halk kitesine

yaymak amacındadır. Ancak, ilim, akıl ve hikmet prensipleri batıl fikirleri, taassubu ve kötülükleri kaldırıp yerlerine açıklık, tolerans, sevgi, doğruluk, şefkat, iyilik ve yardım gibi insani vasıfları koyabilir. İlim, akıl ve hikmet prensipleri insana ilerici ve reformcu hamleler yaptırtarak toplumları tekamüle, sulh ve sadete götürür.

Görülüyor ki, masonluk insanlık tarihi kadar eskidir. İngiltere'de 1717'de Anderson yasaları ile sadece onun spekülâtif anlamda bir organizasyonu yapılmıştır. Toplumun, ailenin, bireyin bitmeyen mutluluk arayışları insanın varoluşu ile beraber başlamıştır ve kainatın sonuna kadar bu arayış devam edecektir. Ama öyle ki, bir masonun arayıp da bulduğu şeyler, bir toplumun en adil yaşama esaslarını, bir insanın mutluluğunun temel taşlarını, bireyin sınırlarının sağlığını içerecektir. Mutluluğu, adaleti, sıhhati arıyorsanız mason, masonluğu arıyorsanız sevginin marmarı olunuz.

REFERANSLAR

Nahi Cevad Akherman "Kardeşlik Duygusu, Collegium Humanum" Mimar Sinan 1.11

Cevad Memduh Altar "Türk Masonluğunun Araştırma Konuları" Mimar Sinan 1.65

Cevad Memduh Altar "Karşılıksız Sevgi" Mimar Sinan 2.65

Raşid Temel "Bazı Tarifler ve Açıklamalar" Mimar Sinan 2.30

Burhanettin Cankat "Tolerans" Mimar Sinan 5.60

Cevad Memduh Altar "İnsana Yatırım" Mimar Sinan 8.60

Rasim Adasal "Felsefî Düşünceler ve Masonluk" Mimar Sinan 10.63

Cavit Yenicioğlu "Düşüncenin Mason Hayatındaki Önem ve Değeri" Mimar Sinan, 17.61

Raşid Temel "Akıl Neleri Öğretir" Mimar Sinan 18.78

Cevad Memduh Altar "Bitmeyen Özlem" Mimar Sinan 31.54

Semih Tezcan "Hayat Felsefesinin Temel Unsurları" Y. Öğretim Eğitim ve Araştırma Vakfı Yayınları, Seher Yıldızı 22/11 Etiler, Nisan 1982, İstanbul.

MOZAYİK DÖŞEME(*)

Alain CLERCO
Çeviren: Remzi SANVER

Siyah ve beyaz, mozayik döşeme tezatlar kanununun ortaya konusu, açıklanışıdır. Aklın ve lisanın kötüye kullanımı, insanoğlunu iyinin karşısına kötüyü, güzelin karşısına çirkini çıkartma noktasına getirmiştir. Halbuki kainatta ilk bakışta düşünüldüğü gibi bir mutlak söz konusu değildir. Sadece, kişiye göre değişen, gayet izafi değerlendirmeler vardır. Masonun yeri ise iki sütunun arası ve kendisine siyah-tan olduğu kadar beyazdan da kaçınmasını söyleyen mozayik döşemenin önüdür.

Mozayik döşeme beyaz ve siyah "renk"li döşemelerden oluşmuştur. Bize "beyaz" gözüken herşeyin adı bizim için beyazdır. Esasen beyaz, fizikte renkler serisinin iki ucunda bulunan bir uç değerdir. Mutlaktır ve parlaklığı yahut matlığı dışında bir çeşitliliği yoktur. Bazen yokluğu, bazen renklerin toplamını ifade eder. Kâh başta kâh sondadır. Dolayısı ile birçok kavmin onu ışığın yıldızı olan güneşin her gün doğup öldüğü sihirli noktalar olan doğu ve batının rengi olarak kabul etmesinde şaşacak birşey yoktur.

Buna mukabil mozayik döşemenin siyah döşemeleri de vardır. Eğer siyahı sıcak renklerle soğuk renklerin sınırı olarak görürsek, onu da parlaklığı yahut matlığına göre renkler dizisinin başına yahut sonuna oturtmamız mümkün olabilir. O zaman, o da yokluk yahut renklerin toplamını, inkârı yahut sentezi ifade eder.

Sembolik olarak siyah, soğuk görünümü sebebiyle olumsuz (negatif), buna mukabil beyaz olumlu (pozitif) olarak görülmüştür.

Eğer beyaz batıyı ve doğuyu remzediyorsa, siyahın yeri kuzey-güney ekseninde olacaktır. Siyah kati bir şekilde yası temsil etmektedir; halbuki beyaz yası sadece geçici bir yokluk şeklinde ifade eder.

Harici için siyahla beyaz zıt renklerdir; halbuki mason için sadece farklı renklerdir o kadar. Ve ikisi, farklıların bir araya gelmesini, yani Masonluğumuzu temsil etmektedirler. Bu iki renk, farklı fikir ve kanaatlerin savunucularını, hepsine eşit önem vererek bir araya getirirler.

Eşit olarak, bütün kardeşlerimiz doğru yolu takip etmelidirler. Peki bu yol hangisidir? Bu yolun siyah ve beyaz karoların arasında olduğunu söylemek gayet kolaydır ama, o zaman da şu soru akla gelecektir: Hangi karolar arasında? Bizi Doğu'ya götüren birçok yol mevcuttur ve bu yolların hepsinin bir mantığı vardır; zira hakikate erişmek kolay değildir.

Doğrudur, ilk bakışta göze çarpan bir renkler ikilemi vardır; ancak bu iki rengin jiletten ince bir çizgiyle ayrıldığını düşünürsek, hakiki bir renk elde etmek için onları ayırmaktansa birleştirmek gerektiği neticesine varırız ve o zaman da gri rengi elde ederiz. Gri, hakikatin ve kozmik kutupsallığın remzedilişinin rengidir. Onun sayesinde siyah-beyaz tezati birliğe, kaynaşmaya dönüşmüştür.

Eğer bir disk üzerine gökkuşağının yedi rengini boyar ve diski hızla çevirirsek, fizik kaidelerine uygun olarak beyaz rengi elde ederiz. Ancak bizim kullanacağımız yedi rengin ışıltıları bu renklerin tabiattaki ışıltılarını aynısı olmayacağı için elde edeceğimiz beyaz renk de saf olmayacak, grimsi bir beyaz olacaktır. Kemale ermek yolunda yürüyen ancak nihai hedefe varamayan bizler için de aynı şey geçerli değil midir?

En az dört döşemeyle, bir mozaik döşeme elde etmek mümkündür. Ancak ezoterik sistemlerde bu döşeme sayısı en az dokuz olarak kabul edilmiştir. Mabedimizdeki kardeşlerin birliğini remzeden bizim mozaik döşememiz ise 64 döşemeden oluşmaktadır ve ışık kaynağı olan güneşi ve hayatı temsil eden I sütunuyla, ayı ve dolaylı bilgiyi temsil eden B sütununun karşısındadır.

Merkezde, dört ana yönle Nadir-Zenit hattının kesişme yerindedir. Yani tam ortada tezatları dengelemekte, uyumsuzlukları ve çelişkileri birbirini tamamlar hale getirmektedir.

Mozayik döşeme, locanın ve Masonluğun evrenselliğinin sembolü olan uzun kare biçimindedir ve çalışmalar esnasında kendisini koruyan üç küçük ışıkla süslenmektedir.

Eğer mozaik döşemeyi oluşturan karelerden birini dört ana yöne doğru uzatıp daha sonra da kendi üzerine katlarsak, bir küp elde ederiz.

Bu küp maddi dünyayı ve dört temel elemanı temsil etmektedir. Kübün aynı zamanda değişmezlik ve istikrar fikrini remzeden çok sağlam bir duruşu, dengesi vardır. O halde ham taşımızı, mabedimizin inşasında kullanacağımız mükemmel bir küp şekline sokmak üzere işlememizden daha tabii ne olabilir ki.

Mozayik Döşeme ve Labirent

Hepimiz çocukken oynanan labirent oyununu biliriz. Tam merkezde erişilmeye çalışılan güzel bir nesne vardır. Gaye ise onu çevreleyen karmaşık yollar arasında merkeze varanı bulup o nesneye sahip olmaktır. Biraz daha derine inerse, mozayik döşemenin siyah ve beyaz çizgilerinin aslında bir kısmı çıkışsız olan yolların kesişiminden ibaret olduğunu görürüz. Bu yolların diğer bir kısmı ise, daha önce de ifade ettiğimiz gibi bizi varmak istediğimiz yere, yani merkeze götürecektir. Hedefe götüren yolların karmaşıklığı, çıkmaz sokakların çokluğu mozayik döşemeyi gizli merkeze doğru yapılacak seyahatten önce yapılan bir inisiyatif sınaama haline getirir.

Mozayik döşeme aynı zamanda düz bir hat üzerinde ilerleme temayülü olan haricilere ve şer güçlerine karşı bir savunma mekanizmasıdır. Labirentin koruduğu merkez, sadece masonlara, sınamalar neticesinde onun sırrını saklamaya layık olduğunu ispat edebilenlere tahsis edilmiştir.

Mozayik Döşeme ve Satranç

Satranç çok az bilmeme rağmen mozayik döşemeyle satranç tahtası arasındaki benzerlik, beni daima bu oyunla mesleğimiz arasında paralellikler kurmaya itmiştir.

Evvla locamızın mozayik döşemesi de satranç tahtası gibi 8'e 8, toplam 64 kareden oluşmaktadır.

Vezir sadece çapraz olarak, diagonaller üzerinde yani adaletle ihtiyat, itidalle kuvvet arasındaki yollarda ilerlemektedir.

Atın sola yahut sağa atlayışı, yolunu arayan kalfanın adımlarına benzer. Vezir ise güçlüdür ve doğudan batıya, kuzeyden güneye yürüyüşüyle tahtanın hakimidir. Kale ise ya ufki ya şakuli hareket edişiyile bize hareketlerimizi dik açığa göre ayarlamamızı söyleyen gönyeyi hatırlatır.

Sade, basit, sadece düz gidebilen, geriye hareket edemeyen piyon ise elbette ki, nur arayan çırağı yani bizleri remzetedir.

Şu ana kadar mozayik döşemeyle ilgili birçok benzetmeler yaptık. Esasen bu benzetmelerden bana çok ilginç gelen bir tanesi daha vardır: Hepimizin zihninde daimi ikiciliği (düalite) temsil eden mozayik

döşemeyle, ikicilik ve tamamlayıcılığın evrensel ifadesi Yin ve Yang'ı bir araya getirmemenin imkanı var mı?

Bildiğiniz gibi Yin ve Yang Çin felsefesinde birbirine zıt ancak, birbirini tamamlayan ve sentezlerinden evrensel nizamın büyük prensibinin yani Tao'nun meydana geldiği iki temel kategoriye verilen isimdir.

Yin buluttur; Yang ise ufukta yükselen güneş. Dolayısı ile Yin bir tepenin gölgeli yamacını, Yang ise güneşli yamacını temsil eder. Bu ifadeyi genişletirsek, Yin ve Yang herşeyin ışıklı ve karanlık yönünü, yeri ve göğü, artıyla eksiyi, müsbetle menfiyi, erkekle dişiyi temsil ederler. Yin ve Yang'dan biri olmazsa diğeri de mevcut olamaz; onlar ayrılmazlar ve dünyanın ritmi, onların birbirini takip ediş ritmiyle aynıdır.

Yin ve Yang, bir daire oluşturan siyah ve beyaz renkle temsil edilir. Dikkatle tetkik edersek Yin'in yarısında Yang'dan bir nokta, Yang'ın yarısında da Yin'den bir nokta olduğunu görürüz. Bu, eşit ve zıt değerlerin birbirlerine olan karşılıklı bağımlılığını ve birbirlerinin izlerini taşıdıklarını remzeder.

Bu suretle Yin ve Yang iki zıtlığı temsil etmelerine rağmen asla mutlak şekilde çatışmazlar. Aralarında, mozayik döşemenin döşemelerini ayıran çizgiye benzeyen ve sürekliliği sağlayan belirli bir birbirinin içine nüfuz etme durumu vardır.

Mozayik döşmeden yola çıkarak, herşeyin birbiriyle bağlantılı olduğu fikrine vardık. İnsanoğlu kozmik kanunlar tarafından idare edilmektedir. Öyleyse insan, umulacağı gibi, dünyanın sentezi, kainatın ve bizi idare eden herşeyin küçültülmüş bir modelidir.

İnsan, ilâhiyatçılardan simyacılar eski bilginler tarafından tanınip kabul edilen bütün sembollerini kendinde toplamıştır. Ve bu bilginlerin hepsi de, kainatı teşkil eden elemanlarla insan vücudununkiler, dünyaya hükmeden prensiplerle insana hükmedenler arasında bir uyum bulmuşlardır. İnsanoğlu, üç kozmik seviyeye de dokunmaktadır; yer-küreye ayaklarıyla, atmosfere gövdesiyle ve gökküreye başıyla.

Bu yaradılış-kâinat-insan bütünlüğü bize küre tarafından remzedilmektedir. O küre ki, her insanın merkezinde yer aldığı dünyanın geleneksel imajıdır.

Yin ve Yang gibi, mozayik döşeme gibi, insan da dünyadaki yerini tam olarak tanımlamış değildir. Ruhi ve fiziki durumu, siyahın ve beyazın yüzdesine göre değişmektedir. Esasen insan bütün kozmik bağıntıların kavşak noktası, dolayısı ile hayatın ta kendisidir.

Buradan insanın bir "harika" olduğu neticesine varabiliriz. Ancak, bu "harika"nın mekanizmasının en ufak bir kötü etki karşısında bozulup dengesini kaybedebileceği de aşikârdır.

Netice

Bugün ne olacak? Her sabah gün, yeni sorularla beraber doğar. Bu günümüz beyaz mı yoksa siyah mı olacak? Bizler şu anda gün doğarken hangi ruhi durumdayız? Beyaz mı yahut siyah mı?

Bunlar, insan tabiatının özünde varolan ve kendini herşeye rağmen kabul ettiren hallerdir. Harici olmak, bunlardan birine yahut diğerine tâbi olmaktır. Mason olmak, kati bir renge sahip olmamaktır.

Mozayik döşeme siyahla beyazın yanyana gittiği ancak birleşmediği, döşemelerinin sonsuza doğru giden ve orada birleşiyormuş intibasını veren paralel çizgiler çizdiği bir bütünü temsil eder. Lakin, bu raya benzeyen yolda ne kadar ilerlersek, perspektifinin ve ufkunun sonsuzluğunun farkına da o kadar varırız.

Geriye dönüp bakarsak, biri diğerinin tersi olan bir görüntüyle karşılaşırız ve bu bize, gelmekte olanın geride bıraktığımızla aynı olduğunu, yapılmış olanın ileride de yapılması gerekeceğini düşündürür. O halde, siyahla beyazın ardarda geldiği bu yolda nasıl ilerlemeliyiz? Neden zıt renklerdeki döşemeleri bağlayan o jilet gibi ince birleşme çizgisini takip etmeyelim?

Mabedimizde, yol daha geniş ve gri renktedir; ancak acaba bu yolu daha kolay yahut daha sağlam kılar mı? Bu şekilde düşünmenin kendimizi aldatmak olacağına inanıyorum zira beyaz bir tarafta, siyah ise otomatik olarak diğer tarafta, bizlere her an, köprünün genişliği ne olursa olsun, altındaki uçurumun pusu kurup bizi beklemekte olduğunu hatırlatmaktadır.

Öyleyse bütün bu hakikati ve bilgiyi arama yolculuğumuz boyunca dikkate, itinaya ve ihtiyata ihtiyacımız olacaktır. Döşemelerin, ardarda gelişi, bize ayrıca, bilginin erişilmekten uzak olduğunu anlatmaktadır. Öyleyse, bu seyahatimizi tehlikeye düşürecek her çeşit tuzak, pusu, engel ve düşüşü aşmak ve bu nura erişebilmek için elimizden geldiğince çabalamak artık bize düşmektedir.

Peki buna muvaffak olabilecek miyiz? İşimiz ve vazifemiz budur. Masonluğumuz, bizi yönlendirecek, bizi destekleyip cesaretlendirecek ve bizleri manen zenginleştirecek güce sahiptir ve bu gücünü azmimizden, olmamız gerektiği gibi olmak ümidiyle kendimizi olduğumuz gibi yargılayabilişimizden almaktadır. Hür masonluğun nuru mozayik döşemenin siyahı tarafından emilmekte, böylece karşımızdakilerin beyazını daha iyi görebilmemize yardımcı olmaktadır.

Hareketlerimizde coşku lakin mantıklı ve ölçülü bir coşku. İşte mozaik döşeme bizlere bunu anlatmak istemektedir.

Bu yazı, İsviçre Alpina Büyük Locasının yayın organı olan Alpina mecmuasının Aralık 1985 sayısında, Alain Clerc K. imzasıyla Fransızca olarak neşredilmiştir. Yazı için gösterilen kaynakça aşağıdaki gibidir:

Nuh'un Vasiyeti : Paul Poesson

Les étoiles de Compostelle : Henri Vincenot

Masonik Sembolizma : Jules Boucher

Semboller Sözlüğü : Robert Laffont

Patience dans l'azur : Hubert Reeves

La Franc-Maçonnerie rendue : Oswald Wirth

Intelligible à ses adeptes

MASONİK PULLAR

İsmail İŞMEN

ÖNSÖZ

Ondokuzuncu yüzyıl ortalarından beri, çeşitli ülkelerin posta idareleri, mektupların bir yerden bir yere gönderilmesi için posta pulu kullanmışlardır.

Yurt içi haberleşmede olduğu gibi, milletlerarası alanda da kullanılan bu pullar, ayrıca pul koleksiyoncuları tarafından da dünya çapında ilgi görmektedir.

Pulların üzerindeki konular, devlet büyüklerinin resimlerini, bir olayın hatırasını simgelemek için hazırlanan kompozisyonları, belirli temaları işleyen çizimleri, çeşitli boy ve renkte basılmakta ve sirkülasyona çıkarılmaktadır. Bir pul cinsine, yılına, temizliğine, eskiliğine, konusuna ve çok çeşit kriterlere göre bir anlam ve değer kazanmaktadır.

Filateli nedir? Pulculukla ilgili her türlü konuyu, pulun kompozisyonundan, üzerindeki değerden, koleksiyoncuların ilgisinden, sergilerden, müzayedelerden v.s. alışveriş sahalarını kaplayan ticarî, ilmî, malî niteliği olan bir uluslararası iletişim aracı ve bunlarla ilgili her türlü işlemler filatelinin iştigal alanıdır.

Masonluğun tanıtılması, öğretisi, hatırlanması, bilinmesi çok önemlidir ve koleksiyoncuların tematik (yani özel bir konuyu hedefleyen) serileri toplamaları da bu konuda ayrıca gözönünde tutulmalıdır.

Masonik filateli işte bu özel koleksiyonlardan birinin konusunu oluşturur.

Masonik pulların koleksiyonu şu kategorilere göre sıralanabilir:

- a) Masonları konu alan pullar
- b) Pullarda masonik semboller
- c) Masonik olaylarla ve kişilerle ilgili pullar
- d) Pullarda masonik binalar
- e) Pullar üzerinde masonik damgalar
- f) Anti masonik pullar

MİMAR SİNAN

Türk İslâm mimarisinin ustası, eserlerinde bilfiil taşı yontmasını bilen bir usta...

Operatif masonluktan spekülâtif masonluğa geçişte bir sembol...

Eserleriyle 16. yüzyılı hayatı içinde eritmiş olan Mimar Sinan, kendi adını taşıyan bu dergide gerçekten anılmaya değer...

T.C. PTT İdaresi Mimar Sinan'ın anısına çeşitli vesilelerle pul çıkarmıştır(1).

ÇEŞİTLİ MASONİK PULLARDAN ÖRNEKLER:

Amerika Birleşik Devletlerinin İstiklâlinin 150. yıldönümünü kutlamak için Türkiye Cumhuriyeti PTT İdaresi 6 pulluk bir seri çıkardı. Bu serinin iki pulundan biri Atatürk ile George Washington ve İsmet İnönü ile Franklin D. Roosevelt'in resimlerini sergiliyordu(2),(3).

Gerek George Washington gerekse Franklin D. Roosevelt birer mason olup, ABD Posta İdaresi her biri için çeşitli pullar çıkarmıştı. Bunlardan birer örnek verelim:

1947'de Amerika'da pulun kullanılmasının 100. yılını kutlamak üzere yayınlanan pulda ilk Başkan George Washington görülmektedir. Ayrıca Washington'un doğumunun 250. yılı için özel pul ve ilk gün zarfında Üstad Mason George Washington'un önlüklü mührü vardır(4).

Yine bir Mason olan Benjamin Franklin'in resmi diğer bir pulda yer almıştır.

Masonik Pullar : 1

1

3

5

11

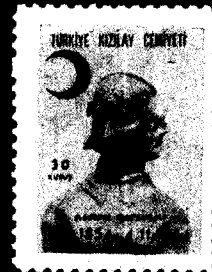
12

10

17

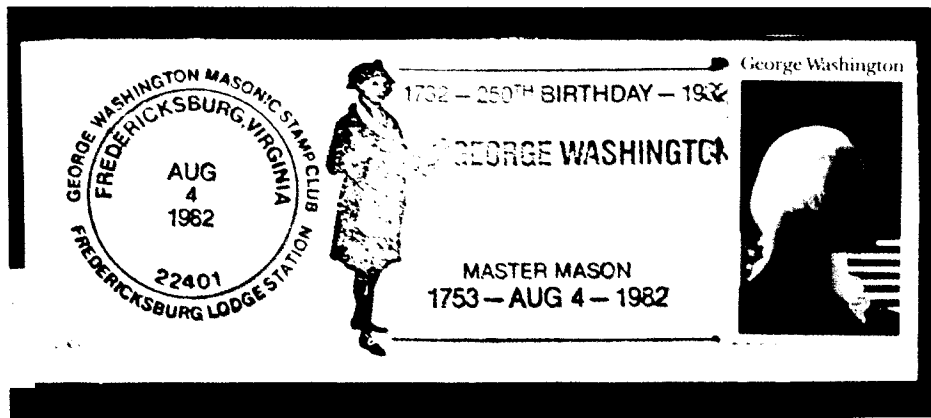

21

Masonik Pullar : 2

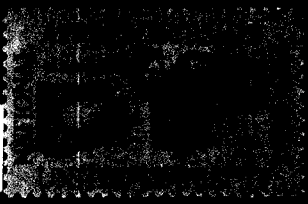
Masonik Pullar : 3

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

T.C. Posta İdaresi Benjamin Franklin'in 250. doğum yıldönümünü mü-nasebetiyle 28 Kasım 1957'de bir pul serisi çıkarmıştır(5).

Masonik hayatlarına gelince, George Washington (1732-1799) Amerika Birleşik Devletleri istiklâlini ilan ettikten sonra bu devletin ilk başkanı seçildi. Washington 4 Kasım 1752 Fredericksburg Locasında tekris edildi, 3 Mart 1753'te ikinci dereceye geçirildi ve 4 Ağustos 1753'te Üstad derecesine yükseltildi. Virginia'da 22 numaralı Alexandria Locasının kurucularındandır. Bu Loca, 1805'te aynı matrikül numarasıyla Washington Locası adını aldı.

Franklin D. Roosevelt, ABD'nin 32. Başkanı, New York Şehrindeki 8 numaralı Holland Locasında 10 Ekim 1911'de tekris edilmiş, 14 Kasım'da kalfa olmuş ve 28 Kasım'da Üstad derecesine yükselmiştir.

WOLFGANG AMADEUS MOZART (1756-1791)

Bütün zamanların en büyük müzik Üstadlarından biri olan Wolfgang Amadeus Mozart, 14 Aralık 1784'te Viyana'da "Zur Wohltätigkeit" Locasında tekris oldu. Mozart Noel'de "Zur wahren Eintracht" Locasına katıldı ve 7 Ocak 1785'te kalfalığa geçirildi. 1790'da "Zur Gekronten Hoffnung" (Taç giydirilmiş umut) Locasının çalışmalarına Üstad Mozart'ın katıldığı kaydedilmektedir.

Mozart pek çok masonik müzik kompozisyonu yazmıştır ve bilhassa "Sihirli Flüt" masonik tema üzerine kurulmuştur.

Mozart'ın ölümünün 200. yıldönümü nedeniyle ve daha önce pek çok ülke posta pulu çıkarmıştır. Birkaç örnek verelim: Türkiye ve Fransa gibi...(6),(7).

PULLARDA TÜRK MEŞHURLARI

19. yüzyılda yaşamış olan devlet ricalinden pek çok kimsenin mason olduklarını çeşitli kaynaklardan öğrenmiş bulunuyoruz. Bu kişiler arasında, Tanzimatın ileri gelenlerinden Gülhane Hattı Hümayunu'nu okuyan Sadrazam Koca Mustafa Reşit Paşa, Sadrazam Keçeci-zade Fuat Paşa ve Sadrazam Ali Paşa sayılabilir.

PTT İdaresi, Tanzimat Fermanı'nın 125. yılında, Fuat Paşa, Reşit Paşa ve Ali Paşaların portrelerini konu eden çok renkli, büyük boy bir hatıra pulu çıkardı (1964)(8).

Türk meşhurları serisinde, Ahmet Vefik Paşa'nın pulunu ve Tiyatro nun 100. yıldönümünde Şinasi'nin pulunu kolleksiyonlarda görmekteyiz(9),(10).

19. yüzyılın önemli kişilerinden biri olan ve Ziraat Bankasını kuran Sadrazam Mithat Paşa için PTT idaresi çeşitli zamanlarda pul çıkartmıştır(11).

Büyük devlet adamı, milliyetçi, yurtsever kardeşimiz Mithat Paşa'nın torunu piyanist ve besteci, Devlet Sanatçısı Prof. Mithat Fenmen (1916-1982) bir masondur. Mithat Fenmen Ankara'da Doğu Locasında tekris oldu (1950). Bilgi Locasında Üstad oldu. Dikmen ve Üçgöl Localarını kurdu.

PTT İdaresi 25 Nisan 1985'de Avrupa Müzik Yılı'nı kutlamak için Mithat Fenmen için bir pul çıkardı(12).

REŞAT NURİ (GÜNTEKİN)

Türk edebiyatının değerli kalemlerinden, "Çalığışu" yazarı Reşat Nuri Güntekin 14 Ekim 1921 günü Muhibban-ı Hürriyet Mah. Muh. tekris olmuştur.

Bu celsede Mehmet Ali Baba B.. söz alıp kendisine iltifat etmiştir(13).

DR. BESİM ÖMER PAŞA (AKALIN) (1863-1940)

Türk Mason Camiasının eski Büyük Üstadlarından Tıp Doktoru Besim Ömer Paşa muhtemelen Ziya-ı Şark Locasında tekris olmuş, 1916'da kurulan Necat Locasının Nazır-ı Sani (İkinci Nazır) görevinde bulunmuştur.

Verem Savaş Derneği Başkanlığı, Sıhhiye-i Umumiyet Müdürlüğü, Tıp Fakültesi Reisliği (Dekan), Darülfünun Eminliği (Rektör) gibi mevkilerde bulunmuş olan Besim Ömer Paşa, 45 yıl hocalık yapmıştır(14).

MESUT CEMİL TEL (1901-1963)

Türk Musikisi Üstadlarından Tanburi Cemil'in oğlu olan Mesut Cemil Tel 30.11.1901'de doğmuş, 30.10.1963'de vefat etmiştir.

Mesut Cemil 1 Mayıs 1952'de Ülkü Locasında tekris olmuştur. Matrikül numarası 79'dur. 13 Kasım 1952'de Kalfalığa geçmiş, 25 Haziran 1953'de Üstadlığa yükselmiştir(15).

AHMET RASİM (1864-1932)

Türk gazeteci, yazar ve tarihçisi; Darüşşafaka'yı bitirdi. Tercüman-ı Hakikat, Vakit, Akşam, Cumhuriyet gazetelerinde yazılar yazdı. 11

Nisan 1924 Cuma günü 3 numaralı Vefa Locasında tekris oldu. Matrikül numarası 134'tür(16).

ALİ SAMİ BOYAR (1880-1967)

Heybeliada Deniz Okulunu bitirdi. İstanbul'da Sanayi-i Nefise mektebinden sonra Paris'te Cormon Atölyesinde çalıştı.

Ayasofya Müzesi Müdürlüğünden emekliye ayrılan Boyar, gravür tekniğini çok iyi bilen bir ressamdır.

1 Nisan 1915 tarihinde Muhibban-ı Hürriyet Locasında tekris edilmiş olan Ali Sami Boyar K. açılıştan sonra İdeal Locasında çalışmalarına devam etmiştir.

PTT İdaresi EUROPA CEPT serisinde, 28 Nisan 1980'de Ali Sami Boyar'ın 15 lira değerinde bir yağlı boya tablosunu gösteren bir pulu çıkarmıştır(17).

NAZMİ ZİYA GÜRAN (1881-1937)

Mülkiyeyi, Sanayi-i Nefise'yi bitirdi. İlk resim derslerini ressam Hoca Ali Rıza'dan alan sanatçı, Paris'te çalışmalarını Marcel Bachet Royer'in yanında ve Cormon Atölyesinde sürdürdü. Yurda döndü. İzmir Muallim Mektebi Müdürlüğü ve Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğünü de yaptı.

Nazmi Ziya K. 28 Kasım 1910'da İstanbul'da Resne Locasında tekris oldu.

PTT İdaresi 15 Aralık 1970 tarihinde Nazmi Ziya Güran'ın Yelkenliler tablosunu konu alan 250 kuruşluk bir pul çıkarmıştır(18).

NAMIK KEMAL

Vatan şairi Namık Kemal, 22 Şubat 1872'de İstanbul'da Prodos Locasında tekris olmuştur.

FLORENCE NIGHTINGALE LOCASI

Kırım Harbinde, İstanbul'da Selimiye Kışlasında yaralılara bakmış olan hemşire Florence Nightingale adına bir saygı ifadesi olarak, İngiliz Topçu Birliği'ndeki Masonlar, Londra'da 706 no.lu Florence Nightingale Locasını kurdular. Hemşirenin hatırası için Avusturalya ve Türkiye birer pul çıkardı(21).

HAZRETİ SÜLEYMAN

İsrail, Hazreti Süleyman için sembolik bir pulu postada kullanmıştır(20).

PULLARDA SEMBOLLER

- TÜRKİYE — Güneydoğu Anadolu Projesi GAP-Üçgen şeklindeki barajın arkasında Güneş (22)
- ABD — Milli Çıraklık Programı (23)
- ABD — Kanun yolu ile Dünya Barışı Kitap üzerinde çekiç (24)
- ABD — Milli Park Servisi
Üç üçgen iç içe ve 3 sütunu simgeleyen üç nokta (25)
- ABD — Milletlerarası İşbirliği Yılı 1965
El sıkışan iki el (26)
- BİRLEŞMİŞ MİLLETLER — Kainatın içinden gelen Nur-u Ziya (27)
- MISIR — Oftalmoloji Kongresi (1937) nedeniyle çıkarılan Mısır'ın eski sanatında herşeyi gören göz (28)
- TÜRKİYE — Kandilli Rasathanesi 50. yılı(1911-1961) Gökyüzü, Yıldızlar, Gönye, Pergel, Şakul (29)
- FRANSA — Grand Orient'de France 200. yıl (1773-1973)
Dünya üzerinde gönye(30)
- İNGİLTERE — İngiltere kralının resmi, altında gönye, pergel, mala, duvar(31)

Localarda Verilen Konferanslar

LOCASI	KONUŐMACI	KONU	TARİH
İSTANBUL			
Ülke	Necip Necar	M.. 'deki davranışlarımız ve en son Tekris olan K..'lerimiz ile görüşme	9.6.1992
Anadolu	Umut İnan	Eski Yükümlülükler	23.6.1992
Dostluk	Davut Berker	Goethe ve çağdaşlığa farklı bir yaklaşım	21.9.1992
G. İstanbul	Cahit Bergil	Tanrı Cemalindeki İnsan	18.9.1992
İdeal	Orhan Akışık	Sözüm Sevgi üstüne	28.9.1992
Sadakat	S. Yılmaz Gümüşlügil	İyi Ahlak ve Masonluk	15.9.1992
Delta	Nejat Gülen	Masonluk Tarihi üzerine	21.9.1992
ANKARA			
Yükseliş	İlter Uzel	M..'da Sembolizma	3.9.1992
Ankara	Çınar Güner	Türkiyede M..'luk tarihi 1908 sonrası	5.6.1992
Ahiler	Ahmet Hagur	Bir Yaz tatilinin ardından	17.9.1992
Erdem	Ufuk Gülsoy	Bir Çırağın M..'luktan beklentileri	15.9.1992

LOCASI	KONUŐMACI	KONU	TARİH
Kutup Yıldızı	T. Hadi K���kpinar	M.. ve Tatil	18.6.1992
	Kazım BektaŐer	Derecenin Sembolizması	17.9.1992
	Turan Alkan	�stad'dan Kalfaya	17.9.1992
UyanıŐ	Vural Olcay	Operatif Dönemden Spekülatif Döneme Geçiş	19.6.1992
Tolerans	Salih Tugay	M..'luğun GeçmiŐe Dayalı Sosyal Teolojik Düşünsel verilerine kısa bakış	24.6.1992
Arayış	Mehmet Tomak	Taş içerisindeki Tohum	15.9.1992
EŞitlik	Adnan Balkanlı	Konuşma İletifim	22.9.1992
Yunus Emre	Remin Biler	H�r: Ma..'ik Düşünce Dünyası	16.9.1992

İZMİR

IŐın	Tuncay Filiz	İnsan KiŐiliĖinin davranış süresi	8.6.1992
�Ős�tun	Ergun Bozkurt	Türkiye Büyük Locasının ilk B�.. �s.. Talat PAŞA	4.6.1992
Ephessus	Güngör Kavadarlı	Felsefi Dereceler ve örgütlenmeleri	8.6.1992
Bodrum	�nal Uslu	M..'lukta Yazılı Olan ve Olmayan Kurallar	8.8.1992

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EB... MAŞ... İNTİKAL TARİHİ
Necdet Cansu	İstanbul 1912	21.10.1963	Şefkat	1.5.1992
Edip Özgüler	İstanbul 1915	03.06.1965	S. Dostlar	25.5.1992
Şahabettin Turan	Kilis 1930	25.04.1975	Eşitlik	25.6.1992
Aydın Tuncay	Kütahya 1916	20.02.1958	Kültür	22.6.1992
Ömer Deniz Çivicioğlu	İstanbul 1942	06.12.1984	Gönül	13.6.1992
Zeki Yerdelen	İstanbul 1905	18.10.1960	Fazilet	17.6.1992
Alaettin Tanju	İstanbul 1908	1933	Ülkü	07.08.1992
Esat Şeran	İstanbul 1901	13.11.1954	İdeal	09.08.1992
Hamit Yener	İstanbul 1924	19.03.1974	Fazilet	06.08.1992

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Eb. Maş'a İntikal eden kardeşlerimize Ev...'in U... Ml... 'ndan sonsuz mağfiret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4.	Message From M.W. Grand Master	Can ARPAÇ
8.	Message From M.W. Grand Master.....	Can ARPAÇ
11.	Servet Yazarı	Ahmet AKKAN
17.	Dr. Fikret Takiyeddin Onuralp	Ahmet AKKAN
21.	Mustafa Edip Servet (Yör)	Ahmet AKKAN
23.	The Philosophy of Initiation	M. Fuat AKEV
33.	Thoughts About the Rough Ashlar	Rağid YEMEL
38.	Landmarks	Tanju KORAY
61.	Enocesi Search	Semih TEZCAN
77.	Mosaic Pavement.....	Alain CLERCO
83.	Masonic Stamps	İsmail İŞMEN
93.	News From Lodges	Mimar SİNAN
95.	In Memoriam.....	Mimar SİNAN

Adress : 25, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 1992

NO : 85